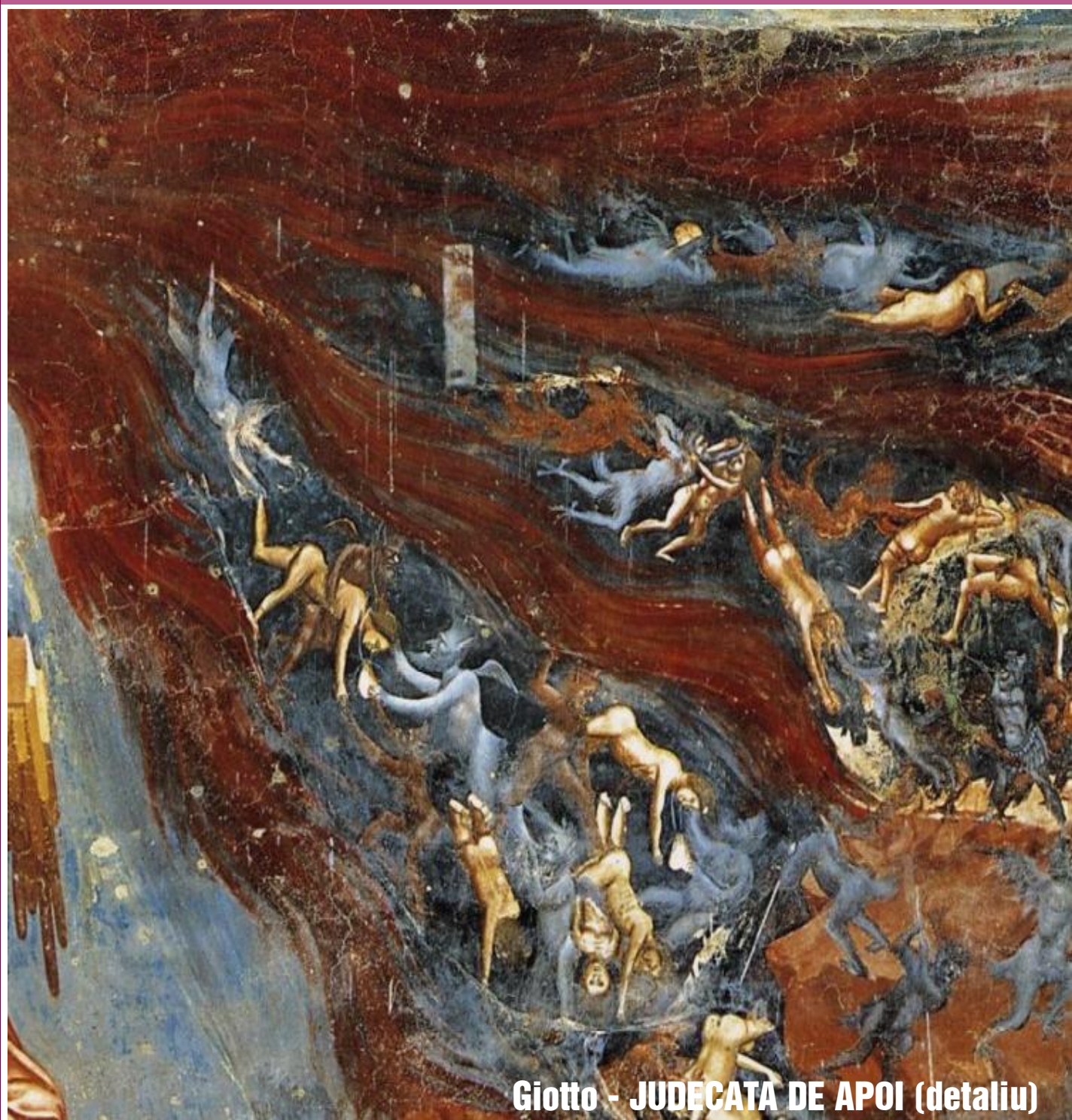

Fondatori: Al. Florin Țene, N. N. Negulescu, Doina Drăguț, Janet Nică

Constelații 5 diamantine

Anul III, Nr. 2 (18)
Februarie 2012

Revistă de cultură universală,
editată sub egida Ligii Scriitorilor Români

Giotto - JUDECATA DE APOI (detaliu)

Sumar

Dumitru Hurubă, <i>În prag de An Caragiale</i>	pp.3,4
George Popa, <i>Ritmuri antice</i>	p.5
Doina Drăguț, <i>Țiganii, aurul și diamantele</i> ...	p.6
Janet Nică, <i>O pinie, două pinii</i>	p.7
Florin Măceșanu, <i>Duecento și trecento florentin</i>	p.8
George Filip, <i>Parodii diamantine</i>	pp.9,10
Iulian Chivu, <i>Formal contra informal în factualitate</i>	pp. 11,12
Marius Robu, <i>Vocația poporului român în viziunea lui C. Rădulescu-Motru</i>	p.12
Florentin Smarandache - doctor honoris causa în China!	p.13
Adrian Botez, <i>Lupta Alchimică a Magului Zalmoxian, cu... Arheopterixul din Om</i>	pp.14-16
Diana Iacob Spătaru, <i>Geheim</i>	p.16
Dan Lupescu, <i>Nicolae Dan Frunteletă, între diversivitate și realitate</i>	pp.17-21
Marian Pătrașcu, <i>Cravata roșie de pionier</i>	pp. 22,23
Ștefan Doru Dăncuș, <i>Lucrând la reactivarea fondului sufletesc uman</i>	p.23
Ștefan Dumitrescu, <i>Civilizația umană - o civilizație sinucigașă?</i>	pp.24,25
Any Drăgoianu, <i>Poeme</i>	p.25
Patricia Lidia, <i>Despre...</i>	p.26
Cornel Galben, <i>Crucificarea într-o poezie</i> ..	p.27
George Petrovai, <i>Suferința mântuitoare - motiv statornic în opera lui Dostoievski</i>	pp.28-31
Al. Florin Țene, <i>Poeme</i>	p.32
Menuț Maximilian, <i>Noduri în haos</i>	p.33
Mihai Batog-Bujeniță, <i>Despre umor și râs</i>	pp.34,35
Vasile Anton, <i>Departee, foarte aproape... de spațiul pur</i>	pp.36-38
Viorel Martin, <i>Un nou început</i>	pp.39,40
Laura Rushani, <i>Poeme</i>	p.40
Ion Nălbitoru, <i>Comoara blestemată</i>	p.41
Iulia Ruxandra Cevei, <i>Poeme</i>	p.42
Gheorghe A. Stroia, <i>Jurnal stelar</i>	pp.43,44
Sorin Voinea, <i>Poeme</i>	p.44
Cristian Groman, <i>Nanopoeme</i>	p.45
Octavian Lupu, <i>Puterea cunoașterii ce preschimbă lucrurile</i>	pp. 46,47
Monica Grosu, <i>Zbor întrerupt</i>	p.47
Boris Marian, <i>Eugen Ionescu - între cotidian și genial</i>	pp.48-51
Virgil Stan, <i>Rătăciți pe mare</i>	pp.52,53
Ion Diviza, <i>Constelații epigramatice</i>	p. 54
Nicolae Bălașa, <i>Sara</i>	pp.55,56
Florina Dinescu, <i>Constelații epigramatice</i> ...	p. 57
Constantin E. Ungureanu, <i>Actori celebri, interpreții unor personaje din creațiile dramatice ale lui Ion Luca Caragiale</i>	pp.58-60

Ilustrația revistei: *duecento și trecento în pictura florentină*

Constelații diamantine

Revistă de cultură universală

Fondată la Craiova,

în septembrie 2010

- apare lunar -

Membri de onoare ai colectivului de redacție

- Acad. Constantin BĂLĂCEANU-STOLNICI

- Prof. univ. dr. Remus RUS

- Prof. dr. Florin AGAFIȚEL, orientalist, sanscritolog

- Prof. dr. Lidia VIANU, Professor of Contemporary British Literature, English Department, Bucharest University

Redacția

Redactor-șef:

DOINA DRĂGUȚ

Secretar general de redacție:

JANET NICĂ

Consilier artistic:

FLORIN MĂCEȘANU

Redactori asociați:

- Prof. univ. dr. FLORENTIN SMARANDACHE, SUA,

membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte

- Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN, SUA,

membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte

- Prof. MARIANA ZAVATI GARDNER, Anglia,

poetă bilingvă, critic literar, traducător

- MARGARET BEISSINGER, Department of Slavic Languages &

Literatures 249 East Pyne, Princeton University

DTP: Doina DRĂGUȚ

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista *Constelații diamantine* aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresa:

constelatiidiamantine@yahoo.com

ISSN 2069 – 0657

www.scribd.com/doina_dragut

Adresa redacției:

Cartier Lăpuș, Bd. Decebal, bl. S2, ap. 13, Craiova, Dolj, România, cod: 200440

Dumitru HURUBĂ

În prag de An Caragiale

Ne aflăm la începutul **Anului Caragiale!**

Au trecut 100 de ani de la moartea și 160 de la nașterea celui pe care, mai în glumă mai în serios, Delavrancea îl acuza de zolism, iar Anton Pann și Nicolae Filimon de balcanism... Însă, exact ca în anecdota cu rabinul, fiecare avea dreptate, dar și, mai ales Caragiale, transmițând lumii, prin opera sa, spiritul românesc, structura psiho-latină, dar și, de ce să nu recunoaștem?, pe cea... balcanică. Această latură sufletească a românului „extracarpatic” se lipea cu mult mai bine de verva și spiritul său decât molcomia ardelenescă sau sentimentalismul excesiv moldove-

nesc, ceea ce nu l-a împiedicat ca, în proza *Un pedagog de școală nouă* să satirizeze dur dialectul latino-abuziv-ardelenesc al dascălului. Desele sale vizite la Brașov unde, la piață, trăia voluptatea comunicării prin coborârea intenționată a dialogului la nivelul vânzătoarelor la tarabă, unguroaice, cu care se certa pentru câte-un produs de nimic ore în șir, erau, de fapt, acumulări în vederea construcției de personaje pentru opera sa. Și, dacă în vremea lui, la o sindrofie, Caragiale a administrat o lecție dură unui snob francofil, tânăr și pretins critic de artă, dar slab cunoscător al limbii franceze, acum spiritul său este sigur revoltat de anglo-

filismul manifestat de multă lume care se descurcă greu cu limba maternă - româna -, ca să nu vorbim și de funia gramaticii în casa agramaților...

De-aceia, sunt sigur că spiritul său, plutind majestuos peste și printre noi, se bucură sardonice și sarcastice de substanțialele apucături occidental-americaniste ale unora, în timp ce abia abia reușesc să încropească o propoziție-două cât de cât inteligibile. Însă, este probabil că îl întristează faptul că opera sa, în loc să ajute la îndreptarea moravurilor și prostiei, este ignorată tocmai de cei care ar trebui să învețe de la ea. Pentru că el este, în fond, „purtătorul de cuvânt” al românului neaoș de ieri, de azi și pentru totdeauna; personajele sale sunt atât de... autohtone, încât ne vine foarte ușor să le descoperim la tot pasul începând de la funcționarul-trepăduș până la personajul arogant ocupând o funcție importantă pe care nu o merită... Argumentele se citesc, se aud și, ce e mai grav, se și văd pe ecranul televizorului unde, prin studiouri, se perindă și își manifestă puțințele fizico-vestimentare și neputințele intelectuale, toate zoaiele unei societăți aflată în cădere spectaculoasă spre nivelul Mării Moarte, adică, sub cota zero, ca să spun lucruri pe nume.

Dar, să revin la Caragiale, fiindcă, oricum, tăvălugul inculturii, odată pornit imediat după '89, nu mai poate fi oprit din moment ce toate articulațiile îi sunt gresate minut de minut cu vaselina prostiei distribuită generos de guvernele postdecembriste, de mass-media sau de

otrăvitoarele și spurcatele guri ale unui politicianism reprezentat de inși cărora ar trebui să li se arate un anumit loc la Târgoviște... La toate astea, cum ar exclama Caragiale din nou: „*Toată viața n-am putut să sufăr prostia... Săracu' de mine, mă băiete, când văd câte-un prost mă doare... Zău, am dureri fizice... Mă ia cu rece aici în creștet...*”, i se plângea adesea lui Octavian Goga. Nu cred că acum ar fi altfel, pricepând lesne, scopul respectivelor deversări de incultură finalizate cu nașterea unui popor de idioți care să poată fi manipulat cu momeala unui bine democratic din ce în ce mai utopic. Din acest punct de vedere, cred că spiritul lui Caragiale, plutind peste marea și consistenta degringoladă națională, exultă. Mă rog...

Mucalit și farsor de cea mai agreabilă, dar și mai... antipatică speță, posesor al unui bagaj lingvistic atotcuprinzător-inepuizabil, nu totdeauna ortodox, dar lipsit de vulgaritate, I. L. Caragiale s-a născut la 30 ianuarie 1852, într-un sat al cărui nume l-a predestinat, într-un fel, spre celebritate: Haimanale (azi I. L. Caragiale), și s-a stins din viață la Berlin, la 22 iunie 1912.

Autorul fermecătoarelor, acidelor și dragelor noastre **Momente și schițe**, a crescut într-un mediu care urma să aibă un rol extrem de important în cariera sa literară, în plus el fiind și nepotul lui Costache Caragiali (1815-1877), dramaturg, poet și prozator, și al lui Iorgu Caragiali (1826-1894), dramaturg.

„Pornirile” viitorului mare

I. L. Caragiale

dramaturg spre literatură, spre dramaturgie în special, au ca punct de plecare angajarea sa ca sufleur la Teatrul Național din București (1870) după ce a renunțat la funcția de copist deținută la Tribunalul Prahova. Este începutul unui deceniu care va însemna, de fapt, perioada lansării sale ca autor-creator de literatură satirico-umoristică colaborând la mai multe publicații de gen: *Ghimpele*, *Telegraful*, *Asmodeu*, *Alergătorul liber*, dar și la *Timpul* și *Convorbiri literare*...

Ar fi trebuit să spun de la început, dar o fac acum: aceste însemnări încearcă să aducă în fața cititorilor un Caragiale poate mai puțin cunoscut, respectiv pe **omul** Caragiale care, de exemplu, în calitate de director general al Teatrului Național din București, se... preta până și la a juca farse chiar și actorilor din subordinea sa. Este notoriu faptul că pe actrița Frosa Sarandy, una dintre cele mai importante ale aceluși timp, a amendat-o pentru întârziere la repetiție, întârziere pe care însuși o pusese la cale... Sau: vizitând prima expoziție internațională de pictură din București, în anul 1896, ajuns în dreptul unei picturi semnate de Puvis de Chavannes, a reproduș primul nume al pictorului printr-o paronimă care a făcut să izbucnească în râs vizitatorii mai apropiați, noul cuvânt fiind lesne de ghicit...

Cei care l-au cunoscut, spun că autorul celor mai desăvârșite comedii, era un om de o sensibilitate și de o mare tristețe sufletească, ceea ce nu-l împiedica să-și reverse verva satirico-umoristică în orice ocazie... Astfel, odată, împreună cu Goga, îl așteptau acasă la Vlahuță pe Delavrancea și, supărat că acesta întârzia să se arate, pune mâna pe telefon și sună. Răspunde nevasta lui Delavrancea care-l lămurește că soțul ei e bolnav și că are temperatură.

„- *Aa! măgaru' are temperatură! Exclamă el. Spune-i că vreau să-l văd numaidecât, să-mi deie și mie câteva grade; că eu n-am deloc temperatură.*”

Apoi, erau bine cunoscute permanentele ciondăneli dintre

Caragiale și Delavrancea, mai ales după ce ultimul începuse să scrie piese de teatru. Evident și explicabil, Caragiale nu a scăpat prilejul acuzării autorului de meteorologism în dramaturgia românească referindu-se la *Viforul*, *Lucefărul*, *Apus de soare*, urmând, după părerea sa, piese cu titlu precum: *Trăznetul*, *Furtuna*, *Ceața*...

Odată ajuns să-și conștientizeze valoarea, Caragiale a început concomitent să sufere pentru nerecunoașterea ei de către contemporanii săi, mai ales cei din zona politicului care, bineînțeles, se răzbunau în acest fel pentru că se vedeau ca într-o oglindă în personajele operei lui. La un moment dat și-a manifestat dorința să ocupe un loc de deputat, însă a fost refuzat pentru... lipsă de încredere. Postdecembrist vorbind: s-au schimbat cu ceva lucrurile? Ar fi făcut-o și pentru că mijloacele sale de existență erau destul de modeste, de-aceia obișnuia să spună:

„- *Am muncit o viață întreagă, mi-am cheltuit averea ca să trăiesc, am dat, în mine, un om celebru pentru România, dar un om celebru care ar muri de foame dacă ar trebui să trăiască din munca lui.*”

Acesta este unul dintre motivele, principalul, se spune, care l-a făcut să refuze sărbătorirea a 60 de ani de viață autoexilându-se la Berlin...

În general se cunoaște că autorul *Scrisorii pierdute* era un mare meloman, chiar un fin cunoscător într-ale muzicii. Cella Delavrancea (15 decembrie 1887 - 9 august 1991), pianistă, scriitoare și profesoară română de pian, fiica cea mare a scriitorului Barbu Șt. Delavrancea), povestește că la fiecare din vizitele făcute acasă la tatăl său, Barbu Delavrancea, primul lucru pe care-l făcea era s-o oblige să cânte la pian, începând cu Scarlatti și continuând cu Beethoven despre care era în stare să vorbească ore în șir. Dar spiritul său critic era neiertător cu Chopin și Cezar Franck, pe ultimul numindu-l, pentru temele sale melancolice, „un cerșetor la colț de stradă, cu terța lui minoră întinsă ca

să ne fie milă de el.” Una din marile lui plăceri era să asculte compoziții de Bach, Schumann și, bineînțeles, Beethoven pe care, nu se știa să mărturisească, îl adora de-a dreptul.

Omul Caragiale era născut pentru teatru. Era un adevărat actor, și își interpreta personajele (sau viitoarele personaje) cu o artă desăvârșită, indiferent că acestea erau pozitive sau negative. Trecea cu mare ușurință de la a ridiculiza pe unul dintre ei la un sentimentalism înduioșător atunci când un personaj era, sau urma să fie omul de rând, obișnuit aflat sub nedreptățile vremurilor. Ca și în scris, cu prima categorie este necruțător, caustic și nu iartă nimic, mai ales când era vorba despre infatuare, despre oamenii politici sau din administrație. În schimb, și fapt mai puțin sesizat și comentat, atunci când personajul este... femeie, atitudinea lui Nenea Iancu devine mai împăciuitoare, ba am putea spune că se simte chiar o anume gingășie în tratarea reprezentanțelor sexului frumos, o înțelegere și „aprobare” tacită față de pornirile lor amoroase...

Rezistența creației dramatice caragialiene în timp se datorează în mare măsură, sau în egală măsură cu talentul său, contactului permanent cu realitatea imediată din care își culegea modelele pentru personaje. Contemporanii săi au lăsat posterității informații și detalii în acest sens între care, se spune că Brașovul era unul dintre orașele preferate de Caragiale pentru... racolarea de tipologii, în speță Piața unde, cu mare desfătare se certa minute în șir cu unguroaicele pentru câte un produs fără valoare. Apărea ca un ins cicălit și prost, înfuria la culme vânzătoarele, atrăgea alți cumpărători și lumea din jur iscând un mic spectacol pe care, apoi, îl exploata magistral în crearea tipologiilor umane.

La îndemnul lui Delavrancea, după ce se hotărâse definitiv să plece din țară, Caragiale a făcut o vizită la Paris cu scopul de a se muta în orașul-lumină. Cu toate insistențele prietenului său și lucru bizar pentru foarte multă lume, autorul *Scrisorii pierdute*

- iubitorul de „lume în mișcare”, de interminabile conversații și contradicții, de cunoașterea tuturor cotloanelor sufletului omenesc - nu a suportat agitația Parisului. S-a mutat la Berlin, într-un cartier de la marginea orașului, cu străzi curate și liniștite și unde, cu mare satisfacție îi povestea lui Delavrancea, i se spunea *Herr doctor*. Cella Delavrancea, care l-a cunoscut personal pe Caragiale, povestește că, la Berlin acesta era considerat un „om excepțional”.

Una din marile plăceri ale lui Caragiale era cutreieratul cârciumilor unde găsea la discreție „materie primă” pentru momentele, schițele, nuvelistica sa ori, mai ales, pentru piesele sale de teatru. Că se mai petreceau și abateri... accidentale, era în firea lucrurilor. Astfel, se zice că, în tinerețe, mergea deseori la o astfel de cârciumă aflată undeva în spatele Cișmigiului și unde, îi povestea lui Panait Cerna, era o crâșmăriță de toată frumusețea căreia „- odată i-am zis uitându-mă lung și galeș la dânsa:

«- *Fie, că strașnici ochi ai, coană Marghioalo!*»

Ei, ce crezi că mi-a răspuns?
«- *Nu, nu se poate, coane Iancule, că mi-e frică de bărbatu-meu.*»”

Episodul se petrecea, probabil, înainte de căsătoria sa cu frumoasa Alexandrina Burelly...

Caragiale era îndrăgostit de muzica lui Beethoven și nu scăpa nici o ocazie de a-i asculta compozițiile, mai ales după plecarea la Berlin unde mergea deseori la concertele organizate la *Gewandhaus* (sală de concerte). Asculta cu evlavie, iar uneori scotea exclamații de mare mulțumire sufletească. Așa s-a întâmplat și la unul din spectacole la care participa împreună cu poetul Panait Cerna și o parte a familiei Delavrancea. Se cânta *Simfonia a IV-a* când, dinspre locul ocupat de Caragiale s-a auzit o plescăitură și cuvintele spuse cu voce tare în liniștea de mormânt a sălii:

„- *Mă, superbă e!*”.

Fapta a fost mai mult decât semnificativă: marele dramaturg, în culmea entuziasmului, își dăduse o palmă zdravănă peste frunte...

George POPA

Ritmuri antice

Poezii în ritm safic

La Delphi

Către Eter

Lui Traian Diaconescu

O, subtil Eter ! Tu, eonul nobil
Mai sus de Olimp - de ai pătimirii
Zei, care pizmași, omul prometeic
Îl pun în lanțuri.

Delphi - sanctuar al sofiei sfinte !
Pe sublim suș, Parnasul îngână
În pindaric imn basmul fără moarte-al
Anticei Grecii.

Întoarcerea din exil

Focul ai creat, ilumină-a minții,
Și-a întregii firi. Lutul zămislit-ai,
Sân al formelor. Și-ai născut mișcarea,
Unda eternă -

Tolosul – altar al Zeiei Pronaia,
Logosu-absolut în viers de coloane
Îl proclamă, dând binecuvântarea
Pentru-nălțare.

Pururi în eter gândul ni se-nalță
Cer nou deschizând pentru zei și raiuri.
Viețuim pierduți dincolo de noi
În ceruri mute.

Magic modulând viața și vecia
Și în ritm de cânt moartea o întrece.
Spre-a re-nnoi, tu îi dăruie lumii
Fulgerul, geniul.

Ne purificăm în fântâna sacră
A Castaliei spre-a urca la Templul,
Unde Pythia om și zei în transă
Moirei jertfește.

Dar n-auzi un glas ce-napoi ne cheamă,
Din alt cer mai 'nalt, din care smulși suntem?
Din ce orb impuls o ascunsă mână
În hău ne-aruncă?

Din abis spre cer suflu-i toate schimbă
Pe altaru-i sfânt în mai pure sensuri.
Și în sine-ntors, geniul se absoarbe
Una cu tine.

Sus, în Teatru-apoi, oamenii învață
Jocul de-a fi zei. Fulgerul lui Zeus -
Prometeic dar, e în om lumina
Judecând cerul.

Cu noi e zvârlit tot frumosul lumii,
Astre și-aurori, mări de cânt și raze.
Morții spre-a fi dat. A fi e o vină?
E-n neant rană?

Către Natură

Svetlanei Paleologu Matta

Suflu dă-mi, Orfeu, să slăvesc Natura,
Peste om și zei sfânta Deitate.
A toate izvor și-ntrupare-a unei
Pururea Dharme.

Iar pe stadion, cel ce-a-nvins devine
Semizeu, slăvit de Apollo-n lira-i -
Pe când Sfinxul semn de-ntrebare-așează
Pe-ntreg Omfalos.

Să se-ngâne cum aripile noastre
Cu sublimul cânt din adâncul Tainei?
A fi și-a nu fi întrecând ne-ntoarcem
În ne-nceputuri.

Tu mi-ai făcut dar, Nobilă Putere,
Marele Deschis și aripi cât cerul,
Zboru-mi săgetând, în extaz cu tine,
Zările Tainei.

Văzul meu uimit sufletul tău este,
Gându-mi făurar - magică oglindă
Unde-n ceas de har te dăruiesc ție-ți
Și mai sublimă.

Timpul meu l-ai smuls din eternitate.
Când transfigurat, în ea se va-ntoarce,
Cer, pământ și om din lumină nouă,
Se vor renaște.

Frescă în Bazilica Interioară din Assisi

Doina DRĂGUȚ

Țiganii, aurul și diamantele

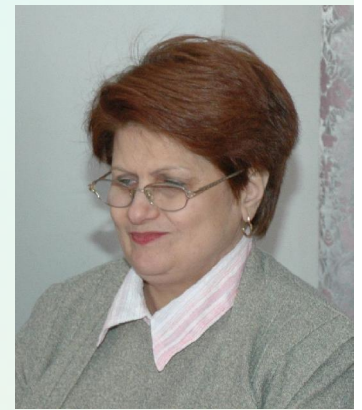
Scrise la Paris și editate în România, în anul 2011 (vol. I, la Ed. Singur, Târgoviște, și vol. II, la Ed. ZIP, București), cele două volume ale lui **Samson Iancu**, intitulate sugestiv „Țiganii, aurul și diamantele” descriu, dincolo de aventura unui individ plecat să-și caute „locul”, ciudata patimă a țiganilor de a strânge aur și a-l lăsa moștenire urmașilor.

Primul volum are pe coperta I imaginea unei pendule - creație realizată de autor din metale și pietre prețioase -, iar la pagina 8 găsim o dedicație emoționantă: „...copiilor mei, cele mai scumpe diamante...”

Volumul începe cu plecarea autorului, după evenimentele din 1989, așa cum au făcut-o sute de mii de români, să-și caute norocul, cu doar 11 dolari în buzunar și cu fiul cel mic, „cât o rotiță de la ceas”, în rucsac. A trecut repede prin Ungaria, Polonia și Germania, unde drumurile lui s-au intersectat cu cele ale unor cunoscuți plecați din România, a trăit în lagăre, și-a făcut dreptate cu pumnul și cuțitul, a cunoscut disperarea, abrutizarea, foamea, a trecut fraudulos granițe

și a ajuns în Franța, unde a reușit să se integreze, ba chiar să deschidă un magazin de bijuterii la Paris și să devină un expert în pietre prețioase. Să nu credeți că eroul acestei cărți era vreun poliglot; era pur și simplu un absolut de liceu, dar ambiția și curajul, instinctul lui de nomad și mai ales caracterul său puternic l-au făcut să învingă toate obstacolele ce i-au stat în cale.

Încă de la început, cititorul este prins în mirajul evenimentelor ce se succed, într-o lume în care puterea banului este mai presus de orice, o lume în care se minte, se fură, se ucide. În universul tipic al aventurii personale, pe care eroul o trăiește cu dezinvoltură în goana lui spre Occident, în ideea clădirii unei vieți mai bune, pentru el și copiii lui, ceea ce până la urmă, ajutat

de un destin generos, găsește, descoperim o lume fantastică, despre care poate doar în legendă am auzit.

Volumul II este scris în aceeași manieră ca și primul și este la fel de captivant, cu o structură înțesată de întâmplări și evenimente, cu indivizi care știu să chefuiască, să facă dragoste oriunde și cu oricine, să fure, să ucidă, dar să fie și generoși.

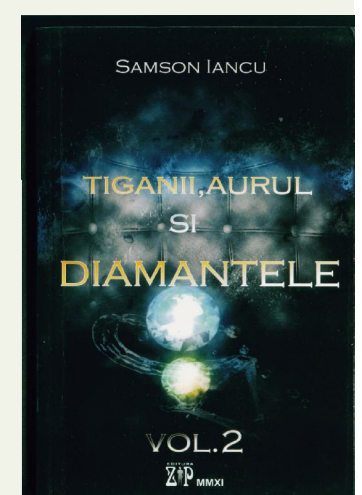
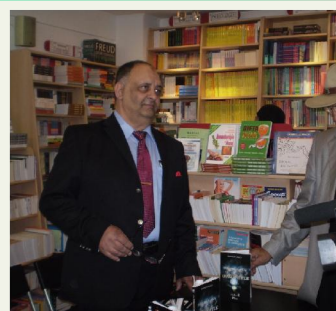
Se simte maturitatea autorului și experiența în mânăuirea condeiului, înțelepciunea pe care a căpătat-o, odată cu înaintarea în vârstă, dar mai ales după ce a trecut într-o altă lume - aceea a celor care nu duc grija zilei de mâine, adică a celor bogați.

Samson Iancu, fin observator și bun narator, are puterea și profunzimea de a analiza universul interior al diferitelor personaje ce-i populează cărțile, dar mai ales pătrunde în propria-i psihologie de viață și scoate de acolo diamantele, pe care, cu modestie, spune că le deținem fiecare dintre noi, dar nu suntem conștienți de acest lucru.

Așteptăm cu interes cel de-al treilea volum!

«Sunt născut în București, am urmat Școala Generală la Târgu Jiu, apoi Liceul de Filologie din Craiova. Tinerețea mi-am petrecut-o într-o casă de copii din Tg. Jiu, fiind bibliotecarul acestui loc nefericit timp de 6 ani. Aici mi-am descoperit o mare atracție pentru literatură și artă. Cărțile au fost primii mei prieteni adevărați. Pasiunea mea se va transforma într-o bună zi într-un mare interes pentru bijuterii și gemologie (studiul pietrelor prețioase). După emigrarea în Franța, am descoperit că acest domeniu este aproape inexistent în România (studiul pietrelor prețioase și semi-prețioase). Sunt stabilit în Paris de 20 de ani, unde am o familie fericită și un magazin în care meșteșugesc și creez bijuterii. M-aș caracteriza ca un aventurier, neobosit căutător de aur și pietre prețioase, sunt împrăștiat peste tot, gata să urc direct spre strălucirea razelor de soare. Îmi place să colind prin pădurile răcoritoare de pin, să străbat munții și să mă bucur de minunățiile pierdute de oamenii de altădată. Iubesc pe toți aceia care nu s-au trezit odată cu soarele, să-și construiască o casă nouă, ca și păsările pe care le vedeți prin copaci.»

Samson Iancu

Janet NICĂ

O PINJE, DOUĂ PINJI

URĂ, URĂRI, URĂTURI ȘI MURĂTURI

În preajma Crăciunului, toate urările vizează, din culinar motiv, mai mult direct decât aluziv, sănătate, că-i mai bună decât toate, poftă bună și destrăbălare laringo-faringiană și stomacală, invitație fățișă la dezmăț național pentru toate instinctele care se există. Zvâcul festiv se distribuie cu generozitate spre toate elementele gonflabile ce duc la obezitate, aciditate și încăpățânate indigestii. Dacă sunteți cuminți, bunătățile vă vor îndulci mustățile. Frumoase, blânde, seducătoare și flexibile ca niște trestii, în inconștiența lor, aceste urări de bine sunt, în fapt, urări de rău.

După excesul de senzații rustice sau exotice, vine excesul autohton de lehamite.

O vegetație cărnoasă și carnală inundă luncile stomacului, rupe venele și arterele și instaurează starea de urgență a organelor interne. Să vină pompierii! Să vină soldații! Să vină gărzile patriotice!

Din respect și considerație pentru tensiunea voastră arterială, arteziană și artizanală, eu vă urez orez și urături cu murături. Mâncați, mai bine, șoricici de epigramă, ficăței de doine populare, mușchiulețe de pătrunjel prăjit în untură de metaforă picantă, șuncă de ghicitori, sarmale de umor alb, cozonaci de trohei însiropați cu tril de privighetoare, mujdei de epitete ornante, cârnați epici și gogonele lirice, toate acestea, din vetrele noastre culturale, din bidoanele noastre literare, păstrate din moși-strămoși și din muici-strămuici, alături de vin divin și nemuritoare țuici.

S-aveți poftă șchioapă!, salivă, ioc!, crampe, neam-deloc!

Să ne vedem la anu mai ușori și cu capul, plin de fluturi, în nori!

CRISTALINITATE

Cu Dumnezeu nu se poate nici comunica, nici discuta.

Vorbirea este impuritate, moloz, obstacol.

Limbajul, cu toate caratele lui, este cocoșat, zbârcit și sărac.

Combustibilul limbajului - SENSUL - nu propulsează racheta cuvântului până în țara divină. Căile de acces la Dumnezeu sunt tăcerea, muțenia, încremenirea.

La Dumnezeu nu ajungi cu bagaje, cu calabalâc, nici măcar cu trupul.

Trebuie să te desfrunzești de instincte, de carne, de sânge, de oase și de alte alea.

Să te desfrunzești de cuvinte, de formule, de definiții, până devii punct inodor, incolor și insipid.

Tu, CINEVA, aici, trebuie să ajungi NIMIC, fără încărcătură, pentru a fi acolo.

Nici fumul de tămâie nu are pașaport ceresc.

Mirosul de smirnă nu atinge nici măcar zborul ciocârliei, necum al vulturului carpatin.

Rugăciunile noastre, aruncate în văzduh, sunt pietre care, grele de poftă, cad la pământ.

Nu ajungi la Dumnezeu cerând pâinea cea de toate zilele, ci renunțând la hambarele lui «A AVEA» pentru cristalinitatea lui «A FI».

Narativitatea și lirismul nu sunt poteci spre Dumnezeu.

Nici pătaniile filosofiei nu sunt drumeaguri de urmat.

La Dumnezeu ajungi prin înghețare instantanee, prin fulgerație nonverbală, prin scurt-circuit de memorie, prin uitarea bruscă a posesiei.

Se spune că Sfântul Augustin

s-a hrănit, câteva săptămâni, cu cântecul unui greier.

Se pare că la CRISTALINITATEA DIVINĂ se ajunge nu cu «întrebarea» - care așteaptă un răspuns - ci cu

EXCLAMAȚIA,

nu cu calcule de creier, ci cu cântec de greier !

Florin MĂCEȘANU

Procurtură de pictură

Duecento și trecento în pictura florentină

Exemplul mozaicurilor romane și florentine îi îndeamnă firesc pe pictori, unii dintre ei fiind mozaicari, să-și revizuiască schemele acceptate și să spargă canoanele bizantine. Guido da Siena și Cimabue au fost primii pictori ai duecento-ului.

Fecioara era tema centrală a celei mai vechi arte sienzeze, fapt semnificativ. Mai târziu, școala din Siena va putea fi identificată după eleganța liniilor, acordul rafinat al culorilor, emoția poetică și zborul imaginației.

Cimabue, inițiatorul florentin, și-a făcut începuturile în echipa mozaicarilor de la Baptisierul din Florența, iar la 30 de ani îl găsim la Assisi, laboratorul central al picturii italiene, unde lasă o „Fecioara cu Sfântul Francisc” în biserica inferioară și fresce, în biserica superioară de o extraordinară siguranță, solemne și însuflețite.

Moare în 1302, la Pisa, lăsând în urma lui pe celebrul Giotto, fostul lui ucenic, care inaugurează intrarea în

Cimabue - MADONA CU ÎNGERI ȘI SF. FRANCIS

Giotto - SĂRUTUL LUI IUDA

Trecento-ului florentin. În Capela Scrovegni din Padova (1303-1305), Giotto avea să dea definiția durabilă a artei sale: o simplă sală boltită cu pereții în întregime acoperiți de fresce care povestesc viața lui Cristos și a Fecioarei în scene juxtapuse, rânduite în trei etaje. Pe peretele vestic pictează o „Judecata de Apoi” și pe arcul de triumf, o „Bunavestire”.

Spațiul lui Giotto nu fuge în adâncime și nu sparge suprafața pictată. E mai curând o scenă strâmtă, paralelă cu zidul. Acțiunea se desfășoară și ea paralel,

acesta fiind mijlocul prin care se evită contradicția dintre volumele masive ale figurilor și funcția lor de decorație murală. Operele florentine ulterioare: „Madona tronând” de la Uffizi, decorația capelelor Bardi și Peruzzi de la Santa Croce reprezintă desăvârșirea clarității sale clasice și a obiectivității liniștite.

Maestrul moare în 1337 înconjurat de un prestigiu nemaiauzit, lăsând un atelier ce-a alunecat repede spre pitoresc și grațios, tendințe ce caracterizează goticul minor din secolul al XIV-lea.

George FILIP
(Montreal)

parodii diamantine

D.D.: Cum te mai simți, Poete, pe la cei 73 de cotalani?

G.F.: Bine, stimată Doamnă, chiar foarte bine.

Dar de ce mă-ntrebi, dai ceva de băut?!?

DUMNEZEUL SUSPECT

...un mag hulit de pe pământ
că și prin rai se poartă vagabonzi
deosebirea e că printre noi
orînduirea naște-adesea... blonzi

pistoale au, puțină minte - Nu!
cu bani murdari își cumpără chiar fală
când ies din staulele-cabinete
la fuste cuvioase dau năvală

a fost la modă să se poarte blonzi
conștiința proletară-i ca răchita
și foaie verde lemn de os cîinesc
răsare-n poezii cîte-un Nikita

cu corifeul am băut alcool
cît bea un președinte într-o viață
de multe ori am vomitat poeme
în epoca lui... mama ei de viață!

și ne doream adesea un streag blond
făceam pe incognito printre aștri
dar ne-arestau la fiecare gînd
acei cu mușchi strițați și ochi albaștri

îmi blestemam părinții că nu-s blond
eram brunet ca un bastard de-a gata
din cîrciumi mă umflau băieții blonzi
fiindcă uitam adesea să fac plata

dar voi plăti cînd mă voi duce-n cer
să-l cert pe creator că nu sunt blond
însă năstrușnic - cum îl știm pe moșul
poate-i și El - poet... sau vagabond...

DE CE MĂ MOR...

de ce mor eu numai prin ani bisecți...
habar nu are lumea că pe lume
sunt unii indivizi - aceia care
trăiesc mai dens și nu au timp de glume

coclaurile mi-au fost cuib de-amor
acolo mi-am riscat înțîia viață
am cheltuit metafore și banii
îi risipeam - pînă spre dimineață

dar nu regret... a fost urît... frumos
patroana publica jurnal politic
și-ndoctrinată cu platforme roșii
simpatiza cu ori ce sifilitic

beniuci, deșlii, dinești și adrieni
o epocă pierdută-n galaxie
în care cei mai legitimi bastarzi
răstălmăceau mahorca-n poezie

spuneam că m-am murit de multe ori
dar am avut și parte de suplicii
ademenindu-mă cu vin și bani
femelele m-au devorat prin vicii

își bate Hefaistos nicovala
e prea devreme pentru-un testament
o știe foarte bine omenirea
că eu am fost poet efervescent

și dacă cititorii-mi bat în poartă
și de jandarmii lumii îmi dau roată
lângă valiza mea cu manuscrise
eu, lume bună: mă mai mor odată...

POEM INSINUANT

poetei Doina Drăguț

am căzut pe o diagonală
pe pământ erau flori, măgari și poeți
prima cină a fost mai frugală
și în opoziție doar cîtiva scapeți

prin zodia mea imberbă - berbec
păstorisem fecioare, multe sabine
mai tînăr am tras vîrtos la edec
visînd constelații diamantine

pe-acolo doina umbla cam desculță
drăguț era zbirul de la cazarmă
vai... am chefuit cu mulții satraپی
sperînd să-mi dea pe poeme - o armă

din magazia divină de scule
Dumnezeul m-a dotat cu o liră;
nu-mi trebuiau argumente fudule
într-o epocă așa de vampiră

cel mai mult am adorat goarneau
ce propovăduiau zodii de pace
mă vîram prin politici cu coarneau:
haida-ha... întărită-mi-i drace!

am rezistat cam o viață de Om
după care am căzut în spre sus
îngrozit că pe Pămîntul policrom
puține s-au scris din câte s-au spus

poate voi mai scrie un reportaj
despre diamantine constelații
și-am să-l ascund în clandestinul bagaj
cu care să fug de pe Terra în spații...

HOMO ORATORUS*lui dan puric*

ce o mai face, lume, bietul puric
cel ce-ncerca să stea pe verticală
cu-o mână-n buzunar, ca oratorii
hipnotizând bipezii de prin sală?

m-am dus la Dumnezeu să cer iertare
dar secretara Lui era gravidă
așa că mi-a cedat audiență
o altă sfință-doamnă - individă

eu eram prost cum sunt toți credincioșii
niște arhangheli mă priveau cu silă
ei știu că până-n ceruri Omul urcă
doar să cerșească vreun colțuc de milă

însă aveau în fața lor MORALA
culeasă din șarade - pre pământuri
că un nea terchea-berchea oarecare
urcase-n cer, din cele patru vânturi

mai într-un colț stăteau și proorocii
discursul meu îmi rămăsese-acasă
și-am început să-ndrug la baliverne;
știam eu că la mahări nu le pasă

am demonstrat că fac și pantomimă
să zgudui lumea se brodea momentul
știam că maica - prin periferie
mă admira cu-ntreg... apartamentul

și astfel am rămas pe verticală
să moară-n spume toți clevetitorii
hipnotizând bipezii de prin sală
cu-o mână-n buzunar - ca oratorii...

IARMAROC

dar metaforic iarmaroc înseamnă
un fel de bilci, cum se purta odată
tovărășescul meu bun simț mă-nvață
să nu las spusa mea neexplicată

pe lume sunt minuni ca axioma
care nu cer suport explicativ
ca ce e TUZLA, de ce-i ROMA... Roma
sau cine-i adjectivul rogvaiv

însă în cer sunt multe iarmaroace
prin care sfinții vînd și mari minuni
ca de exemplu: drac în cinci cojoace
sau un marxist - tușind prin rugăciuni

la iarmaroc noi mai tocim cădelniți
și-am cumpărat fecioare la bucată
acolo se nasc marile răzmeriți
și toate ni le iartă - Sfântul Tată

dar cel mai trist e semnul de-ntrebare
hoții de buzunare au un șic
glodul pitic răstoarnă carul mare
și Dumnezeu... nu face nimic

nu-l chem pe creator la judecată
că nu sunt chiar așa de ipocrit
dar ca poet mă-ntreb: cereșcul Tată
despre TRAIAN BĂSESCU... a auzit?

mă-nchin acestor vreri totalitare
la iarmarocul vieții vă invit
veniți drogați ai clasei proletare
marxismul mondial s-a revopsit...

la Montreal - 2012

Contemporary Literature Press,
sub auspiciile Universității din București,
în colaborare cu British Council și
Institutul Cultural Român

Anunță publicarea volumului
The AfterMode.
Present Day English Fiction,
de Lidia Vianu.
(ISBN 978-606-8366-13-5)

Literatura a început cu o Poveste și un oftat.
Atunci când ea a devenit joc, s-a născut cri-
tica literară. Când Vorba a luat locul Poveștii,
s-a născut Joyce.

Acest AfterMode al scrisului din ziua de azi
este colacul de care au izbutit scriitorii să se
agațe după Potopul numit Joyce.

Cartea Lidiei Vianu se adresează tuturor celor
ce vor să înțeleagă literatura contemporană.
Autoarea urmărește soarta Poveștii în ro-
manul englez de azi. Jocul cu narațiunea, cu
uneltele ei tradiționale, are atâtea chipuri căți
scriitori există. Volumul de față alege pentru
analiză următorii romancieri în ordine alfa-
betică: Peter Ackroyd, Martin Amis, Julian
Barnes, Malcolm Bradbury, A.S. Byatt,
Angela Carter, Tracy Chevalier, Jonathan
Coe, Helen Fielding, Laura Hird, Kazuo
Ishiguro, Hanif Kureishi, Doris Lessing,
David Lodge, Ian McEwan, Timothy Mo,
Salman Rushdie, Graham Swift, Rose
Tremain, s,i Jeanette Winterson.
Aceștia sunt cu toții ucenicii-vrăjitori ai lui
James Joyce. Contemporary Literature Press
s-a ocupat pe larg de Finnegans Wake în trei
Lexicoane - german, român și scandinav (se-
ria continuă).

The AfterMode urmărește un singur lucru,
de fapt: să analizeze povestirea cu unelte
ușor de mînuite. Autoarea ocolește cu bună
știință limbajul critic al anului 2012. Joyce,
Eliot și Ezra Pound erau îndreptățiți să cultive
jocul cu vorbe, așa cum sunt îndreptățiți să
jongleze cu povestirea scriitorii de azi.
Materia primă a scriitorului sunt Povestea și
Cuvântul. Regula după care merge volumul
de față este aceea că un critic literar, pe de
altă parte, are o obligație față de limbaj.
Obiectul muncii lui este în final să explice
celor care îl citesc Jocul Autorului.

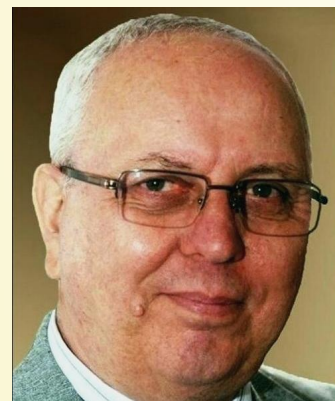
Volumul The AfterMode. Present Day
English Fiction, de Lidia Vianu poate fi
consultat și descărcat la adresa de
internet:
<http://editura.mttlc.ro/Lidia.Vianu-The-AfterMode.html>

Giotto - JUDECATA DE APOI (detaliu)

Iulian CHIUU

Formal contra informal în factualitate

Formă/formal/ă, formaliza/formalizat - lexeme care, dincolo de o justificată valoare semantică, se răsfrâng ca acte în existență doar într-o aparentă relație formală cu a informa/informal/informalizat. Și aceasta fără a ne gândi neapărat la șirurile produse de o anumită gramatică formală ca în ierarhia lui Chomsky și fără a exclude din discuție raportul formă/ conținut, în jurul căruia esteticienii au stăruit destul. Mă gândesc însă la formalul și informalul din viața cotidiană.

Reputatul lingvist american Avram Noam Chomsky (n.1928), cunoscutul inițiator al gramaticilor generative, fără a se rupe radical de viața socială, pornea de la cele două aspecte pe care le presupune studiul sincronic al limbii, respectiv reducția fenomenelor concrete, variabile și nelimitate în lanțul vorbirii (1) și, implicit, determinarea posibilităților și limitelor de combinare ale rezultatelor reducției (2).

De aici au derivat perspectiva analitică (morfologică) și cea sintactică (sintactică), respectiv descompunerea întregului în părțile lui constitutive, ori indicarea dependențelor, interdependențelor și a limitelor combinatorii în realizarea întregului. Din unghiul formal, lucrurile conduc spre acele categorii care vizează structura internă și externă a unui conținut, grație modului de organizare a componentelor procesuale.

O aplicație a sensului se întâmplă, potrivit dicționarelor și practicii lingvistice, inclusiv în formele conștiinței sociale, definite și ea ca formă aparte de organizare a elementelor vieții spirituale ale unei societăți ce rezidă

în funcția specifică de reflectare a socializării existenței.

Semantic, lucrurile s-au deplasat liber spre mod de organizare, mijloace de expresie, poziție de procedură etc, dicționarele incluzându-le în clasa adjectivului în termeni ca: (1) privitor la, (2) formulat precis, expres, (3) pătruns de formalism, făcut de formă, (4) referitor la tipizatul consacrat în unele acte juridice. Într-o altă ordine de sensuri își mai adaugă: ceremonios, solemn, superficial, în aparență. Gramatica formală a adus într-un domeniu de specialitate sensul de limbaj generat (gramatica generativă).

Potrivit acesteia, gramaticile dependente de context generează limbaje dependente de context, iar cele independente de context generează limbaje similare. Un al treilea tip de gramatici, cele regulate, generează limbaje regulate, utilizate în general pentru a căuta șabloane, precum și în structura lexicală a limbajelor de programare, potrivit ierarhiei lui Chomski.

Iar dacă am mai adăuga că aceste limbaje sunt incluziuni stricte pentru că presupun limbaje recursiv enumerabile, dar care nu sunt recursive, dar și limbaje recursive care nu sunt dependente de context, ori limbaje independente de context care nu sunt regulate, am pătrunde prin contiguitate în cibernetică.

Revenind însă în semantica curentă (deci legătură intrinsecă cu viața), a formaliza își exprimă tranzitivitatea în a realiza o formalizare și reflexivitatea în a se supune sau a accepta unele reguli de politețe îndoielnice. În se-

cundar, a formaliza mai înseamnă, tranzitiv, a reduce la un sistem formal de simboluri prin procedeele logicii moderne. Polisemantismul adjectivului informal (-i,-e) aduce ca sens principal, potrivit dicționarelor, ceea ce se desfășoară în absența determinărilor cadrelor instituționale oficiale, formale, dar și neoficial, neprotocolar, familiar.

Cuvântul vizează și artele plastice, pictura în special, și se referă la lipsa organizării canonice a materiei picturale. Tendința de a apropia prin sens cuvântul informativ de informațional nu se justifică pentru că în limbă nicio deosebire nu este de prisos, oricât ar încerca uzul să facă nivelări semantice.

Or aceste chestiuni ar rămâne absolut în domeniul abstract al filologilor, al matematicienilor, în cibernetică dacă sociologia nu le-ar da viață în exprimarea causalităților sociale, în simularea unor fapte de viață, în statistică. Ea nu abordează problema formei sau a formalului, ci a formalizării, aceasta însemnând în sens larg strategia de observare a fenomenelor sociale pe baza unor tehnici probabilistice, algebrice și mai ales statistice. Sociologia operează, prin natura ei, cu formalizarea informației prin tehnici matematice (probabilistice, tehnica grafelor etc).

La nivelul spiritului însă, formalul se confruntă cu informalul nu ca să se excludă, ci numai cât să se verifice și să se confirme în factual. Imanentul este informal înainte de a avea determinare; cu alte cuvinte este conținutul care caută forma.

Existența în sine este infor-

mală, în timp ce existența ca atare este formală și în tranzitivitate și în reflexivitate. Sociologic, aceasta se demonstrează prin operarea predominantă în planul limbajului simbolic păstrând numai parțial raporturi cu domeniul semantic; existența nu este o dimensiune sociologică, ci una simbolică, pe când existentul face obiectul raportului cu domeniul.

Formalizarea cunoaște o anumită dependență progresivă de metoda limbajelor simbolice care o ajută în prezentarea unei teorii valide, deși prin această metodă nu crește mărimea de adevăr, ci doar cea de precizie, grație relației dintre semn și semnificație.

De pildă, antropologul Em. Durkheim prefigura această metodă când punea în relație nivelul densității morale a unei etnii în sincronie cu schimbarea densității morale în diacronie, ceea ce l-a ajutat pe K.C. Land în sociologia cauzelor diviziunii muncii în societate. Însă cele mai concludente aplicații în analiza și prelucrarea datelor se arată a fi în sociologia organizării și conducerii în strategiile decizionale, preponderent prin metoda graficelor. Aici se poate adăuga construirea de algoritmi coerenți de operații derulate în contextul condițiilor formulate de o mulțime finită de reguli. Societățile cărora nu le este indiferentă perspectiva dau importanța cuvenită acestor determinări.

După identificarea problemelor se evidențiază algoritmic relațiile dintre constante și variabile. Cu acest prilej pot fi introduse structuri sintactice în do-

meniul semantic al teoriei și operații cu simboluri formalizând progresiv domeniul de semnificații ale simbolurilor respective. Așa, de pildă, se poate stabili structura formală a acțiunii decizionale pornind de la un aspect informai, privind un caz empiric particular, altfel se trăiește lăutărește, după simț, nu după rațiune.

În factual, opoziția formal/informal traversează inclusiv universalitățile platonice (*universalia ante/in/post/rem*), din a căror dezbateri s-au întemeiat realismul, nominalismul și conceptualismul.

Și nu în ultimă instanță, însăși personalitatea, în dinamica ei variabilă în funcție de determinării și conjuncturi, se relevă în factual când preponderent formal, când informal; existența ca funcție constantă (independența de argument), ca funcție identitară (cu transformarea argumentului în el însuși) sau ca funcție liniară (cu graficul sub forma unei drepte).

De pildă, îl ascult pe Richard Wagner cu *Preludiul la Tristan și Isolda*, cu torențialul *Siegfried* și apoi în *Parsifal*, pe Claude Debussy cu *Clar de lună*, iar după el pe Johann Sebastian Bach, de pildă, cu *Concertul nr. 1 Brandenburg* și înțeleg că însăși existența este un lung discurs al contiguităților și contradicțiilor (Husserl ar fi numit evadarea din presiunea acestora suspendare a oricărei judecăți cu privire la existența lucrurilor, după termenul adoptat de filosofia greacă; *Epoche*).

Iată de ce, cu riscul de a încheia sub așteptări (nu totdeauna *finis coronat opus*), cred că trăim între formal și informal ca între epigeu și apogeu; viața omului modern, fiind preponderent factuală, devine o obversiune care își află predicatul logic când în formal, când în informal și, iată de ce nu mă îndoiesc că utilitarismul mileniului al treilea tinde inclusiv spre o restructurare metafizică dacă nu ne pregătește o surpriză dezmințindu-se.

Marius ROBU

Vocația poporului român în viziunea lui C. Rădulescu-Motru

Pentru un popor „în curs de formație culturală”, așa cum vedea gânditorul mehedințean poporul român, vocația nu a fost până la C. Rădulescu-Motru și nu este încă obiectul unei cercetări speciale din partea oamenilor de știință.

Vocația este, potrivit lui C. Rădulescu-Motru, „vocea sângelui, a conștiinței, a onoarei, a strămoșilor, a pământului pe care cineva s-a născut.” Este, de asemenea, pusă în distincție personalitatea omului de vocație de cea a „profesionistului”. Dar prin ce fel de manifestări își trădează un popor vocația sa? Răspunsul lui C. Rădulescu-Motru este următorul: „Vocațiunea unui popor se cunoaște din contribuția pe care el a adus-o la fondul etern al operelor de cultură”.

Așadar, nu orice manifestare caracteristică sufletului românesc îndreptățește fixarea vocației lui. Vocația poporului român nu este nici aceea de a fi mijlocitor între civilizații, cum s-a spus, nici aceea de a fi născut poet etc. Unul este însă sufletul poporului român în manifestările sale curate psihologice, și altul în realizarea vocației sale. C. Rădulescu-Motru chiar sublinia: „Vocația românilor începe de unde sfârșește psihologia românilor”.

La fondul etern al culturii universale poporul român a contribuit într-o foarte mare măsură prin munca anonimă a celor de jos și în foarte mică măsură prin munca anonimă a celor de sus. La români, în viziunea lui C. Rădulescu-Motru, ceea ce se numește progresul culturii este format din ploaia mărunță a muncii

anonimilor. La ei nu găsim gânduri sau opere desăvârșite, produse în totalitate de geniul celor puțini și apoi însușite de mulțime, ci găsim mulțimea desăvârșind prin tradiție ceea ce indivizii au creat în mod fragmentar. La noi, chiar și când individul se sacrifică pentru o idee, gândea C. Rădulescu-Motru, o face pentru o idee națională sau creștină, nu pentru una de originalitate personală.

În Apus: „*le style c'est l'homme individuel*”. La români: „*le style c'est le peuple*”. După C. Rădulescu-Motru, de pildă, limba literară românească s-a format de către anonimii mulțimii. Dar toate acestea s-au întâmplat în trecut. Însă, de peste o sută de ani individualismul apusean bate la porțile de intrare ale sufletului românesc. Așadar, de aproape un secol pe vremea lui C. Rădulescu-Motru, și de aproape două secole raportându-ne la vremea noastră, românii se găsesc la răscruce de drumuri, între tradiție și europenizare. „*România din 1931*, constată gânditorul, *nu are pentru europenizare entuziasmul pe care-l avea România din 1848.*” Ar fi interesant să ne întrebăm în ce stadiu se află astăzi acest entuziasm, luând în considerație indicatori care să descrie adevărata „*realitate românească*”.

„*Realitatea românească*, sublinia același C. Rădulescu-Motru, *o caută mulți, bine-nțeles în altă parte decât acolo unde ea există. Unii o văd în ortodoxism; alții în restaurarea drepturilor stăpânirii; alții în revenirea la gospodăriile să-*

tești etc. Realitatea românească trebuie să fie căutată însă, nu într-un fapt istoric, ci în ceea ce produce faptele istorice. Realitatea românească stă în genul original de activitate, prin care sufletul românilor este chemat să-și întrețină cultura. Căci, atâta realitate are sufletul unui popor, câtă cultură are el. Realitatea fiecărui popor stă în ceea ce leagă în mod permanent viața poporului cu viața omenirii întregi, în consolidarea originalității poporului în domeniul eternului spiritual al culturii.”

Ca rezultat al europenizării de după 1848, individualismul european, trecut în imitație românească, în loc de a produce opere minunate ca în Apus, a produs opere mediocre. În plan economic, individualismul apusean, în loc de a trezi spiritul capitalismului întreprinzător, a trezit poftele de prădare a avutului public. C. Rădulescu-Motru spunea că „*niciunde, ca în România, individualismul nu a creat mai mulți indivizi lacomi și mai puține vocații individuale*”.

Să fie la fel de valabilă și azi teoria falsificării europenizării noastre, a lui Titu Maiorescu? Să merite acest aspect o privire mai profundă, eventual în sensul descoperirii și racordării permanente a și la vocația poporului român, așa cum a văzut-o C. Rădulescu-Motru? Rămâne de văzut.

NOTĂ: Citatele folosite au fost extrase din lucrarea lui C. Rădulescu-Motru: *Vocația - factor hotărâtor în cultura popoarelor*, Scrisul Românesc, Craiova, 1997.

Florentin Smarandache – doctor honoris causa în China!

Vâlceanul Florentin Smarandache, profesor universitar la Facultatea de Matematică și Științe a Universității „New Mexico” din orașul Gallup, statul federal New Mexico, SUA, a fost invitat de curând în China de către Universitatea Jiaotong, care i-a acordat titlul de „Profesor adjunct”, echivalent cu titlul de „Doctor honoris causa” acordat în universitățile europene și americane.

„Doctor honoris causa” este un titlu onorific acordat de instituțiile de învățământ superior unei personalități de mare prestigiu, din țară sau din străinătate, pentru realizări deosebite în domeniul științei, tehnicii și culturii, pentru servicii de mare însemnătate aduse patriei și umanității.

„Noțiunile Smarandache” sunt foarte apreciate în China

Prof. univ. dr. Florentin Smarandache, născut la 10 decembrie 1954, în Bălcești, cu doctoratul în Teoria numerelor, are contribuții deosebite în matematică, unde multe noțiuni (numere, funcții, șiruri, mulțimi, paradoxuri, algebre, geometrii, grupuri, inele, câmpuri, spații etc.) îi poartă numele, multe dintre acestea fiind „în mare vogă” în China, unde se organizează anual o conferință internațională de teoria numerelor și noțiunilor Smarandache, iar Laboratorul de Management, Decizie și Sisteme de Informație al Academiei Chineze de Științe editează o publicație trimestrială de matematică aplicată, numită „Revista Internațională de Combinatorică

Matematică”, care publică în mod programat și articole referitoare la „multispații Smarandache” și „geometrii Smarandache”.

Festivitatea de acordare a titlului onorific a avut la Universitatea Jiaotong din Beijing în data de 22 decembrie 2011.

Profitănd de vacanța universitară de iarnă, Florentin Smarandache a stat în China până pe 5 ianuarie 2012 și a contactat mediile universitare din orașele Xian și Shanghai, unde a ținut mai multe conferințe de matematică (logica neutrosofică) și de... fizică („fizica neutrosofică” și „fizica supraluminală”).

„Neutrosafia” deschide uși noi în matematică și în fizică

Florentin Smarandache, șef de promoție al Facultății de Matematică din Craiova, nu este doar matematician, ci și scriitor (poet, prozator, dramaturg), întemeietor al mișcării literare de avangardă numită de el „Paradoxism” (pentru că utilizează în mod programatic paradoxuri, antiteze, oximoroane), editând șase antologii internaționale paradoxiste. Are contribuții și în alte științe (filozofie și fizică), bazate pe aplicarea paradoxismului în știință.

Pornind de la faptul că pentru o entitate „A” există nu doar opusul ei, „antiA”, ci și neutrul ei, „neutA” (care nu este nici „A”, nici „antiA”), Florentin Smarandache a generalizat „Dialectica” (un capitol al filozofiei, bazat pe existența „contrariilor” - „A” și „antiA”) în „Neutrosofie” (bazată pe existența „contariilor” și a „neutraliilor”).

Aplicarea neutrosofiei în matematică a dus la crearea „logicii neutrosofice”, numită și „Logica Smarandache”.

Aplicarea conceptului „neutral” în fizică, l-a condus pe Smarandache la ipoteza că există „o formă neutră de materie”, care nu este nici „materie”, nici „antimaterie”, pe care dânsul a numit-o „nematerie”, formată din particule și antiparticule elementare. Cercetătorii din fizica particulelor elementare au constatat o asemenea „anomalie” prin anii '70, dar au presupus că este o eroare și au abandonat această direcție de cercetare pentru că nu aveau un suport teoretic! În zilele noastre, fizicienii au dedus teoretic posibilitatea existenței unei astfel de „particule stranii”. Rămâne ca experimentele să demonstreze indubitabil existența „nemateriei”.

Dar, susține Smarandache, „neutraliile” nu există doar la nivelul particulelor elementare, studiate de fizica cuantică, ci și în fizica clasică, astfel că el propune conceptul de „Fizică neutrosofică” - un nou capitol al fizicii. În luna decembrie, anul trecut, el a organizat o teleconferință pe tema „fizicii neutrosofice”, prin care a colectat mai multe lucrări științifice pe care le va publica anul acesta într-un volum, care va putea fi citit și în variantă electronică pe site-ul său, de la universitatea americană la care lucrează.

Aplicarea „Paradoxismului” în fizică l-a condus pe Smarandache la „Ipoteza Smarandache” (nu există viteză limită în Univers”) și la propunerea conceptului „Fizica supraluminală”, ca un alt nou capitol al fizicii, care să studieze fenomenele fizice la viteze mai mari decât viteza luminii, considerată în concepțiile științifice „ortodoxe” ca viteză limită în Univers (conform Teoriei Relativității Restrânse, emisă de Albert Einstein în anul 1905).

Amintim că „Ipoteza Smarandache” a avut o confirmare experimentală în acest an prin publicarea rezultatelor „Experimentului OPERA” de la CERN (Laboratorul European pentru Fizica Particulelor Elementare) și în urmă cu patru ani prin „Proiectul MINOS” din SUA, care au constatat că „neutrini” (particule elementare fără sarcină electrică) se deplasează cu viteze ceva mai mari decât cea a luminii, dar fizicienii „ortodocși” sunt foarte rezervați, consideră că sunt necesare și alte experimente, în alte laboratoare, eventual bazate pe altă metodă.

Florentin Smarandache și decanul Facultății de Științe
a Universității Jiaotong din Beijing

Adrian BOTEZ

Lupta Alchimică a Magului Zalmoxian, cu... Arheopterixul din Om

Paradoxistul creator al **salmilor** („P”-ul Celest ocultat!) și vajnic teoretician al traco-zalmoxianismului mioritic, Ion Pachia-Tatomirescu, este un poet „*de rasă*”. Da, poezii autentici formează o rasă terestră aparte - **există** și se manifestă altfel și superior, față de ceilalți locuitori ai planetei Terra.

Spre exemplu, noul volum (din cele aproape 20) de poeme, **Elegii din Era Arheopterix**, dovedește că Poetul își poate depăși limba, pentru un limbaj care, dacă i-ai crede pe unii, este „*specializat*”: limbajul poetic. Ei bine, Ion Pachia-Tatomirescu „**vorbește poezie**” ca un **Mag-Demiurg întru Logos** (nu doar în sensul că-și „permite” jocuri demiurgice-creații-inovații de Cuvinte - unele paradoxal-mirabile: „*În urmă cu câteva se-cunde/ s-a născut verbul a (se) peșteriza*” - cf. **A (se) peșteriza** - nu ca „*specialist*”, ci ca **Homo Poe-ticus** (sunt sigur că Ion Pachia-

Tatomirescu face parte din **rasa atlanteeni-lor**, despre care, cu mare desfătare de Duh, face vorbire părintele antroposofiei, Rudolf Steiner!): adică, „**vorbește poezie**” - **așa cum respiră**. Poezia din **Cuibarul „Stelei Polare”**, Poezie Mistic-Șopotită, din Ouăle Androgenice ale Valurilor Temporal-Atemporale, Emergent-Imerse..., Poezia de sub Ouăle Brâncușiene Palingenetic-Zalmoxiene („*Coloană a Credinței fără Sfârșit*”), ale **Cloștii cu pui de Aur...** - spre **Laptele-Lumină, al Căii Drepte-DAO/ „Galaxie”** - Poezie ca „*Râu al Privighetorii Orfice*” (cf. **Într-o privesc cu alt curcubeu**). „*Sprinteioara viespe*” alecsandrină (cf. **Despre o neliniște în jocul de-a galaxia...**) este tocmai simbolul palingeneziei traco-orfice (tinzând, fulgerător, către „**stadiul Brahman**”!), al metamorfozei sacre (ba chiar al **metanoiei**!), prin depășirea condiției umane, spre cea divină: la Alecsandri, „*mreana*” imersă (cu voință mistică!) vrea (și face eforturi de Duh!) să (se) transgreseze în „*viespea*” Emergent-Celestă, Angelic-Zburătoare (de fapt, în primul rând, vehement - „**impulsionantă**” spre ZBOR...!)! Către Raiul-Privire Revelatorie (de „*Tată-Cer/ Tinerețe-fără-Bătrânețe-și-Viață-fără-de-Moarte*”) - Re-Îndumnezeitoare (cf. **Raiul meu cât o sprânceană, cât o pleopă...**), de după **Plânsul** (lustrant-soteriologic!) din „*peștera-Biserică*”: „*Plâng în pântecul-peșteră: /peștera răsună ca biserica din Voroneț, /ca zidurile celui mai pur albastru-de-cer, /ca ochii Soarelui-Moș*” (cf. idem). Către **Trupul de Albină Divină**, Fiu/Fiică a Soarelui/Dumnezeu („*să-ți pictez câte-un univers/ în fiecare hexagon/ al fagurelui-trup*” - cf. **În fiecare hexagon al fagurelui-trup...**) - **Hexagonul-Litera VAU** fiind „*simbolul Dragostei și Numărul Antagonismului și al*

Libertății; Unirea; Munca; Săptămâna Creației” (cf. Eliphas Levi, **Chei majore și Pantacul lui Solomon**).

Ion Pachia-Tatomirescu nu se poate stabili existențial, în cosmos, decât printr-un etern „**colocviu poetic**” - discutând întru dispută cu toate ale lumii. Evident, într-un volum de „**dispute poetice**” care (dacă ne-am lua după titlurile celor **7 părți - 7 zile biblico-demiurgice**, prin care veșnic nemulțumitul demiurg recrează, veșnic, lumea, ca-ntr-un caleidoscop al infinitelor variante imaginabile poetic: **Ars poetica, Elegiile elementului Aer, Elegiile elementului Apă, Elegiile elementului Foc, Elegiile elementului Lemn** - element strict autohton! -, **Elegiile elementului Pământ, Elegii din Era Arheopterix**) par a recapitula („*elegiac*”... - vom vedea, mai jos, de ce...!) cosmosul, în vederea unei recreații, din noi temelii manolice - Poetul intră în dispută demiurgică, în primul rând, cu... rânduiala-Logos-ul! Cu modul existențial la care au „**retrogradat**” (de 20-22 de ani în-coace, mai cu seamă!) oamenii - „**colegii**” săi tereștri. Deveniți „**anti-eminescieni/anti-pelasgo-daci**”, deci pervertiți întru Anti-Patrie/Anti-Logos Divin - nichitstănescienii „**oameni-fantă**” - „**galactici mancurți**”, „**hiene-vârcolaci**” trebuie anatemiizați, descântați de/întru... vidul mitic/ vidul de Anti-Logos (adică, nimiciți prin propria-le pornire distructiv-demoniacă, întoarsă împotriva-le, precum bumerangul) - sub condiția refacerii „**ROST-ului**”, ca Logos-Limbă („*gură*” - de rai, ori de iad! - de **Om-Hristic**, ori de „**om-fantă**”...! - „**Noua cometă străbate vidul/izbindu-se de cerul/Gurii de Rai/și de cerul gurii noastre/ (...)** pentru imperioasa autostradă/a libertății

absolute/dintre Yin și Yang” - cf. **Cometă glonțuitoare de vid și de ceruri ale gurilor...**), Logos-semnificație, Logos-Direcție a Evoluției Spirituale, Logos-Rânduială Sacră-Cosmică (întru re-demiurgie sănătoasă!): „**Eminescu i-a văzut adeseori/ pe-acei oameni-fantă,/ alcătuiți din antimaterie/ (...)** **Însă, de douăzeci de ani,/ pe acești oameni-fantă,/ pe acești galactici mancurți, eu îi văd și ca hiene-vâcolaci,/ Sfârtecând exact Luna-Patrie,/ Ce-i Sfânta Limbă Pelasgo-Dacă/ una și-aceeași cu Sfânta Limbă Valahă,/ fără întrerupere.../ Și tot fără întrerupere, anatemizez/ toți mancurții din Patrie,/ înfășor toți oamenii-fantă/ într-al blestemului năvod,/ cu verb înspicat-răspicat:/ Rostiți-vă și rostuiți-vă,/ voi, vâcolaci-fantă,/ voi, vâcolaci-mancurți,/ duceți-vă-nvârtindu-vă, roindu-vă,/ pe toate-ncrețiturile Genunii, desigur,/ nu în preajma Daciei mele de Lună Plină:/ numi amenințați Lumina-Patrie,/ că mănăfurii/ și vă fac mitul țândări...!**” (cf. **Rostește-te, vâco-lac...!**).

Lumea lui Ion Pachia-Tatomirescu este una Pelasgo-Dacică, luând ființă pe Axa („**bănățenită**”) a Cogaionului/Cogaionului („**Ce albă e apa asta cerească, minunos croită/ în rochiile albe de mirese, spre-a ninge/ în sfânta parte - dinspre Cogaion - a Banatului**” - cf. **Ninge spre Cogaion...**) - o lume care a luat ființă din „colocviul” cvasiamical dintre **Vid** și... **AVID** (Fărtat-Ne-Fărtat) - **inițial**, forma existențial-umană a Păsării-Înger al Cunoașterii Divino-Umane Supreme! **Vidul**, pentru a putea dialoga-„demiurgi”, dimpreună cu **Avidul**, are nevoie (se „formalizează”... acceptabil!) de ameliorarea Principial-Cosmo-Fe-minină-YIN - „**Doamna Zână**”...: „**Ți-am intrat în dialog/ ca să nu mă crezi olog.../ Ți-am adus un scorpion/ (ce-i la doamna în poșetă)/ să-l atârni de-alba-și manșetă/ pe-o ab-sență de buton...!**” (cf. **Dialogul învidării de pe malul oximoronului**).

Din păcate, Vidul s-a implicat demiurgico-social mai mult decât îi permiteau „**clauzele tratatului cosmic**”, cu Avidul - tentând chiar să corupă esența Avidului, înjosind-o (dinspre Duhul Cunoașterii Divino-Umane!), până la vulgara... lăcomie! „**Iisus Hristos a făcut Constelația Lirei:/ cât este «dreptul de autor»/ domnule Prim-Ministru-al-Coasei...?**” (evident că, aici, nu se fac, neapărat, referiri personale, ci **categoriale!**) - cf. **Despre o neliniște a „dreptului de autor”**... În așa fel încât Starea Angelic-Cunosătoare, Poezia, intră sub zodia exasperării (iar Poetul nu mai poate rămâne, în această dezbinare a eonilor - „**Poetul de Ser-**

viciu al Națiunii Valahe” - cf. **Poetul nu e mânâtarcă de vid, printre constelații...** - ...adică, Paznicul Copacului Cosmic cu Rădăcinile Răsturnate, Paznicul Rădăcinilor Celeste ale Lumii/FIINȚĂRII!), din pricina blocajului ei cosmic (o stare de „băltire” a sinelui, în curs de dezagregare - devenit anti-specular, care nu se mai oglindește, în propria-i Creație!), la nivelul comunicării purificatoare (ca dinamică isihast-revelatorie a Sinelui, dar și a Sinei noi-ciene): „**Ce rost are/ să mai scrii Poezie/ dacă oceanele nu cîtesc?/ Ce rost are/ să mai scrii Poezie/ dacă îngerii nu cîtesc? (...)** **Și ce rost are/ să mai scrii Poezie/ dacă Ea, Însăși, /nu se mai cîtește?**” (cf. **Ce rost are... dacă stelele nu cîtesc...**). E nevoie, „**avidă**” (în sensul profund gnoseologic!), în cosmos și, deci, în Logos - de o „**revoluție**” a Duhului, contra lăcomiei „**legea cohortei de omizi/ pe frunze de dud**”: „**Ba, are rost o nouă revoluție (...)** **/are rost o nouă cibernetică/ a Verbului/ (...)** **dacă totul înaintează/ după legea cohortei de omizi/ pe frunze de dud**” (cf. **Ba, are rost...**).

Arheopterixul, conform tratatelor, este „**pasăre fosilă, cu caractere intermediare, între reptile și păsări, descoperită în jurasicul din Germania**” - dar, pentru „**atlanteanul**” Ion Pachia-Tatomirescu, cel cu Verbul care „**calcă țanțos/ până ajunge la marginea ninsă**” (adică, până la Lumina Albă, Atotintegratoare cromatico-existențial, a Paradisului Atemporal, deci, Anti-Dinamico-Exterior, intrând în starea isihast-interiorizată: „**de unde înaintează prudent,/ pe partea de argint-viu,/ carosabilă, logosabilă/ și verbosabilă/ a hârtiei**” (cf. **Verbul calcă țanțos...**) - transgresând, apoi, și colocviul-dispută „**logos-abilă**”, și viziunea, în Tăcerea Ritmică a Poemului/Logos Unic!), „**arheopterixul**” a devenit, din păcate, **OMUL** - dar ca simbol al Căderii în Istorie, al Haosului! - iar nu vitruvian simbol al Cosmosului/Orânduiei: „**Când cărțile bisericilor/ sunt pline de sânge, Doamne,/ (...)** **cineva ne scrie istoria,/ sunt sigur,/ în Cartea-Haos**” - cf. **Un psalm în fața Cărții-Haos**. Omul este/a devenit ipostaza degradată, până la reptilă, a fostei Păsări Angelice! Nu este exclusiv vina Omului că nu mai este „**capodoperă divină**”, ci și a unei mistice catastrofe, probabil „mușamali-zată” acolo, în Cerurile „**Sinei**”: „**Pentru toate cele scrise de noi/ în Cartea-Haos,/ pentru toate cele zise/ împotriva Haosului din sinea mirabilă,/ nu trebuie să vii, Doamne, spre mine,/ cu levierul-steag/ în mâna-ți dreaptă**” (cf. idem). Cu alte cuvinte, „**ridicarea-retrezirea**” (sugerată de... „**levier**”)! Duhului uman trebuie să se facă nu „cu anasâna” divină, nu prin intervenție divină autoritar-cezarică - ci prin

conștientizarea Autenticului Sine, chiar de către Om!

De data aceasta, se trimite (rezonabil!) la referenți umano-terestro-anti-poetici (aleși, însă, TOT categorial!): „**Nașule, de ce Mama-Aerului/ te-ai apucat tocmai astăzi/ să-mi strici sărbătoarea pe stil vechi (n.mea: zalmoxiano-hristic!)/ clonând pasărea Arheopterix,/ reptilo-zburătoarea aceea,/ frumoasă ca Nina Cassian/ ce zbură proletcultist/ din Casa Scânteii în Pădurea Băneasa**” (cf. **Clonă**). Pentru că numele Celui Rău trebuie pronunțat, **CU ORICE RISC**, în orice ritual de exorcizare-descântare - pentru Restaurarea Cântecului Orfico-Soteriologic!

...Mai este posibilă întoarcerea la „**sănătatea Lumii**”, negarea Genunii (Vidul Extrapolat-Proliferat-Vinovat), întru Grădina Hesperidelor, Grădina cu Mere-Aștri-de-Aur? Da, prin Revelația Logos-ului Divin, prin restaurarea Logos-ului Demiurgico-Divin/Poezia **CA FORȚĂ DE REARMONIZARE/ÎNSĂNĂTOȘIRE DE DUHA LUMII** (voiculescian, de jos în sus, de la „**moruni**”, către „**nori de egrete**”: „**pot să intru în somnul real,/ nu-n somnul din imn,/ căci poemul meu pornește/ pe văile Genunii și le-albește/ în toate punctele cardinale ale ființei,/ mai mult, ori mai puțin pudrată,/ sau fardată cosmic,/ în armoniile gamei celeste-a izvoarelor,/ în sinesteziile/ deltelor fundamen-tale/ cu vâlătuci de moruni,/ cu nori de egrete,/ ori cu tezaure de flăcări,/ pentru merele de aur...**” (cf. **În somnul real, nu-n somnul din imn...**).

Restaurarea Lumii Armonice, a Cosmosului-Logos, se face sub semnul „**ELEGIAC**”, autosacrificial-hristic, alchimic, al **LEBEDEI** („**Lebăda [hermafrodită] simbolizează forța Poetului și a Poeziei**” - cf. Victor Magnien - **Misterele de la Eleusis; „cerească atotputernicie, element al dragostei și al uniunii**” - cf. Novalis, dar și la Goethe: „**Undă însăși peste unde,/ Lunecă spre locul sfânt**”; emblemă alchimică a **Mercurului Auto-Sacrificial**: centru mistic și unire a contrariilor - **apă-foc** -, unde se regăsește valoarea sa arhetipală de androgin: „**ea cântă dumnezeiește pentru sine și pentru lume - Divina sibi canit et orbi - pentru că Mercurul, hărăzit morții și descompunerii, își transmite sufletul către trupul lăuntric, ieșit dintr-un metal imperfect, inert și descompus**” - cf. Basil Valentin, **Les clefs de la Philosophie**, Ed. Minuit, Paris, 1956, p. 152). Iată de ce cartea „de hârtie” a lui Ion Pachia Tatomirescu **are șapte cărți alchimice** într-însa - **ELEMENTELE** fiind cinci (**LEMNUL** este Crucea Lui Hristos/„**Supportul**” **In-Supportabil al ZBORULUI/ÎMBRĂȚISARE**

A COSMOSULUI, ÎNTR-O NOUĂ ERĂ FIINȚIALĂ!!!), iar Ars poetica/Duhul POETIC este chiar Duhul Lui Hristos/UNITATEA - adică, Cel care reunește ELEMEN-TELE disparate - reconstruind, alchimic, Lu-mea-Cosmos ARMONIC!

...Ne oprim cu sugestiile de lectură - aici. Nu am citit, în ultimii ani, o mai convingătoare pledoarie pentru Logos-ul Alchimico-Poetic, adică pentru Restaurarea Paradisului, prin Poezie. Numai un Maestru, precum Ion Pachia-Tatomirescu (și nu mulți sunt ca el!), putea crea o astfel de Carte a Cărților. Dar și MAGNUM OPUS.

Alchimie provine din arabul *al-kimiya* sau *al-khimiya*, care e compus din articolul *al* și cuvântul grec *khymeia* (χυμεία) care înseamnă a topi, a lipi, a împreuna - iar **Magnum Opus/Opus Alchemicum** conține ȘAPTE procedure (se justifică, astfel, mathematic, structura cărții lui Ion Pachia-Tatomirescu!), necesare obținerii „**Mântuirii Duhului Umano-Divin**”, a „**Pietrei Filosofale**” (...sunt patru operațiuni și trei faze: patru operațiuni - **putrefacție, calcinare, distilare, sublimare** - și trei faze: **solve, coagula, unitas**...).

Sau, cum spunea un Poet-Alchimist al Franței secolului al XIX-lea, despre această „**elegiacă**” **DURERE a FIRII** - întru restaurarea Lumii, prin Iubire-Unire întru Duh ARMONIC: „**Iubirea-ne isca-va o nouă armonie,/ O nimfă, cu durerea-mi unită pe vecie...**”

...Numai prin Alchimia Poetică, Supreama Re-Armonizare a Duhului/Logos-ului Lumii, ne poate veni Salvarea/Mântuirea. Nu prin revoluții ale glodului uman - și cu atât mai puțin prin ceea ce ține de acumularea **glodului-Prakrti**... Numai **Tentația/NOSTALGIA/ELEGIA** Mereu către **PURUSHA/SPIRITUL/DUHUL - vindcă omenia din om!**

Și nu veți afla un „tribun” mai convingător, întru demonstrarea acestei teorii, decât Ion Pachia-Tatomirescu - cel despre care însuși Romulus Vulcănescu afirma: „**Combate teoria abisală a „spațiului ondulatoriu” deal-vale a lui Lucian Blaga, înlocuind-o cu teoria semantismului sincretic a spațiului spiritual zigzagat, creastă de munte - abis - creastă de munte**”.

Da, mereu, din Genune, „**Nostalgia Paradisului**”! - **Nostalgia/ELEGIA** despre/către „**CREASTA MUNTELUI AXIALAL LUMII**” - **MERU/Vârful Duhului**” - **SINEA DIVINĂ**, ca **LOGOS DIVIN - pentru a ne elibera de ambiguitatea „arheopterixă”, de „Era Arheopterix”: din „eu”, în „noi” - și din „noi”, în EL.**

Diana IACOB SPĂTARU (Austria)

Geheim

Ich sitze für weit zu lange so mit meinem Hände und Füßen gefesselt. Ich habe keine Chancen, ich bin von Einsamkeit eingefasst. Ja, von Einsamkeit. Du hast sehr gut verstanden. Sie hat mich in ein dickes Netz gefasst, die jetzt meine Knochen verletzt. Vielen sind bereits geknackt. Ich habe keine Lust zu erklären. Ich sprach über den Knochenbruch. Wenn du nicht verstehst, frag mich nicht mehr. Ich bin müde und von Gewissenbissen verwirrt. Nein, ich wurde niemals gebissen. Ach, du bist so unerträglich manchmal. Glaubst du nicht dass ich alleine bin? Nachdem du Wimmer von meiner inneren Seite gehört hast, denkst du noch dass die Einsamkeit mich nicht stört? Du verstehst mich falsch. Aber das ist nichts Neues. Durch die Wimmer versuche ich so wie die Babys zu sein. Ich versuche wieder zu geboren. Ich versuche mein Stirn zu erfrischen und ich halte sie sehr nah an der Lotusblume. Das ist eine Übung, die ich wiederhole. Hier ist den leisesten Platz. Ich bin von vielen Kreuzen umgeben und das gibt mir eine maximale Sicherheit. Das Kreuz in jeglicher Form und Größe behütet dich von dem Übel. Ich habe dir gesagt, dass du einer tragen solltest. Wie wo? An deinem Hals. Du kannst das Kreuz auch auf einem Zwirn hängen. Ach, hast du geglaubt dass du das Kreuz auf deiner Rückseite tragen kannst? Du könntest auch das machen! Aber, pass auf, du kannst deinen Verstand verlieren. Dort sind viele. Wie was? Kreuzen. Nimm die kleinste. DU solltest nur einmal sinnvoll sein. Wusstest du dass die Lotusblumen singen? Diese an der ich mich anlehne, ist blau. Hast du bis jetzt keine blaue Lotusblume gesehen? Ich versuche meinen Leinen zu benageln. Welche Leinen? Von meinem Händen und Füßen. Ich habe dich gewarnt dass ich gefesselt bin. Nein, ich bin nicht am See. Ich bin gefangen, aber ich kann nicht sagen wo. Es ist dunkel. Ja, vielleicht ist es Abend jetzt. Aber, Schluss mit den Erklärungen. Du machst mich müde. Ich weiß dass ich dir das gesagt habe. Du solltest damit übereinstimmen. Das Kreuz schützt mich von mir. Halt deinen Mund! Es ist geheim.

Dans acvatic

Mă prind de unghii
șirete pisici de mare,
la dans feline umezite-n rouă,
încerc pași de tango,
dar eu sunt Lin,
un lin albastru, lin portocaliu.
Nu știu să fiu energetic,
nu pot să țopăi cu voi,
am zâmbet lin...
de Lin

...

Litanie

pe gura ta stă roi de frunze,
ca-ntr-o litanie de seară.

...

Nevoia de neprihanire

Gândurile mele stingherite
au făcut tălpi de ceară

Cobor în mine,
acolo unde oasele
îmi sunt doar trepte
Vreau sa-L revăd pe Dumnezeu.

Diana Iacob Spătaru - Dans

Dan LUPESCU

Nicolae Dan Fruntelată, între diversiune și realitate

Născut într-o familie de învățători din comuna mehedințeană Bălăcița, în zariștea de foc a câmpiei de pe Piemontul Getic, Nicolae Dan Fruntelată (n. 10 octombrie 1946) este unul dintre jurnaliștii și poeții din secțiunea de aur a literelor românești de la cumpăna mileniilor al doilea și al treilea.

Începe școala primară în comuna natală, urmează cursurile Liceului Traian din Drobeta-Turnu Severin, apoi Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din București.

Locuind pe o lamă de cuțit, cum declara într-un interviu de acum aproape trei decenii, și-a asumat viața aspră de gazetar profesionist, trăind, trudind și creând contracronometru.

De la începutul anilor '70 a condus revistele *Viața Studențească* și *Amfiteatru* - cele mai importante din mediul universitar românesc -, după care a fost redactor șef al cotidianului *Scânteia Tineretului*, apoi al revistei săptămânală a Uniunii Scriitorilor din România *Luceafărul*, până în ianuarie 1990.

A debutat editorial în 1977, la *Scrisul Românesc* din Craiova, cu volumul de versuri *Puterea sunetului*, urmat, în cadență cvasi-anuală, de *Noaptea grăului nou* (Cartea Românească, 1978), *Vara din noi, vara* (Eminescu, 1979), *Inventarul speranței* (Ed. Eminescu, 1981), *Viața în limba română* (Ed. Militară, 1982).

1983 este anul în care intră pe piață cu trei volume de facturi diferite: *Tiptil în lumea copilăriei*. Poezii pentru copii (Ed. Ion Creangă), *Lumea, ziua și noaptea*. Jurnal (Ed. Sport-Turism, Colecția „Mapamond”), *La bătrânețe, lupii tineri* (Cartea Românească), volum al deplinei și înfloritoare maturități lirice a lui Nicolae Dan Fruntelată, ca și antologia *Războiul mondial de catifea* (Ed. Eminescu, 1995).

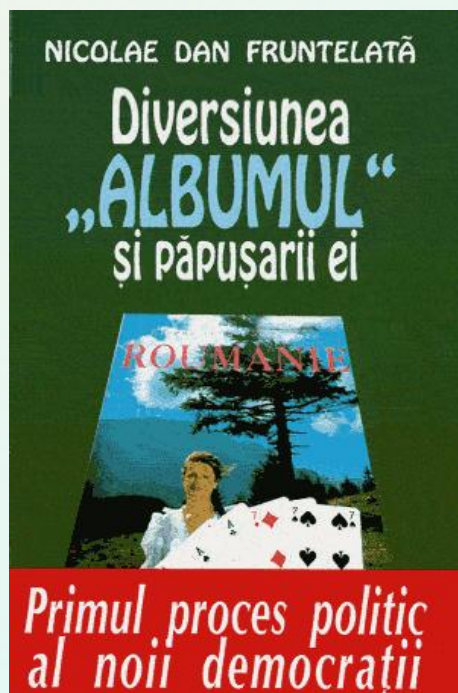
În prima parte a anului 1990 rămâne, pentru prima oară, fără loc de muncă. Părinții, învățători pensionari, îi asigură, din când în când, după puterile lor modeste, un simbolic „ajutor de șomaj”.

Spre sfârșitul anului, i se acceptă colabo-

rările în presa postdecembristă, după ce zeci de oameni pe care îi ajutase îi întorseseră spatele. Conduce ziarul *Românul* (patru ani) și *Examene*, după care îmbracă haina de jar a demnitarului public, devenind secretar de stat - șef al Departamentului de Informații Publice al Guvernului (1994-1996).

Urmează teribila cumpănă din anul 1997, când este operat pe cord, se reface greu, de fapt reînvie ca Pasărea Phoenix din proprii cenușă, reînvață să zboare în zarea visului, dar și să meargă, copăcel-copăcel, prin pulbera lăcrimândă a realității telurice, apoi revine la uneltele de profesionist al scrisului și director general al postului TVRM - Televiziunea România de Măine, până acum vreo trei luni când predă stafeta lui Neagu Udroi.

Turnesol '89: Jurnalul unui cetățean naiv din raionul Vânu Mare (Ed. Ager, 2002) și *Mica Valahie* (Ed. Decebal, Drobeta-Tr. Severin), antologie lirică, sunt cărțile cele mai percutante care preced volumele din 2011 ale lui Nicolae Dan Fruntelată, pe care prestigioasa Editură Semne din București le pre-zintă la Craiova, în cadrul Târgului de carte (itinerant) „Gaudeamus” - februarie/martie 2012.

Este vorba despre *Primul proces politic al noii democrații. Diversiunea „Albumul” și păpușarii ei* (112 p.), respectiv, *Vara Căp-căunului* (350 p.), carte pe a cărei banderolă scrie: *Viața sub două dictaturi*.

Fiecare dintre aceste volume au ca editor pe Mircea Croitoru, copertele fiind realizate de artistul plastic Mircia Dumitrescu, iar tehnoredactarea de Adrian Stanciu.

Despre *Diversiunea „Albumul”*..., autorul însuși scrie: „Acest album (n.n. *Eterna și fascinantă ROMÂNIE*) a fost comentat copios pe nevăzute, pe neve, cum zic pocheriștii: El era o fantomă. Dar când a intrat în casele marilor demnitari români, în toate instituțiile de presă, tipăritură de lux cu câteva sute de planșe color, cu imaginile unei țări despre care în lume nu se mai știa aproape nimic, te-ai fi așteptat ca totul să se schimbe. N-a fost așa. Diversiunea a continuat glorios, au zornăit cătușe, s-au plătit polițe, s-au pus în cumpănă vieți. Această carte este o poveste. Citiți-o ca atare...”

Nicolae Dan Fruntelată lămurește - cu argumente forte, într-un stil alert, aproape cinematografic - povestea albumului care a produs, în urma unei comenzi oficiale, atâtea valuri în presă, în care el a fost incriminat, chemat la I. G.P. și la procuratură, deși rolul său se rezumase la a viza din punct de vedere artistic și tehnic calitatea hârtiei și a iconografiei, precum și de a stabili repartizarea pe țări și limbi a monumentalei lucrări imprimate nu din bani publici, cum era acuzat, ci din sponsorizarea unei bănci ce nu mai prididea în a-și construi sedii noi, îmbrăcate în marmură neagră.

Să reținem că difuzarea exemplarelor de protocol a înregistrat atitudini diferite. Dacă președintele țării din acea vreme, Emil Constantinescu, și apropiații săi au acceptat exemplarele trimise, serviciile Președinției au refuzat 500 de exemplare, MAE a refuzat 1.000, iar Centrul Internațional de Conferințe - 500 de exemplare.

Aceste detalii sunt cuprinse în scrisoarea expedită de partenerul francez, Costea, care

mai menționa: „Cartea a fost editată până acum în 37.500 exemplare în opt limbi, conform contractului. A fost livrată în România, conform contractului, la 25 de puncte de livrare, în opt limbi de fiecare dată, în totalitate 10.035 exemplare. Cartea este în curs de distribuire conform strategiei de distribuire vizată, fiind de precizat că încă de acum această distribuție a ajuns la reprezentanți oficiali din 84 țări.”

Citiți, dragi prieteni, *Diversiunea „Albumul”*... și veți vedea măștile hidoase ale păpușarilor care decid asupra dreptului nostru la libertate și viață.

Zăbovim, în cele ce urmează, asupra volumului *Vara Căpcăunului*. De reținut că, în mitologia populară, căpcăunul e un monstru antropofag având două capete: unul de om, altul de câine.

În cazul de față, capul de om ar putea fi al plămădei de humă Nicolae Dan Frunteletă, care se autodevoră, dar și renaște sub presiunea amintirilor, iar cel de câine - al jurnalistului, ținând cont că presa a fost definită drept câinele de pază al democrației, deși tinde să decadă la stadiul de câine de companie...

Printr-o autoironie jucăușă, autorul și-a creat, din Căpcăun, un alter-ego, în pragul vârstei a III-a, din perspectiva căruia își rănduiește copilăria, adolescența, anii maturității și cu care dialoghează ori de câte ori resimte nevoia. Putea să-l numească, la fel de bine, Balastr sau Dragon, însă n-ar fi avut, parcă, rezonanță tenebroasă a dublei vocale *ă* din Căpcăun (cap de câine).

Înlăuntrul și înafara lui Nicolae Dan Frunteletă, Căpcăunul poate fi, alternativ, lumina și umbra autorului, corpul său teluric și cel cosmic, Zmeul zmeilor, cu care se ia mereu la trântă, de luni până duminică, săptămână de săptămână, fără niciun răgaz.

Și acum să deșertăm traista cu povești...

...De la Bulzești la Craiova mergi cale de vreo 25-26 km. Înșiruite ca mărgelile pe ață sunt satele comunei natale a lui Marin Sorrescu, ale căror ulițe însumează tot vreo 25-26 km. Ca distanță, a călători până la Craiova e ca și cum ai hălădui prin toate satele acelea. Doar că te învârtești în același cerc. Ca în odaia propriei vieți...

De la Bălăcița, comună șeasă de pe Piemontul Getic din județul Mehedinți, unde văzu lumina zilei pruncul - bulgăre de soare - Nicolae Dan Frunteletă, de la Bălăcița până în inima Bucureștiului, a Europei ori a lumii lumilor luminate sunt tot vreo 25-26 km. Sau, poate, de zece, de o sută, de 700 de ori mai mult.

Ce contează, Jean boxează - ar zice un distih de limes urban, adică de lume de la margine, de mahala, cu arome, în vis, de hal-

va... Și de cuțit înfipt în inima Lunii ca o limbă de câine (vorba legendarului Fănuș Neagu), ori în pânțele mării - pe ale cărei esplanade Nicolae Dan Frunteletă a auzit oftatul acestui animal uriaș, zbaterea lui de noapte și torsul parșiv de zi.

Înșirate ca mărgelile pe ață sunt satele din Bulzești și tot așa, înșirate pe ață veșniciei copilului de învățători din Bălăcița, ajuns băiat mare în București, profesor și jurnalist adevărat, redactor șef la *Amfiteatrul și Viața Studențească* - unde s-au școlit, prin anii '75, alde Ion Cristoiu, Cornel Nistorescu, Sorin Roșca Stănescu, Octavian Știreanu și mulți alții -, ...tot așa înșiruite sunt așchiile din cartea *Vara Căpcăunului*.

Stârnită, în aparență, de un bulversant motto-îndemn din Ion D. Sîrbu: „*Ca să nu mori fără urmă, trebuie să-ți povestești, mereu și mereu, nașterea, părinții, copilăria, tot, tot, tot...*” -, cartea este provocată în realitate de lungul tunel vertical, între zenit și nadir, al vieții unui Om între oameni: Nicolae Dan Frunteletă, care dialoghează cu sine însuși, în ipostazele vârstelor succesive, de la copil la... Căpcăun, căutându-și neostoit obârșiile, redefinindu-și identitatea, setea, foamea de sine, de timpul nețărnat, timpul fără de timp, clipele de aur ale anilor dintâi, de la Bălăcița.

Alter ego, alter-ego-uri, oglinzi paralele, chipuri, cioburi de chipuri fulgerate de timp, frânturele de viață, holograme din care se reconstituie rotundul, armonia, sfera celestă a unei vieți, a inimii de om pusă în contact direct cu aerul anului 1997, când a traversat deșertul îndoielii, în operația pe cord deschis făcută de vestitul chirurg Radu Deac, la Institutul Inimii din Târgu Mureș, unicul din a-

ceastă parte a Europei, pe care asasinii României voiau să-l lichideze pentru a accelera ștergerea neamului românesc de pe vatra sa de-o vârstă cu lumina, unde nu am venit aduși de vânt, ci suntem dintotdeauna.

Plăcerea irepresibilă de a povesti, de a retrăi în poveste cele mai vii segmente de vârste, hălci sângerânde de istorie trăită este evidentă de la un capăt la altul al cărții, despre care Nicolae Dan Frunteletă se face a nu ști ce reprezintă ca gen literar: jurnal, reportaj, poem.

Vara Căpcăunului constituie oglinda retrovizoare a unei vieți de om, așa cum a fost, așa cum este, jurnalul unui posibil roman, nu de tip balzacian (în care romancierul omniscient relatează totul la persoana a III-a plural), ci de tip André Gide (narat la persoana I singular, romancierul fiind protagonistul ori unul dintre personajele importante).

Este cartea unui posibil roman care se scrie sub ochii noștri, pe care cititorul îl scrie instantaneu împreună cu... Căpcăunul - tarator al poveștilor dintr-un *Decameron* abia conturat, din *Hanul Ancuței* ori, mai degrabă, din mitul oriental al Șeherezadei: *Povește sau vei muri*, mit contaminat cu acela al basmului românesc despre *Pasărea care te scoate pe tărâmul celălalt*, dar îți cere câte o bucată din tine ca să poată zbura.

La p. 80, autorul se confesează: „Căpcăunul este acela care, de fapt, trebuie să dea, să-și sfășie viața, trupul, memoria și să le dea unei pășări eterne. Spune Ion Barbu: *Sfânt trup și hrană sieși/ hagi rupea din el*. Asta e soarta și petrecerea prin lume a căpcăunului” - pentru a continua pe ton de rugă și smerenie: „Dă-mi, Doamne, mai multe povești, mai multe frumuseți, mai multe iubiri, să pot trăi mai mult, să pot zbura mai mult !”.

Spiritul meridional, solar al lui Nicolae Dan Frunteletă, temperamentul de oltean - adică de gascon al României -, spiritul pandur și speculativ, umor fin, luminos, ironia iute ca un plesnet de bici, deschizând flori rubinii în carnea fragedă a realității, asigură o aură aparte cărții *Vara Căpcăunului*, un halou de palpit suculent, generos, doldora de întâmplări, gâlgâind de tâlcuri, de bucurii, tristeți și dureri, dar mai ales de o tainică speranță că totuși, totuși lumea noastră nu va amurgii de tot, nu va scăpa definitiv în bezna neantului.

Iată, fără alte comentarii, o nuvelă comprimată în trei pagini (pp. 24-27): *Vineri: Crimă la lumina zilei*; poemul *Sâmbătă: Popor de fân*; microromanul în șase pagini *Miercuri: Povestea grâului nou*; testamentul *Cine mă urăște?* (p. 62) sau inscripția în azur din tableta *Vineri: Frații mei* (p. 82-85) - inspirată de Tudor Gheorghe, Mitru Fărcaș (care le-a cântat, din fabulosul său tara-

got, minerilor din Petroșani, la ora 4 dimineața, adică la ieșirea acestora din șut) Ovidiu Lipan Țândărică, Ghiță Turda, Marian Nistor, Benone Sinulescu, Georgeta Nucă, Cornel Constantiniu, după care autorul notează:

„Da, căpcăunule, s-ar putea să uiți câte ceva, dar nu e mai puțin adevărat că sângele acestor amintiri pulsează în venele tale și îți încarcă zilele și nopțile. Unde i-aș trimite pe toți prietenii mei? În cercul de aur al amintirii. Pe urmă, aș lua acest cerc și l-aș dăruia împăratului vieții mele, Căpcăunul, care m-a trăit și mă trăiește, dincolo de orice întâmplare, de orice uitare”.

Vrând, parcă, să ne lase un moment de respiro, un răgaz de a cugeta, în plan secund, asupra celor aglutinate în primul sfert al volumului, autorul ne invită, pe nesimțite, în tărâmurile cu străluciri exotice.

Urmează un scurt preambul - *Două săptămâni în vis: Lumea în care am fost*, în care notează electrizant... „Aceste amintiri vin din alte cărți, dar mai ales din foamea cea mare a căpcăunului care cere povești, cere drumuri, cere sângele nebun al unor clipe care s-au dus.”

Capitolele „călătoriilor pure” („reale până la senzație fizică, până la gustul aerului, până la mirosurile de fructe, de iarbă, de orașe”) sunt extrem de captivante: *I. ÎN CEEA CE PRIVEȘTE AMERICA - I. Welcome* (poem de expresivitate admirabilă, din care decupăm versurile... „se făcu/ seară adevărată, de auzeam/ osiile oceanului trosnind”), *II. Ce face un turist la New York*, *III. Clarksburg, între weekend și business*, *IV. Țara ierbiilor albastre*, *VI. Bani negri pentru zile albe sau un salariu pentru fiecare*, *VII. O afacere numită whisky și alta numită coca-cola*, *VIII. Din gunoi se-ntrupează averea*, *IX. Șase steaguri deasupra Georgiei*, *X. A păstra „standardul”*, *XI. Viața la peste două secole*, *XII. 24 de ore la Washington D. C.*, *XIII. Moartea în piața de flori*, *XIV. Agamemnon for us* (totalizând 28 p.), *2. DRUMUL DAMASCULUI* (8 p.), *3. MEXICUL, RĂSCRUCEA LUMILOR* (9½ p.), *4. FOTBALUL - SÂNGELE NEBUN AL COPILĂRIEI* (10 p.), *5. BRAZILIA, O CĂLĂTORIE ÎN MIRACOL* (4¼ p.), *6. IARNĂ LA OCEANUL INDIAN* (11½ p.) - în total 72 pagini.

Traversăm înfiorați două foarte scurte capitole (*Luni: Liberi în acvariu*, *Marți: A iubi la Florența*), după care plonjăm, pe parcursul următoarelor 35 p., într-o „perioadă atât de ciudată, când simți că ai trăit sub o magie (neagră, albă, cine știe) ori sub intoxicație totală”: capitolele *Iarna și democrația în șalvari*, timp comprimat, între 22 decembrie 1989 - 20 februarie 1990, transcris din „caietul iernii interzise, jurnalul firului de plumb” care i-a

retezat lui Nicolae Dan Frunteletă 20 de ani de viață „și de muncă oarbă”.

Capitolul este prelungit, doar din spărturi de clipe și mozaic de trăiri înfrigurate, până la 1 noiembrie 1994, când N. D. F. a acceptat să devină funcționar de stat.

Din nou un fulgurant moment de respiro: *Scrisori unor prieteni care nu mă știu* (Dan Petrescu, Gică Machidonu), continuate de unele dintre cele mai cumplite - prin adevărurile evidențiate - capitole: *CIORAN CEL SINGUR* („O Românie viitoare care n-a învățat nimic din «cazul» rusesc, nu poate fi decât o construcție fictivă”), *Marți: Mistrețul orb*, *Miercuri: Și mai tragic, piloții orbi* - secvențe din comentariul tânărului Mircea Eliade, publicat în ziarul *Vremea* din 1937: „Într-una din cele mai tragice, mai furtunoase și mai primejdioase epoci pe care le-a cunoscut încercata Europă -, luntrea statului nostru este condusă de niște piloți orbi (...) Nici nu mai găsești cuvinte de revoltă. Critica, insulta, amenințarea - toate acestea sunt zadarnice. Oamenii aceștia sunt invalizi: nu mai văd, nu mai aud, nu mai simt. Instinctul de căpetenie al elitelor politice, instinctul statal s-a stins.”

Fior liric și dramatic profund transmit capitolele *Casele mele*, *Prieteni dintr-o stea*, ca și ultimele, dedicate Bucureștiului, iubit chiar și atunci când e privit cu ochi critic. Între ele, cutremurătoare, pe alocuri oripilantă, *Lumea magicienilor*, apoi încă un intermezzo: *Un fado pentru inima mea*.

Urmează șocantul *Pașaport pentru mankurți*, pornind de la magistrala carte *O zi mai lungă decât veacul*, scrisă de Cinghiz Aitmatov - prințul chirghiz, cunoscut de autor într-o toamnă, la Moscova -, după care trece la un alt prozator divin, albanezul Ismail Kadare și la cartea acestuia *Slujbaș la Palatul Viselor*, o uriașă metaforă despre imperiul care dispune de un minister ce colectează și interpretează visele tuturor supușilor, controlând astfel conștiința, spaimele și speranțele, trecutul, prezentul și viitorul.

Translând de la legenda teribilă a mankurților - căroră li se ștergea memoria printr-o procedură extrem de dureroasă -, legendă de la care poate începe viața noastră, și istoria noastră, și tragedia noastră, la mankurizarea prin controlul viselor, Nicolae Dan Frunteletă trage un puternic semnal de alarmă, precizând: „Iată, se poate și mai mult: să-i extragi omului visele și amintirile și să le folosești împotriva lui”.

Din stroboscopicul *Joi: Glorie ție, cuvânt nemernic* (pp. 230-233), cităm: „Apoi să delirez cuvinte vechi dintr-un dicționar de arhaisme și regionalisme: *avaiet, azap, baibafir, băsnar, berbecar, bihuncă, bocăneț, buhundar, cameniță, chifar, dumesnic,*

gavanos, goanță, igreț, lucoare. Așa-i că sună ca o limbă străină? Nu v-ați gândit că ele înseamnă: *dare în Țara Românească, milițian, otoman, fir de aur, cioban de berbeci, trăsură ușoară cu un cal, prăjitură țărănească, cădelniță, cuptor, domestic, borcan, boabă de fasole, lăutar, strălucire*. (...) Într-o limbă cum e limba română, suplă și regală ca o trestie, au loc toate. Cu condiția să le știm și să le vorbim cinstit, să ne ferim de făcături și de împrumuturi analfabete chiar în limba de origine. Lucrurile nu sunt *beton*, viața nu e *cool*, prietenii mei! Nu vă dau lecții, întotdeauna voi știți mai bine, dar, vă rog, vă implor, dacă v-ați născut în limba română și n-ați citit nimic din Sadoveanu, n-ați citit nimic din Eminescu, din Blaga, din Arghezi, din Nichita Stănescu, o să plângă inima în mine de mila voastră, de neputința voastră. Chiar trebuie să ne batem joc de tot ce suntem și tot ceea ce am fi avut dreptul să fim? E cam trist, începe acest mileniu și strig spre inima voastră:

*Eu nu pot spune: Noapte bună, România
Oriunde te-ai afla*

Pentru că tu nu te mai afli nicăieri

Decât, poate, în inima mea

Într-o stare de veghe chircită

Într-o stare de frică

Așteptând judecări și sentințe

Țara mea veche și mică

Văndută mereu, răstignită mereu

Pe cruce, pe stea, pe vecie

Os în gâtul balanelor lumii

Momeală vie

E noapte prelungă în Est

Zi n-a fost aproape niciodată

Sunt vinovat că m-am născut aici

Vinovați și voi, mamă și tată

Eu nu pot spune: Noapte bună, România

Oriunde te-ai afla

Pentru că tu nu te afli nicăieri

Decât, poate, în inima mea.”

În atât de tensionate pagini ale rememorării *Marți: Bolnav de drumuri* (pp. 240-243), amintirea începe ca un exercițiu de respirație și de voință:

„Repetă după mine: *Severin, Șimian, Rogova, Hinova, Vânju Mare, Corlățel, Almăjel, Dobra, Bălăcița*. Drumul meu spre casă și drumul meu de acasă, o ieșire în lume ca un cuțit pe care îl tragi violent din rană. L-am făcut de obicei cu o mașină veche, un autobuz obosit care se leagănă pe drumul de pământ precum o rață leșească. Nu știți ce e rața leșească? O rață mai mare de curte, mută și leneșă. *Rata* se numea acel autobuz, el pleca din Bălăcița dimineața în zori, pe la patru, lume gătită de oraș, cu papornițe mari în mâini, acolo erau păsări, brânză, ouă... (...) Copilul urma să fie aruncat în apa rece a vieții,

lăsat singur și pustiu, lăsat să se bată cu tot ce era necunoscut” și se încheie cu un strigăt abia domolit, ca o umbră de bocet nerostit, nemărturisit:

(...) *mă robeam cuvintelor trăpaș
și m-au dus în toamnă ca pe-o marfă
să mă vândă-n marele oraș.*

Doamne, dacă aș mai putea să mai fac o dată drumul acela cu autobuzul vechi și prăfuit, *Rata*, până la oraș și mai ales de la oraș înapoi în satul meu care aproape că nu mai există, atins de aripa morții tuturor oamenilor pe care i-am cunoscut! Ciudat sentiment, să-ți fie dor până în rărunchi de ceva și în același timp să nu vrei să-l mai vezi pentru că ți-ar răni toate amintirile!”

La paginile 246-249, Nicolae Dan Frunteletă rezumă cartea foarte puțin cunoscută *Istoria politică și socială a principatelor dunărene*, publicată de Elias Regnault, reprezentantul diplomatic al Franței la București, în 1855, o extraordinară privire asupra lumii românești de atunci, cu idei care au fost, sunt și vor fi valabile pentru destinul nostru istoric.

„Pe aici - scrie diplomatul francez - au trecut toate invaziile mari: Attila, Ginghis Han, Timurlenk, Baiazid, Mahomed al II-lea, Suvorov, Campania rusească din 1806, ocupația rusească dintre 1828-1834, revenirea în 1848 și invazia rușilor din 1853.”

Autorului îi sună puternic, în urechi, glasul de sirenă al emisarului Rusiei în Țara Românească, colonelul Germano, care i se adresa mitropolitului Argeșului: „Frate, de ce nu v-ați arunca în brațele Rusiei? (...) Rusia vrea să vă salveze, ea vrea să fie mama voastră și va fi chiar fără voia voastră!”

Concluzia fascinantei cărți a lui Elias Regnault - glosează Nicolae Dan Frunteletă - poate fi un permanent prilej de meditație. Pentru ca Occidentul să oprească invazia rusească - subliniază diplomatul din Franța - există o singură șansă:

„Unirea într-un singur imperiu a tuturor românilor, de la Nistru până la Tisa, de la frontiera Galiției până la malurile Dunării, cuprinzând deci Basarabia, Bucovina, Moldova, Valahia, Transilvania și Banatul Timișoarei. În pofida frământărilor seculare, toate aceste țări au păstrat unitatea de limbă, unitatea de moravuri și de sentimente, ele aspiră toate la unitatea politică.”

Elias Regnault trage o concluzie limpede și fermă: cei zece milioane de români - din acea vreme, de pe un teritoriu care ar putea ușor hrăni 40.000.000 de oameni - „ar accepta cu mândrie misiunea de a se opune slavismului din nord.”

Printre cele mai extinse capitole din *Vara*

Căpcăunului, ale cărei secvențe sunt supratitrate pe zile, are aproape 15 pagini (263-278). Se intitulează *Vineri, sâmbătă, duminică, luni, marți: Biblia neagră a poporului roman*. Sintetizează tratatul de 700 de pagini *Ferește-mă, Doamne, de prieteni - războiul clandestin al blocului sovietic cu România*, este scrisă de un mare istoric și universitar American: Larry Watts, tradusă în românește anul trecut. Teza majoră a cărții: *În istoria ei, România a fost mereu singură, cu spatele la zid*. Fără a intra în detalii, cităm finalul comentariului lui Nicolae Dan Frunteletă:

„Mi-e teamă că legenda neagră continuă. Ea va înceta să mai lucreze, probabil, atunci când vom fi împărțiți în comitate mici și fără putere (n.n. regiuni transfrontaliere), când nu ni se va mai auzi limba, când majoritatea dintre noi vor fi plecat, ca sătrarii, prin lume după o bucată de pâine... Vi se pare o viziune prea neagră? Citiți din scoarță-n scoarță cartea lui Larry Watts...”

Urmează un intermezzo luminos, pentru descărcarea supratensiunii acumulate - *Miercuri: Vinul de fiecare zi*, după care tensiunea crește din nou, în *Joi: România - „Țara di jac”* (adică de jaf, de jefuit, sintagmă dintr-o veche cronică străină), vibranta *Miercuri: Scrisoare către doctorii mei*, profesorul Leonida Gherasim din București (mare diagnostician, necruțător: „*Dacă mai fumezi, nu trebuie să mai iei medicamente, dai banii degeaba. Dar ai o șansă, moartea subită, poate mori în somn și nu știi nimic*”) și profesorul Chireș Radu Deac, Dumnezeul din Târgu Mureș, care a îndrăznit să-i facă lui Nicolae Dan Frunteletă o operație pe care alți chirurghi i-au refuzat-o. După operație, acesta a scris un poem pe care i l-a dedicat:

Cineva

Cineva

a privit în inima mea

de carne, de pasăre-mpușcată

de ceas nebun, de aer viu

Cineva mi-a strigat:

Norocosule, am ajuns

când încă nu era târziu

Cineva m-a purtat

în spate prin apele moarte

Acum e tatăl meu

Și stă lângă Dumnezeu

Nu pot să spun mai departe...

În capitolul cu titlu ușor derutant *Aventuri la Marea Neagră*, N. D. F. sintetizează viziunea lui Gheorghe Brătianu, Ștefan cel Mare (care a anticipat cu 400 de ani că viitorul principatelor române este legat de viitorul Pontului Euxin), Vasile Pârvan, apoi punctează decisiv: „În această lume atât de specială prin combinația de civilizații și caracteristici (...), Marea Neagră a fost și va rămâne o pecete de stabilitate, chiar de etern. Această

placă turnantă a comerțului internațional (...) a fost și ar trebui să rămână un mare atu pe care România îl poate juca în partida geopoliticii mondiale”, pentru a conchide irefragabil: „...orice conducător adevărat al României ar trebui să fie, simbolic vorbind, un voievod al Mării Negre. Cu condiția ca el, politicianul (n.n. mai bine-zis bărbatul de stat), să pună mâna să citească, să învețe, să trăiască istoria românilor și a teritoriilor locuite de ei. Politica nu mai trebuie să fie o formă de analfabetism, de aculturalism”.

Capitolul *De la dictatura proletariatului la dictatura lumpenburgheziei* este încheiat prin citarea gânditorilor chinezi, care afirmă că: „Un imperiu pe cale de distrugere și de pieire se poate recunoaște după următoarele semne: are prea multe legi; aceste legi se bat cap în cap; aceste capete sunt făcute fără de cap; iar Capul nu face decât să dea legi prin care să fie apărât capul de prea multe legi care se bat cap în cap”.

Într-o altă săptămână, de luni până vineri, autorul ne oferă succesiv, de cinci ori, câte un *Recurs la metaforă: Școală cât Munții Mehedinților* (elogiu al Liceului „Traian”), *Podul lui Dumnezeu* (de la Ponoare), *Corbii de piatră sau refuzul istoriei* („muzeu făcut de Dumnezeu românilor, unde istoria se așază de acum zece mii de ani”, patria Corvinilor, strămoși ai lui Iancu de Hunedoara și Matei Corvin), *Lacrimile brazilor* (chihlimbarul din Munții Buzăului), *Călătoria pe Lună* (tărâmul vulcanilor noroioși, semn că în subteran sunt imense zăcăminte de petrol).

Într-o cadență accelerată se succed capitolele dinspre finalul cărții, în care N. D. F. dă bici de foc amintirilor, de parcă i-ar fi teamă că nu a mărturisit destule despre spiritul locului său de naștere, despre oamenii cu ale căror destine s-a ciocnit soarta sa, modelându-se reciproc în lumina iubirii față de familie, neam și țară.

Le numim, fără a le mai rezuma: *Adevărul și numai adevărul*, *Discurs despre rădăcini* („Să mă scuzați că mă trag din neam de panduri, și după tată, și după mamă, dar așa e adevărul gol-goluț și el se poate proba din studii istorice, dar și din literatura despre epoca lui Tudor” - p. 314; „Voi nu trebuie să cereți nimic. Voi sunteți apostolii neamului și trebuie să mergeți unde e nevoie de voi” - îi sfătuiește directorul școlii normale pe tinerii învățători din regat ce urmau să plece în Basarabia - p. 316), *Prietenul meu Nea Gheorghe* (Dindere, „olteanul din Braniștea Mehedințului, om cu destin de film american”), *Călătoria împrejurul camerei mele*, *Grănicerul disperării* (Nicolae Dabija), *Adevărata stângă românească*, *Să nu uiți gara Lugovaia*.

Penultimul capitol - *Marți: București, dragoste și ură* - acoperă 12 pagini și jumătate. Ar merita să îl cităm integral, ca pe multe altele. Din considerente de spațiu nu o facem.

Cartea se încheie în zi de *Duminică: În loc de Bună ziua*: „M-a obosit mult de tot această alergare prin viața mea. A meritat, nu știu, să-mi spuneți voi?! Știu doar că i-am dat căpcăunului toată puterea mea. (...) Și mai știu un lucru: că nu mi-e rușine, dar diloc, diloc, diloc (așa cum zice o horă moldovenească) de tot ce am trăit, de tot ce am iubit, de tot ce am greșit, de tot ce am reușit. Nu eu am ales să trăiesc așa, călare pe două dictaturi - cea comunistă, uneori fanatică - și cea a democrației - uneori oarbă. Eu m-am lăsat trăit. Atât...”

Și astfel ne luminăm, la final de carte: Căpcăunul e timpul, care ne trăiește, ne mistuie și, poate, cu ajutorul lui Dumnezeu, ne și mântuiește. Iar cum timpul nu există decât în raport cu eu, fiecare este, pentru sine, propriul Căpcăun. Propriul judecător...

Volumul lui Nicolae Dan Frunteletă, *Vara Căpcăunului*, constituie - aïdoma excelentei cărți de poezie *Hanibal*, scrisă de Eugen Jebeleanu în urmă cu vreo 40 de ani - o meditație gravă, răscolitoare și totuși luminoasă, plină de speranță asupra Timpului, o meditație asupra istoriei și a condiției umane la răspântii de istorii învolburate, în care violențele, agresiunile de tot felul, crimele, războaiele psihologice, meteorologice, financiare își fac de cap.

Cartea aceasta ne duce cu gândul, totodată, la *Timpul trăirii, timpul mărturisirii*, jurnalul parizian al lui Eugen Simion, care nu cuprindea, din fericire, dramatica experiență a unei operații pe cord și nici două stagii de șomaj.

Inima pandurului Nicolae Dan Frunteletă e mare, luminoasă ca torța lui Danko, este tare omenoasă, caldă, fierbinte ca pâinea de aur, dreașă cu platagele, abia scoasă din țest, și - întremată cu resveratrolul din două pahare de zaibăr zilnic, roșioară de Dăbuleni, cabernet de Segarcea sau de Vânu Mare-Oprișor - îi va dărui autorului puterea de a ne oferi, peste zece ani, Toamna Căpcăunului, apoi, peste încă zece: Iarna Patriarhului.

Frenezia cu care Nicolae Dan Frunteletă trăiește evenimentele are vibrație magică și forță tămăduitoare, care descind parcă din lumea prozei indimenticabile a lui Gala Galaction, Vasile Voiculescu, Mircea Eliade, Gabriel Garcia Marquez (*Un veac de singurătate*) și îndeosebi din memorabilul roman *Abaddon Exterminatorul* de Ernesto Sabato, despre tragedia Argentinei din deceniile al șaptelea, al optulea din secolul trecut, pe care o repetă acum România.

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE SATIRĂ ȘI UMOR - VAMA 2012

CONSILIUL JUDEȚEAN SUCEAVA, PRIMĂRIA COMUNEI VAMA, ASOCIAȚIA TURISTICĂ VAMA, CASA DE CULTURĂ VAMA, P.F.I.M.M. SUCEAVA, MUZEUL OULUI VAMA - BUCOVINA, CENACLUL LITERAR „Nectarie” Vama, ACADEMIA LIBERĂ „Păstorel” Iași, GRUPUL DE FIRME PIETA Iași, UNIUNEA EPIGRAMIȘTILOR din România, organizează:

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE SATIRĂ ȘI UMOR:

UMOR FĂRĂ FRONTIERE ÎN ȚARA DE SUS

TEMA CONCURSULUI: LĂCOMIA

LOCUL DE DESFĂȘURAREA FESTIVALULUI: VAMA - BUCOVINA

PERIOADA: 6 - 8 IULIE 2012

SECȚIUNILE FESTIVALULUI

I. CONCURS DE EPIGRAME:

(Două epigrame la tema dată și trei epigrame pe o temă aleasă de concurent)

II. CONCURS DE POEZIE UMORISTICĂ

(O poezie la tema dată și două pe o temă aleasă de concurent)

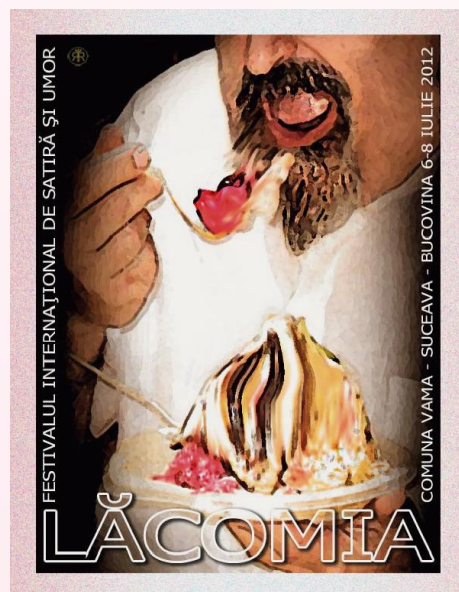
III. CONCURS DE PROZĂ SCURTĂ UMORISTICĂ (Proză max. patru pagini A4 cu literă Times New Roman 14 la un rând)

pe tema dată și o proză (aceleași condiții) pe o temă aleasă de concurent

IV. CONCURS DE CARICATURI, DESEN UMORISTIC (O lucrare la temă și alte trei

pe teme alese de concurenți)

NOTĂ: Lucrările se vor trimite până la 15.05.2012, în plic închis, cu motto și cu datele de identificare secretizate, pe adresa: Dr. COTLARCIUC SORIN str. Nicolae Grigorescu nr. 24 cod 727590, comuna VAMA, jud. SUCEAVA

Informații suplimentare se pot obține sunând la numerele de telefon:

0746021715

0747070880

0740540276.

Lucrările trimise nu se restituie și nici nu sunt supuse unor eventuale dezbateri ulterioare premierii.

Cele mai bune lucrări, premiate sau nu, se vor publica în numărul următor al revistei: **SURĂSUL BUCOVINEI**.

Se vor acorda premii la fiecare secțiune în parte.

La concurs pot participa creatori de literatură satirico-umoristică și caricatură de pretutindeni, cu excepția celor din Suceava și Iași. Invitații și laureatii concursurilor vor fi anunțați în timp util, organizatorii asigurând masa și cazarea pe durata desfășurării manifestărilor. Transportul va fi asigurat de participanți.

Directorul festivalului:

dr. Sorin COTLARCIUC

Coordonatorul festivalului:

Ec. Aurelia BADALE

Secretar:

Ing. Cătălina ORȘIVSCHI

Marian PĂTRAȘCU

Cravata roșie de pionier

(fragment din cap. II al romanului "Viața ca o provocare",
Editura Fortuna Râmnicu Vâlcea, 2010)

...Era în ultima decadă a lunii august 1917. Trupele române de sub comanda generalului Văitoianu erau în poziție de apărare pe aliniamentul Cireșoia-Răchitoasa-Târgu-Ocna. Pozițiile lor tocmai fuseseră inspectate de către generalii Alexandru Averescu și Eremia Grigorescu. Era o zi caldă, soldaților li se permisese câteva momente de relaxare, mulți făceau baie în Trotuș. Generalii și mai mulți ofițeri stăteau la numai câțiva metri distanță de postul de mitralieră în care rămăsese Chircuț. Tocmai căzuse la datorie sublocotenentul Ecaterina Teodoroiu și discutau pe marginea acestui eveniment tragic. În fața, pe dealul Cireșoia, erau în poziție de apărare forțele inamice. Deodată, Chircuț a auzit un șuierat prelung, ascuțit, de obuz lansat de nemți dinspre dealul de peste Trotuș. Înainte de a începe să tragă cu mitraliera, Chircuț apucă să strige către grupul de superiori din spatele lui:

- La pământ, domnilor generali!

De fiecare dată când ajungea aici, Chircuț se oprea din povestit și, după câteva clipe, zâmbind șmecherește pe sub mustăți, spunea:

- Bă, nepoate, a fost pentru

prima și ultima dată când niște generali au executat un ordin dat de mine!...

Timp de câteva minute, mitraliera lui Chircuț a fost singura care a răspuns atacului inamic. Chircuț a tras cu ea până i-a înroșit țeava. Între timp, s-a târât până la el colonelul Macri pentru a-l ajuta, iar restul trupei s-a repliat cu pierderi grele și a început să riposteze. Aici, Chircuț se încrunta și-și frângea mâinile în poală și, după câteva clipe în care privea în gol, continua să povestească:

- A fost un măcel nemaipomenit, apele Trotoșului erau roșii de sângele soldaților noștri...

Atacul surprinzător al inamicului a încetat la fel de repede cum începuse. Grupul de generali și ofițeri, precum și mitraliorul care-i apărase vitejește, s-au trezit îngropați în pământ, dar teferi; doar Chircuț a fost rănit ușor la coapsa și brațul drept. S-a refăcut repede, iar mai târziu a fost decorat cu medaliile „Virtutea Militară” și „Bărbăție și Credință” chiar de către generalul Eremia Grigorescu, fiind înaintat și la gradul de caporal. La ceremonie, înainte de a-i prinde medaliile în piept, generalul l-a întrebat:

- Caporal Pătrașcu, ia spune-mi, câți nemți ai împușcat?

- Să trăiț!, domnule general, nu știu, nu i-am numărat!, i-a răspuns Chircuț în poziție regulamentară.

Generalul, amuzat de răspuns, i-a zis atunci:

- Bravo, caporal, să trăiești!

Apoi i-a pus medaliile în piept și l-a sărutat pe amândoi obraji, în uralele camarazilor:

- Uraaaaa! Uraaaaa! Uraaa! Să trăiască!

Între-adevăr, a trăit destul de mult, aproape nouăzeci de ani. A avut norocul să scape viu și nevătămat din război, deși a făcut

și campania din Ungaria, ajungând până la Budapesta. De acolo, s-a întors cu o iapă mare, albă, capturată de la nemți, pe care a numit-o Bălana. Când a apărut în fața casei călare pe Bălana, el mic, iapa mare, ciolănoasă, cu copita „cât un cap de om”, nevastă-sa Floarea, deși nu-l văzuse de trei ani, l-a și luat la rost:

- Bine, mă, prăpăditule, de ce n-ai veni tu cu o vacă, dădeam lapte la copii! Neam Cornesc, de!

De câte ori îl vedea trecând prin fața casei lor, călare pe Marin - un armăsar superb, pe Nae Popescu-Urzică, tehnicianul care răspundea de Cantonul Zoopastoral de sub Gruitul Pleșciorii, unde se creșteau tauri de prăsilă, Marinică își amintea de bunicul lui întors din război călare pe Bălana. Ca și Chircuț, și Nae Popescu era mic de statură, dar vânjos, diferența dintre ei fiind, firește, în afară de cea de vârstă, aceea că Bălana era iapă și albă, în timp ce Marin era armăsar și roib. Om de munte ca și cei cu care lucra se trăgea de prin părțile Horezului, „de su' geana Builei”, așa cum îi plăcea să spună -, Nae Popescu era un vânător priceput și un povestitor talentat.

Supranumele de Urzică i se trăgea de la faptul că, plin de umor cum era, devenise, la un moment dat, colaborator al revistei „Urzica” iar mai târziu avea să publice chiar câteva cărți - trei la număr. De la el, copil fiind, Marinică a auzit tot felul de întâmplări, care de care mai ciudate, apreciere datorată mai mult felului în care ele erau povestite de tehnicianul zootehnist care semăna atât de mult cu bunicul lui, Chircuț. Între altele, Nae Popescu povestea adesea și despre un haiduc, Nicu Munteanu îl chema, cu care îi plăcea să fie asemuit și care hălăduise între cele două războaie mondiale prin Oltenia de

sub munte, în special între Râmnic și Polovragi, sălășluind de cele mai multe ori prin pădurile dese și întunecate ale Cotoșmanului, unde nicio poteră nu îndrăzne să se aventureze. Dintre numeroasele întâmplări povestite de Nae Popescu în legătură cu acest haiduc, Marinică era fascinat de cea care descria felul în care Nicu Munteanu ajunsese să practice această „meserie”; asta pentru că, pentru prima dată în viața lui, avea un exemplu concret despre ce înseamnă destinul unui om. Deși îi venea greu să creadă că așa s-au întâmplat lucrurile, nu putea să nu se gândească la faptul că poate chiar venirea lui pe lume, cu boala aceea congenitală, fusese și ea o chestiune de... destin!

Iată care era povestea devenirii lui Nicu Munteanu haiduc, așa cum a reținut-o Marinică din gura lui Nae Popescu-Urzică. De cum s-a născut, dintr-o mamă trecută demult de prima tinerețe și într-o familie de moșneni mijlocași din Costeștii Bistriței, sub Arnota, viitorul haiduc nu făcea altceva decât să plângă zi și noapte. După ce a epuizat aproape toate mijloacele, de la preoți și până la descântătoare, mama lui a mai făcut o ultimă încercare de a-și face copilul să tacă apelând la trei ursitoare vestite. Acestea au venit și s-au pus pe treabă. Au ajuns cu ritualul lor la faza deslușirii viitorului copilului aceluia care urla ca din gură de șarpe... Pe rând, fiecare dintre ele s-a adresat copilului, făcând de fiecare dată semnul crucii pe capul lui: „Taci, că atunci când vei fi mare vei ajunge...” - și au înșirat, tot pe rând și tot fiecare, toate demnitățile posibile, de la ministru și conducător militar, până la negustor și preot, chiar și cioban, însă fără niciun rezultat, copilul nu înceta și pace să

MARIAN PĂTRAȘCU

VIAȚA CA O PROVOCARE
- roman neconvențional -

Editura FORTUNA
Râmnicu Vâlcea, 2010

se oprească din plâns. Nemaîștiind ce să facă, una dintre ursitori, i-a spus în cele din urmă:

- Taci, că atunci când vei fi mare, vei ajunge hoț și tâlhar la drumul mare! Haiduc vei fi, vei lua de la bogați și vei da la săraci!

În momentul în care ursitoarea își încheia prevestirea, copilul a și încetat să mai plângă! Mai târziu, a devenit chiar ceea ce i se prevestise: haiduc!

Nicu Munteanu tâlhărea arareori la drumul mare și niciodată n-a făcut moarte de om. De obicei, acest haiduc modern își anunța printr-un bilet victima vizată:

- Vezi că-n următoarele zile, am să te calc; pregătește-te!

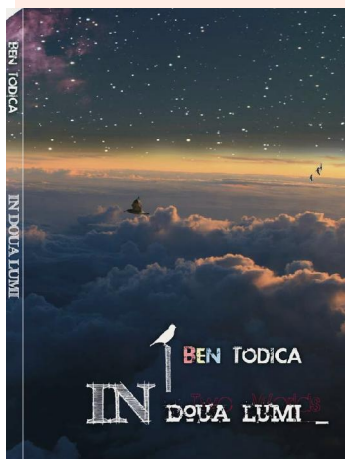
Și bogatul se pregătea - cum altfel, decât întărindu-și paza acareturilor. De fiecare dată, însă, el se trezea tâlharit de aurul și banii agonisiți cu lăcomie. Nicu Munteanu era de o inteligență sclipitoare. Fiecare „lovitură” și-o pregătea temeinic, ținând seama de două elemente: surpriza și unicitatea abordării. De fiecare dată, victima era atacată când se aștepta mai puțin și niciodată după același scenariu. Și totuși, exista o trăsătură comună pentru cele mai multe dintre loviturile sale: faptul că Nicu Munteanu acționa deghizat sau travestit, preferații lui în care se „transforma”, fiind preoții și călugării, comandantii de armată și de jandarmi, sau babele cocârjate și uitate de Dumnezeu, ori femeile cu copii mici în brațe, blânde și umile. De multe ori, el nici nu mai acționa, căci cel vizat se conforma dinainte cererilor lui. Se întâmpla asta mai ales atunci când afla că urma să se mărite vreă fată săracă, fără zestre. Atunci, Nicu Munteanu, printr-o scrisoare politicoasă, îi cerea bogătanului locului să facă bine să-i dea părinților acelei fete bani și bunuri pentru a-i face zestre fiicei lor care urma să se mărite. Dacă bogătanul nu da curs cererii haiducului, avea acesta grijă după aceea, ca cel care-l desconsiderase să regrete amarnic îndrăzneala de a fi procedat așa. Nicu Munteanu a sfârșit după aproape douăzeci de ani de haiducie, cu puțin timp înaintea începerii celui de-Al Doilea Război Mondial, împușcat de jandarmi pe Culmea Pietrarilor...

Ștefan Doru DĂNCUȘ

Lucrând la reactivarea fondului sufletesc uman

Înainte de a vorbi despre scriitorul **Ben Todică**, cel mai nimerit ar fi să vorbim despre omul de cultură Ben Todică, o personalitate proeminentă a culturii române din Melbourne, Australia. Asta pentru a sublinia puterea de muncă a celui ce a realizat cutremurătorul film documentar „Drumul nostru”, care activează la Televiziunea Comunitară Română din Melbourne - canalul 31 și care realizează o emisiune radio în limba română, adresată publicului român din Australia. Fiește, întâlnirile cu oameni marcanți ai Diasporei (și nu numai), cu scriitori, artiști, medici, pastori, actori și regizori, politologi și politicieni, ziariști sau simpli cetățeni și-au pus o amprentă benefică pe cultura autorului; aici putem observa cum pasiunea inițială pentru cinematografie se continuă într-un mod fericit cu fascinația scrisului și atinge punctul suprem cu apariția celor două volume - volumul „Între două lumi” (Ed. „Atticea”, Timișoara) și volumul „În două lumi” (Ed. „Singer”, Târgoviște) volume lansate și în România.

Cunoscut în toată lumea da-

torită articolelor apărute în presă ori pe multe site-uri de cultură ale Internetului, Ben Todică dovedește o tenacitate și o gândire exemplare în raport cu noua conduită a omului modern, mereu consumat de ideea că nu are timp să le facă pe toate. Ceea ce-și propune și în acest volum care conține, pe lângă interviuri cu oameni din diverse domenii de activitate, și un capitol destinat ecourilor la prima carte („Între două lumi”) este crearea unui tablou socio-uman contemporan. Astfel, fiecare din cei intervievați are posibilitatea de a vorbi deschis despre propriile succese și despre modul cum văd societatea de azi; aceste „filtrări” ale ideilor exprimate fără rezerve creează, cum spuneam, un tablou mult mai complex decât multe cărți de sociologie apărute în ultimul timp: una este să afli părerea unui singur autor (indiferent cât de obiectiv s-ar pretinde) și cu totul alta să ai multiple oferte ideatice.

Dincolo de pasiunea pentru artă, Ben Todică este și un patriot adevărat (oricât de demontizat poate părea cuvântul!) pentru care nu există ezitare în finalizarea practică a proiectelor propuse. Aproape întreaga sa activitate (și viață) este dedicată spațiului românesc, rămas astăzi atât de sărac în valori morale. De multe ori, intervenind în mărturisirile interlocutorilor, adaugă un plus de culoare spontană ce provoacă destăinuirii spontane și în asta rezidă și frumusețea acestor interviuri-conversări care pot fi citite de oricine și care n-au tenta voit academică ce îndepărtează potențialul public, în loc să-l

apropie de cuvântul scris.

Volumul de față, prin conținutul său de excepție, ne spune de ce, cu cât ne apropiem de sfârșit, avem o viziune tot mai globală asupra lucrurilor. Încercând să ne structurăm cumva emoțiile, visurile, sentimentele, evoluția - am crezut că principiul stratificării va face ordine. Dar cum să te pregătești pentru echilibru, îndoiindu-te de existența lui Dumnezeu sau crezând orbește în El? O întrebare esențială care a diversificat opiniile și a lovit sistematic în presupusa facere de ordine. Acestui tip de întrebări și frământări încearcă Ben Todică să le răspundă aducând în fața cititorului oameni pregătiți pentru asta.

Se spune că orice revoluție trebuie să schimbe, să imprime blocului social în care apare, realitățile altor visuri. La noi (români, n.a.) revoluția (din 1989, n.a.), în spiritul docilității noastre ca popor (așteptăm să se umple paharul) s-a transformat rapid în ceea ce analiștii politici au numit o vreme „restaurație” iar apoi „haos economic”. În cursa spre „europenism”, spre „occidentalism”, ne-am pierdut intelectualii, adevărații studenți, oamenii de cultură. Crosul supraviețuirii n-a fost însă abandonat de buticari, agramați, semidocți. Axele acestui început de mileniu sunt bișnița, corupția, minciuna ce-au reușit să impună ritmul unui nou regulament la scară planetară. S-ar putea ca Ben Todică, lucrând la reactivarea fondului sufletesc uman, să fie printre ultimele redate de apărare ale conștiinței poporului nostru.

Îl felicit și invit pe toată lumea la acest „festin” al inteligenței și culturii numit „În două lumi”, a doua carte a unui mare român care de acolo, din celălalt capăt al lumii, ne spune că n-a uitat de unde a plecat.

Ștefan DUMITRESCU

Civilizația umană - o civilizație sinucigașă?

- ◆ **Este specia umană o specie sinucigașă?**
- ◆ **Se poate salva specia umană în timp?**
- ◆ **Ce lege misterioasă face ca speciile raționale, după ce ating un maxim în evoluția lor, să se autodistrugă?**

Iată trei întrebări pe care oamenii de știință (nu mai vorbim de politicieni) ar fi trebuit să și le pună demult. Noi ne-am pus aceste întrebări în modul cel mai dramatic în lucrările noastre de Antropologie educațională, de Viitorologie, de Economie.

Dacă am fi un vizitator extraterestru, cu intenția de a coborî pe pământ și ne-am opri într-un punct în cosmos de unde am putea îmbrățișa cu privirea întreaga viață care se desfășoară pe Tera (desigur exercițiul nostru este unul imaginar, mental, pur didactic) am rămâne îngroziți și oripilați de întregul spectacol al Civilizației umane. În primul rând, vizitatorul ar observa că cea mai mare parte dintre ființele umane care formează Civilizația umană, peste 75%, trăiește sub standardul unei existențe normale, demne. Că sărăcia, violența, suferința, mizeria și bolile, înapoierea sunt caracteristica fundamentală a Speciei și a Civilizației umane.

Că specia umană, după atâtea milioane de ani de evoluție, sau zeci de mii de ani de cultură, educație și spiritualitate este o Specie tristă și nefericită, penibilă, foarte înapoiată. O specie în care marea majoritate a indivizilor umani este nefericită (cu mult mai mult decât numărul indivizilor umani fericiți), în care majoritatea oamenilor trăiește în sărăcie, cunoaște starea de mizerie, de suferință și umilință. Oamenii au un nivel scăzut de educație, cunosc un nivel cultural scăzut, nu se pot realiza în viață ca ființe umane, mor nefericiți

după o existență mizeră, fără să înțeleagă nimic din existența lor.

Privită în ansamblul său, Civilizația umană ne apare ca o Civilizație înapoiată, rudimentară, gregară, dezbinată, în care o parte a Civilizației, un mic segment, a acumulat 85% din bogățiile și mijloacele de subzistență ale planetei, iar cealaltă parte, majoritatea, peste 80% dintre indivizii umani, trăiește în sărăcie, în lipsuri, jefuită și exploatată de minoritatea care a acumulat întreaga bogăție. Suntem o Civilizație a absurdului, care nu știm de unde venim, de ce existăm pe planeta aceasta, încotro ne ducem. Suntem o imensă *mașinărie bolnavă* care produce suferință, mizerie, violență, dezbinare, ură, asasinat etc. Suntem un Mega-organism al răului, care produce o mare cantitate de rău, de negativitate, de suferință, iar această suferință și acest imens rău și le produce sie însuși!

Suntem o specie dihotomică și paradoxală, greu de înțeles: pe de o parte suntem o Specie și Civilizație a mizeriei, a suferinței, a bolilor, a înapoierii, a asasinatelor, pe de altă parte suntem cea mai inteligentă Specie de pe această planetă și din această regiune a Universului, o Specie eroică, minunată, care a realizat lucruri extraordinare în istoria ei. Să ne gândim numai la marile creații artistice, științifice, tehnologice, filozofice!

Suntem o specie a nedreptății, a ticăloșiei celui mai tare și cinic asupra celui mai slab, o specie a lipsei de milă și înțelegere față de

aproapele său, chiar și astăzi la trecerea a două mii de ani de la Marea Jertfă și Marea Lecție a Lui Dumnezeu, pe care ne-a dăruit-o Domnul nostru Iisus Hristos prin Răstignirea și Învierea sa. Suntem o Specie și o Civilizație mai mult a Răului decât a Binelui, o Specie a faptelor pline de cruzime, o Civilizație plină de păcate. Ne înșelăm și ne exploatăm aproapele, suntem bolnavi de putere, de setea de a-i domina și de a-i exploata pe alții. Suntem o Specie și o Civilizație formată în cea mai mare parte din indivizi lipsiți de conștiință, lipsiți de scrupule, care sunt bolnavi să acumuleze cât mai mult, de cele mai multe ori pe căi și prin mijloace necinstite. O specie formată din Călăi și din Victime! Ce lucru îngrozitor! Ce rușine! Ce durere! Ce oroare!

Când se naște o ființă umană pe planeta noastră sunt peste 90% șanse ca ea să se nască într-o țară înapoiată, într-o familie săracă, și să aibă o viață nefericită, plină de suferință și de umilințe. Și asta pentru că Civilizația umană, Sistemul Socio-economic mondial sunt un Univers, un Mare Aparat al producerii suferinței, al absurdului, care produc suferință, absurd. Suntem un MARE SISTEM, UN MARE APARAT care ne condamnă la un destin nemilos.

Istoria Speciei umane a fost o istorie a războaielor, adică a marilor crime ale unei colectivități umane, societăți, împotriva altei colectivități umane.

Any DRĂGOIANU

Suflet nou

am un prieten vechi
ce-mi spune zilnic două
sau mai multe cuvinte
îl știu din viețile trecute
avea părul albastru
și mâinile pline de lut
modela suflete
în timpul său liber...

n-am vorbit cu nimeni despre Dumnezeu
mai ales cu oamenii
ei nu tac niciodată nici când dorm
ei și în vis cântăresc
măsoară fac procese
de la o vreme nici eu nu vorbesc
am ales să tac împreună cu Dumnezeu
ziua mă prefac în pasăre și zbor
până când cerul și pământul
se amestecă devenind Rai
apoi iad
și rugăciunile își pierd sensul
și iar tac
și iar mă rog
până când se milește Dumnezeu
să-mi dea alt suflet

POEME

Creșteam în lumină

mi-am curățat solzii grei
cearșaful miroase a mare
cu alge și pești răpitori
în sângele ei mă scăldam primăvara
luna chema sirenele la mal
mestecau pământul nisipos
lungindu-și trupurile
pe lângă bărcile pescarilor amețiți
de parfumul iluziilor
aveau cozile sclipitoare
tremurau de emoție
le găseam frumoase
împletindu-și părul în zeci de codițe
legându-le cu iarbă uscată
se prindeau în horă
vorbeau pe limba lor
secretul din adâncuri
descifrat în lumină
alt început

Nu-mi cunosc inima

gratii la ferestrele inimii
privirea taie orizontul
șapte puncte pe hartă
nodul căii lactee
universul mă îngrozește
sufocarea intereselor
un arbore cu rădăcini firave
mă dezleg de trup
alerg prin ploaia de stele căzătoare
cu năvoadele pregătite
la malul mării
sunt ca firele de nisip
miros a cenușă spulberată
valurile poartă nemurirea

Secolul XX, cel mai avansat din punctul de vedere al evoluției științifice și tehnologice, este și secolul celor mai mari crime ale Omului împotriva Omului, al unui segment al Speciei umane împotriva altui segment al Speciei. În nici o Specie inferioară nouă ca evoluție de pe această planetă nu se întâmplă această barbarie, această crimă rușinoasă, odioasă, ca o parte a Speciei să ucidă cealaltă parte, așa cum s-a întâmplat în cele două Războaie mondiale ale secolului XX.

Faptul că Primul Război mondial, Experimentul comunist mondial, inițiat și aplicat în practică prin Marea revoluție din Octombrie 1917, din Rusia, al Doilea Război mondial, al Treilea Război Mondial (care a fost Războiul Rece, războiul Cursei înarmării, care a înghițit zeci de mii de miliarde de dolari, ca să producă munți de armament și tehnică militară, care ulterior vor fi „consumate” în războaiele declanșate premeditat, după scenariile bine puse la punct, așa cum este războiul din Irak și cel care urmează, războiul din Iran) au fost inițiate, proiectate și realizate în practica istorică și socială de Vârful Financiar mondial care, cel puțin de la Revoluția franceză încoace (Fenomen istoric creat de aceiași Iluminați, de aceeași Francmasonerie, lucru pe care-l știe întreaga Civilizație umană), conduce lumea prin manipulare NU SCUZĂ CU NIMIC SPECIA ȘI CIVILIZAȚIA UMA-

NĂ DE SITUAȚIA MIZERĂ ȘI TRAGICĂ ÎN CARE SE GĂSEȘTE. Ba, dimpotrivă, am putea să spunem că acest fapt o acuză și mai mult! Acest fapt acuză în modul cel mai grav INTELECTUALITATEA PLANETEI, ÎI ACUZĂ PE OAMENII DE ȘTIINȚĂ, PE ARTIȘTI, PE SCRIITORII, PE EDUCATORI! Lucru care ne face să o spunem clar, aceștia sunt principalii vinovați de starea Civilizației umane!

Extrem de vinovate sunt, de asemenea, popoarele din Țările Dezvoltate, care nu sunt decât niște turme bine îndopate, de consum, și bine manipulate, fără conștiință!

Așa după cum se cunoaște, există antropologi, istorici, oameni de știință de prestigiu care afirmă, bazându-se pe un mare număr de argumente, că pe Terra ar mai fi existat cinci sau șapte *Omeniri*, Civilizații umane, care după ce au atins un punct maxim în evoluția lor s-au autodistrus. Este ceea ce se întâmplă cu Specia și Civilizația umană de un secol încoace. Același lucru s-ar fi întâmplat și se întâmplă cu alte Civilizații raționale în univers.

Întrebarea noastră este aceasta: există o Lege a evoluției Speciilor și Civilizațiilor raționale, care are ca punct final autodistrugerea? Cât de des este fenomenul acesta în Univers, dacă pe Pământ toate cele cinci sau șapte Civilizații umane, care s-au perindat pe Terra, s-au autodistrus? Neexistând nici măcar o civilizație umană care să se salveze?

Iar întrebarea următoare este: cum poate fi învinsă, depășită această Lege necruțătoare, absurdă? Poate fi ea învinsă? Există o Civilizație în univers, Civilizații, care au reușit să depășească această lege a Evoluției și a autodistrugerii?

Într-o lucrare dedicată acestei teme noi descoperim, și credeam (până la proba contrarie), că am descoperit care este Factorul, (cauza) care a făcut ca Civilizațiile umane care au evoluat pe Tera să se autodistrugă. Și dacă am descoperit, dacă noi cunoaștem acest Factor, cauza înapoierii Speciei umane, Factorul care face ca Civilizația umană să arate atât de tragic și de mizerabil, și care împinge Specia umană către autodistrugere, vom descoperi atunci și Metoda, Modalitatea, Calea prin care Civilizația umană se poate salva de la autodistrugere. Noi credem că acest Factor este Inteligența negativă, și Egoplasmul, (cancerul ego-ului) derivata ei, a acestei patologii a psihologiei speciei umane, pentru că Inteligența negativă este o patologie, o Inteligență bolnavă. (Civilizația umană este condusă, deci, de cele mai mari INTELIGENȚE BOLNAVE, de Inteligența negativă însăși! Același lucru se întâmplă și cu națiunile, cu marile puteri!) Cu siguranță că și Civilizațiile raționale din Univers care s-au autodistrus după ce au atins un maxim în evoluția lor s-au prăbușit tot din cauza INTELIGENȚEI NEGATIVE, și a Ego-plasmului.

Patricia LIDIA

Despre...

Despre amor
clipei de acum

Am ajuns jurnalist al propriului suflet ce-mi poartă mâinile frenetic peste clipe. A trecut timpul! S-a dus... A plecat și a luat cu el toate visele mele... nu am decât prezentul, ieri e prea departe, iar mâine... of... iar mâine... mâine sunt mai tristă cu o zi... căci aud cum timpul trece, și îmi e teamă că sufletul meu nu rămâne mereu același... văd cum apele curg, iar eu curg cu ele... și nemor cu-ntreg pământul...

Azi mi-au mai rămas doar trecutul și viitorul... doar clipa ce trece... și sunetul apei ce susură... mi-am recâștigat încrederea în mine; acum eternitatea e geloasă pe clipa de acum... timpul s-a jucat cu bisturiul prin sufletu-mi desfigurată... dar nu m-a omorât! Renasc... Respir, zâmbesc, dansez... zi de zi, o parte din mine renaște... cu fiecare zâmbet, renasc câte puțin... cu fiecare zi de dragoste mă apropii mai mult de fericire... Da, acum știu, dragostea nu e o regină cu două fețe care te trădează... dragostea e pasăre călătoare, cu aripi frânte de dor... de dorul orelor, când el e departe... de dorul minutelor, când știi că urmează să vă revedeți... de dorul clipelor, când îi resimți răsuflarea, în pauza dintre cuvinte, ascultând noaptea toată liniștea șoptelor aduse de vântul primăvărat...

Șoapta clipei de amor o ascult seară de seară, când timpul trece nebul peste clipe. O ascult anotimp după anotimp, pe ritmuri de vânt. Aud frunzele spunând povestea iubirilor lor... și știu că e vară... Aud păsările călătoare ce zboară pe lângă noi... și știu că e toamnă... Aud zgomotul umbrei iubitelui ce trece prin zăpezi... și simt că e iarnă... aud amorul perfect dintre o floare de cais și un fluture timpuriu... și știu,

da, știu... e primăvară!

Da, e adevărat, între umbre mi-am găsit fericirea... Cărnoase umbre-n care m-am ascuns...

Despre compromisuri
unui suflet ce a înșelat

Am învățat să iert. Nu mă înțreba de ce - nu voi ști probabil să îți răspund - dar am făcut-o. M-am săturat de lacrimile care îmi ard fața, asemenea acidului. M-am săturat să plâng și să strig. În fiecare zi am luat loc la masa vieții și am sorbit dintr-o cană o cafea amară. Am ajuns deja să urască gustul sentimentelor mele. Au gustul pelinului putrezit. În fiecare zi m-am așezat pe canapea, urmărind la televizorul invizibil destinul meu, și eram scârbită de ceea ce vedeam. Viermi mi ru-pând fâșii din sufletul meu.

Zi de zi am scris vorbe goale pe foi fără relevanță, cu cerneala lacrimilor deșarte și pustii, și îți le expediam prin poștă, autodestinate. „Sufletul tău nu mai locuiește aici” și aruncam pe loc picul nedeschis. Ti-aș fi povestit mai multe, dar, vezi, timpul meu doare. Mai ales când nu mă citești. Cu fiecare scrisoare fără destinație, o nouă cicatrice mi-a brăzdat obrazul. Și glasul. Și tot interiorul meu. M-am așezat și mi-am ascultat cântecul patetic de jale; era o minciună. Mă mințeam singură. Da, trădarea ta e trădată prin mine. Nu e tristețe, ci un fagure de miere amar ca această cafea pe care ți-o ofer. Ce gust au lacrimile mele?

N-aș cunoaște răspunsul trădării tale prin câte timpuri și pentru ce motive, dar știu că a înșela în mod voit și perfid încrederea cuiva nu cunoaște reguli, nici timp, nici spațiu. Te-a trădat privirea. Vocea ta trăda neliniște. Tu trădai cu totul. Cineva îmi spunea că existăm pentru a face rău

sau a face bine. Că nu există compromisuri. Ca și cum am fi mereu părinți trădați, oboșiți de lipsa de explicații. Fiind o încrezută în iubirea pe care o port lumii, mă acuzam singură că nu voi putea ierta niciodată. Vezi tu, anii mei se măsoară în gânduri și idealuri ratate, pierdute, rătăcite, înșelate sau furate. Sau pur și simplu trădate. Trecutul meu a devenit prezent, iar prezentul va fi curând uitat; am învățat că „a ierta” înseamnă „a uita” și „a uita” înseamnă „a trăi mai departe”... Mi-am învățat rana. Mi-am curățat-o în singurătate. Uitasem să iert.

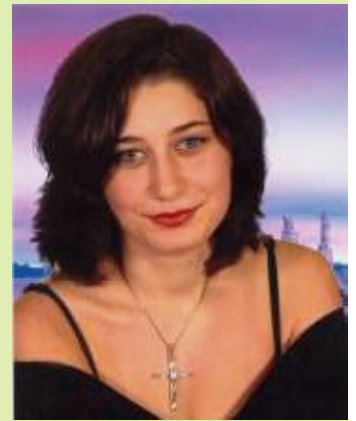
Oare câte persoane ai lovit, fără să știi? Oare cât ai urât, înainte să iubești? Oare cât ai mințit, înainte să afli ce e adevărul? Oare câte iubiri pierdute se răsucesc acum în mormântul iubirilor ucise? Și ce dacă ai trădat și am pierdut? Ai plecat fără să-ți pese că voi fi blestemată peste vieți și vieți, asemeni pruncilor izgoniți înainte de a lua viață? Blestemul trădărilor mă apasă și mă rănește.

Eu nu am trădat, ci am fost trădată. Așa că nu mai contează... am învățat să fiu, să respir... am învățat gândurind să merg, să citesc, să iubesc, să fiu dezamăgită, să iert. Am învățat pe rând să fiu înșelată, să mi se destrame vise și să fiu trădată de oameni... dar, cel mai important, eu am învățat să iert, ca să știu că, la final, mor liniștită...

Despre neîmpliniri
unei litere neinventate încă

M-am trezit astăzi cu un gând năucitor. Simțeam că ceva lipsește, că nu pot exprima în cuvinte ceea ce se întâmplă în acel moment. Am căutat zeci de cuvinte, am răsfoit tot dicționarul... Apoi am înțeles... întreg alfabetul nu era suficient să arate acest sentiment.

Am început să scrijelesc cu

gândul o întregă viață... atunci ai apărut tu, literă nenăscută încă... Te-am așezat în fiecare cuvânt și viața mea a căpătat sens... erai totul: bucurie, extaz, iubire... te-am așezat la finalul cuvintelor și erai durere, tristețe, indiferență... și atunci ți-am povestit întreaga mea singurătate... Știi cum e, literă, să te trezești străină într-o mare de oameni? Mă plimbam pe alei, fără sens, în mine urla singurătatea... atât de impersonală și de străină... ca o celulă în care vor locui gândurile mele în anii ce urmează... Așa că, lângă tine! Eu te scriu, tu mă exteriorizezi... Până când, într-o zi, nu voi mai fi singură și voi ști că am făcut ceva cu numele meu...

Acum e însă altceva... Au trecut câteva zile de când umbra mea s-a mutat cu totul de la mine și, spre surprinderea mea, m-am obișnuit foarte ușor cu viața liniștită. Am început să apreciez că seara nu mă mai găsesc acasă atârând stingheră într-un colț de oglindă. E ciudat, mi-am spus... Serile și nopțile au acum cu totul alt farmec... în sufletul meu chiar mă simt un fel de musafir, apărut pe nepregătită masă. Cam sinistru glumă viața asta, dar treacă de la mine. E ca și cum ai cere unui păianjen să nu își mai construiască pânze. Uneori, umbra mea îmi juca feste. Se ascundea timidă în urma unui felinar și mă lăsa să o caut ore în șir, frenetic și disperat... mi-a spus odată că mă iubește... Iubire... voia doar să mă joace pe degete. Da, a existat o strânsă prietenie între noi, dar până la iubire... Aș putea-o numi prietenie dezinteresată... Eu o acceptam, ea mă urma. Așa a fost mereu.

Da, au trecut câteva zile de când umbra mea s-a mutat cu totul de la mine. Și parcă îi duc dorul. Oare se mai întoarce?

Cornel GALBEN

Crucificarea întru poezie

Membră a Cenaclului literar „Mugurii” al Clubului Copiilor comăneșteni încă din clasa a II-a, **Alexandra Răchiteanu** (n. 30 ianuarie 1989, în Comănești) este cel de-al șaptelea vlăstar al școlii de poezie îndrumate de profesorul Leonid Iacob care debutează la Editura Cronica, volumașul său, **Apusul copilăriei** (Iași, 2004), marcând nu doar trecerea într-o altă vârstă, ci și o nouă etapă a creației sale juvenile.

Confirmând premiile obținute de-a lungul anilor la concursurile literare, tânăra poetă își cântă „dulcele imn al copilăriei”, invitându-ne alături de ea în „salonul amintirilor” și așezându-ne, inocentă, sufletul în palmă. În „cel mai retras colț din acest loc”, ea își tapează „pereții-n culori vii” și, în „surdina nopții”, își analizează clipele, auzind „freamătul copilăriei / Uitate în timp”.

Rememorarea îi provoacă trăiri intense, întrucât sufletul ei firav și timid, după cum singură îl caracterizează, oscilează între

tristețe și bucurie, între teamă și speranță, între deziluzie și optimism. Starea apăsătoare a singurătății nu o ocolește și chiar dacă evadările o poartă și pe culmi, zburând pe „cerul azur” ori plutind pe „norul de puf”, senzația de pustiu o copleșește.

Sesizând că „nerăbdătorul timp” n-o așteaptă și că „Sufletul ca o incertitudine” se întoarce în al său „trup amorțit”, aleargă spre „treptele bucuriei” pentru a-și recăpăta pofta de viață, dar tentativele îi sunt zădărnice de o stare de somnolență și de moleșală, peste care trece cu greu, luând-o de la capăt, încurajată că în vis i s-a arătat „calea / Învăluită în scilipiri de argint”.

Căutările nu și-ating totdeauna ținta (*Caut și iar caut / Strig și iar strig / Dar nici ecoul nu se mai aude*), însă nu renunță și după o primă tentativă de a deveni invizibilă, pentru a vedea mai bine tot ce e în jur, se aventurează în necunoscut, mușcă din „mărul interzis” și e imediat aruncată în „ținutul lui Hades”, fiind silită să-l implore pe Caron s-o treacă peste Styx.

Cum „Buretele uitării e nemışcat”, iar pustiu din suflet se adâncește, se simte crucificată și obligată să mărturisească: *Plină de amintiri înghețate / Sunt ținută pe crucea vieții / Obligată să mărturisesc tot. / Rănilor-mi sângerânde, / Trupu-mi amorțit / Și sufletu-mi împărțit / În mii de ciozvărte / Cheamă cu neîncetare dulcele amintiri / Pierdu-te în negura timpului (Crucificare).*

Izvoarele și florile îi cântă, în compensație, „solfegiul vieții” și,

pătrunsă de-un „sunet dulce / Al păcii”, se învâluie în optimism, pornind pe calea în care „visele brânde, copilărești / își spun cuvântul”. Trece după aceea printr-o metamorfoză, în urma căreia devine un „șarpe fără sentimente”, o „piatră”, dar efectul nu e cel scontat, întrucât lumea o „mușcă din priviri” în continuare. Ochii acesteia o indispun, iar libertatea după care jinduiește pare a fi tot mai departe: *Toți se holbează la mine / Toți mă mânăncă din priviri / Și vor să arunce peste mine / Cu ciozvărte de piatră / Încerc să m-ascund / Dar pare imposibil; / Nu știu ce să fac / Jinduiesc libertatea / Pe care doar eu nu o am (Ochii lumii).*

Un motiv în plus să încerce încă o evadare spre o „lume nouă”, deși nici de data aceasta clipa de fericire pe care o caută nu se întrezărește la orizont: *Sufletul inocent / S-a imbarcat / Pe caravela unui pirat necunoscut, / Pornind spre o lume nouă / Unde teama plutește în derivă. / Singur, trist și lipsit de speranță / Sufletu-mi are o ultimă dorință: / O clipă minusculă de fericire (Ultima cerere).*

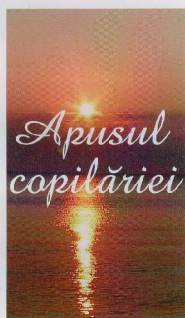
Așteaptă, în consecință, ca-n „fereastra sufletului” să-i „bată cu ciocul o pasăre” care să-i cânte „imnul vieții”, însă și aceasta întârzie, adâncind pustiu din jur, așa că rătăcește prin „tot universul”, după o „fărâmă de speranță”, devenită, la rândul-i, un „lucru efemer”. Toropită de „volbura gândirii”, se umple de „sunete nemaiauzite”, pribegind apoi „spre crepuscul”, pentru a

adormi în „liniștea lui”.

Încercând să bea „cupele amintirilor”, Alexandra Răchiteanu se definește cel mai bine în poemul final, în care concentrează toată gama încercărilor parcurse, toate stările unui suflet cuprins prea devreme de zbuciumul acestor vremuri tulburi: *Sunt mare și sufletu-mi e îmbătrânit. Tristă / privesc în urmă la copilăria ce a trecut. Un / freamăt mă cuprinde, cineva ce mă strigă să / fiu din nou cu sufletul pur; să / fiu din nou un / copil dulce și firav ce primea binecuvântarea / întregii naturi. O lacrimă izvorăște pe fața-mi / umbrită, o lacrimă ce aș vrea să arunce peste / mine cu cenușa viselor; să / mai pot trăi măcar o / zi copilăria și să șterg cu buretele uitării tot / ceea ce-mi dă fiori, încerc să mă întorc cu un / pas înapoi, să implor nerăbdătorul timp să stea / o clipă, dar nu stă, căci sunt numai o povară ce / vrea cu toată ființa ei să muște din lavanda / sonoră a copilăriei dulci. Aștept o minune, dar / știu că este imposibilă. Timpul trece și în / curând pe sufletu-mi distrus se va tatua / sinistrul semn al abisului. (Apusul copilăriei).*

Trecând de aceste praguri, juna poetă simte totuși că are sufletul împăcat și că poate, fără teamă, să-și urmeze „calea mistuită de destin”. O cale ce o scoate din starea de anxietate și, odată ce și-a îngropat „osemintele Copilăriei” în „cimitirul violet”, o poate duce spre poezia ce compune cu adevărat „stihul vieții”, încă șovăielnic acum, dar năvalnic în viitor.

ALEXANDRA RĂCHITEANU

Cronica

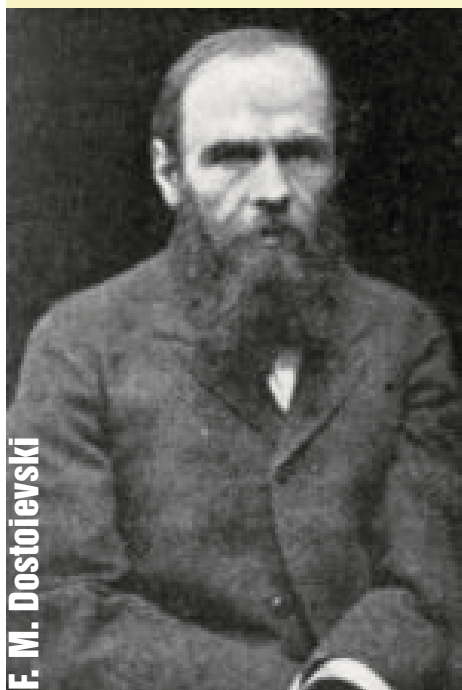
George PETROUAI

Suferința mântuitoare – motiv statornic în opera lui F. M. Dostoievski

Cititorii lui Dostoievski nicicând nu se pot lăuda că i-au epuizat opera: mereu rămâne câte ceva ascuns, mereu se deschid noi și noi unghiuri de proiecție asupra operei genialului rus. Și e firesc să fie așa, date fiind sursele de inspirație, respectiv de frământare artistică și dezbateri metafizică ale scriitorului: pe de o parte Biblia, inepuizabila Carte a Cărților, pe de altă parte nesfârșita carte a poporului rus, pe care artistul a citit-o și răscolit-o cu venerație și pasiune pe întreaga durată a vieții sale de martir genial.

De aici imensul său respect pentru înaintașii-ziditori ai literaturii ruse. Pe Pușkin îl iubea și-l socotea - pe bună dreptate - chintesența lirică a sufletului rus, iar despre Gogol mărturisise că „noi toți ne tragem din «Mantaua» lui”. Dar dragostea și admirația sa se îndreptau cu aceeași sinceritate spre titanii literaturii universale: Shakespeare, Goethe, Schiller (multe din personajele lui sunt *schil-leri* cu suflet de Quasimodo) sau Cervantes,

F. M. Dostoievski

a cărui capodoperă o definea drept romanul cel mai profund al omenirii, dar și cel mai trist. (Merită subliniată înrâurirea exercitată asupra lui Dostoievski de pictura lui Rafael și Rembrandt, dar și de alți maeștri italieni ori flamanzi!)

În egală măsură, prețuirea sa dreaptă și avizată s-a îndreptat spre marii lui contemporani: Nekrasov, a cărui moarte prematură a deplâns-o în cuvinte de mare simțire artistică (*Jurnalul unui scriitor*), Turgheniev - auto-exilatul la Paris, care-l fermeca prin operă și stil, cu toate că omul Turgheniev îl nemulțumea prin îndepărtarea de problematica rusă, dar mai ales spre incomparabilul Lev Tolstoi. O, despre cei doi titani ai literaturii ruse se pot scrie lucruri uluitoare! Cine știe, poate c-o voi face cândva...

Unul (Tolstoi) apolinic, celălalt (Dostoievski) dionisiac; unul olimpic și armonios, celălalt așezat pe un pisc geamăn, însă la capătul unui drum extenuant, prăpăstios și bolovănos; unul rebel în problematica socială și criza sa religioasă, celălalt profund ortodox, dar etern neliniștit în varietatea temelor psiho-sociale și filosofice abordate, în pofida crizelor de epilepsie ce-l secătiau de puteri.

Deși contemporani (Dostoievski născut în anul 1822, după cum el însuși precizează în *Jurnalul unui scriitor*, de fapt în 1821, Tolstoi în 1828), cei doi n-au avut șansa și plăcerea să se întâlnească în timpul vieții. Oare ce imbalduri artistice ar fi generat întâlnirea lor?!...

Cert este că s-au apreciat imens, fapt confirmat de Anna Grigorievna Dostoievskaia, cea de-a doua soție a lui Feodor Mihailovici. În jurnalul său cu amintiri legate de viața și activitatea genialului ei soț, Anna Grigorievna descrie vizita făcută lui Tolstoi după moartea lui Dostoievski. Contește și-a exprimat regretul de-a nu fi stat de vorbă cu marele dispărut și, printr-o suită de dovezi de-o incontestabilă sinceritate, a asigurat-o pe mu-

safiră de considerația statornică acordată operei lui Feodor Mihailovici.

Nici nu era cu putință altfel! Ambii au dat umanității capodopere de-o inestimabilă valoare artistică, ambii erau preocupați și angajați în problematica socială și moral-intelectuală a vremii, ambii - fiecare în felul său - erau credincioși (unul ortodox fără poticnire, celălalt tolstoian), călăuziți în viață și operă de pildele Mântuitorului întru eradicarea grozăviilor ce măcinau Rusia și-i abrutizau pe locuitori.

A, că mai erau unii care-l atacau și-l huleau pe Dostoievski! Dar el însuși citează un semnificativ proverb turcesc, unde se spune că cel pornit spre un țel, nu trebuie să se tot oprească și să arunce cu pietre în câinii care latră la el, pentru că atunci nu-și va atinge niciodată țelul!...

Iar țelul lui Dostoievski a fost să efectueze radiografia epocii contemporane lui (este prin excelență scriitor al prezentului), cu uimitoare sondări ale sufletului uman, totodată să creeze adevărate prototipuri de declasați, care - totuși - izbutesc să se salveze prin suferință, smerenie, iubire și credință în Hristos.

Și l-a atins acest țel? Noi, cei care-i citim și recitim opera, spunem că da; el, cu o mulțime de proiecte înaintea morții survenită în plină maturitate artistică, pesemne că s-a săvârșit din viață cu amărăciunea lucrului neîmplinit. Dar la mistuitoarea lui dăruire, putem avea convingerea că acest admirabil om tracasat de nevoi și creditori și permanent în febra scrisului pentru ca astfel să-și poată achita datoriile lui și ale altora (mai ales ale fiului din prima căsătorie), un asemenea om rar, zic, precis s-ar fi declarat nemulțumit, chiar dacă și-ar fi realizat în întregime proiectele. Și asta numai și numai pentru a-i putea mulțumi pe alții...

Acesta fiind omul Dostoievski, era cu neputință ca artistul să nu-și înzestreze perso-

najele cu calități remarcabile, chiar dacă unele dintre ele apar ca exaltate, paradoxale ori bicisnice. Cele mai declassate ființe - criminali, bețivi și prostituate (multe dintre ele având ca model realitatea), găsesc la scriitor o pilduitoare compasiune și, după o necesară etapă de purgare prin chinuri morale și sufl-tești, sunt luate de mână de el și îndrumate înspre singura cale a salvării - cea a ispășirii propriilor păcate (situată în vecinătatea culpabilizării generale), adică a „topirii” în armata smeriților și pocăiților, ce se străduiesc din răspuțeri să apuce o felie cât mai mare din „tortul” acestui gen de fericire.

„Poate că pământul a fost creat numai pentru a permite nașterea Omului!”, exclamă un personaj. Nu aceasta-i calea spre care este îndrumat Rodion Raskolnikov de către blânda și inimoasa Sonia Marmeladova? Și, Doamne, de ce fericire este inundat sufletul lui mult chinuit, îndată după autodenunțarea dublului asasinat comis! Suferința îndurată l-a apropiat de Iisus, iar ocna va fi pentru el o perioadă propice de purificare și extaz divin: A pierdut libertatea exterioară, dar a câștigat incomparabil mai mult prin apropierea de cuvântul lui Dumnezeu și prin dragostea Soniei ce nu ezită să-l însoțească în Siberia, anume și-a recâștigat liniștea și pacea interioară.

De altfel, afirmă un personaj din *Amintiri din casa morților*, „și în pușcărie poți să-ți folosești timpul fără a fi copleșit de singurătate...” Iată, așadar, suportul permanent al echilibrului uman și chezașia faptelor sale bune: legătura eficientă și neîntreruptă cu Dumnezeu prin credință, umilință și iubire!

Pentru că în creștinism nu există deseuri bio-sociale, nu le întâlnim nici în opera dos-

toievskiană. Cele mai abjecte ființe-personaje găsesc în cenușa sentimentelor lor suficiente resurse pentru umilință și căință, adică pentru îndreptare. Excepție face doar Piotr Verhovenski, o monstruoasă incurabilă chiar și în mijlocul „demonilor” din romanul cu acest nume, singurul căruia autorul îi refuză fericirea pedepsei, fie și sub chipul sinuciderii.

Frenezia și exaltarea sunt trăsături aproape nelipsite la personajele dostoievskiene, căci o putere mai covârșitoare decât aroganța și teama de ridicol - puterea schimbării prin căință sinceră -, le face pe cele mai mândre dintre ele să cadă în genunchi și să îmbrățișeze picioare (aluzie la spălătul picioarelor ucenicilor de către Învățător), într-un cuvânt să se umilească până la răstignire. Există, am putea spune, la aceste personaje aparte o voluptate a umilinței și o dragoste a suferinței, precum isteria simțămintelor antipodale (ba dragoste, ba ură) pe care le cunoaște mândra și imprevizibila Katerina Ivanovna față de Mitea Karamazov, netrebnicul ei logodnic.

După cum alte memorabile personaje dostoievskiene simt o stranie voluptate să se bălăcească în noroi (bufonul tragic Marmeladov din *Crimă și pedeapsă*, respectiv Mitea Karamazov).

Chiar dacă cel mai adesea voluptatea smereniei este rodul exaltării, totuși, uneori ea se manifestă spontan, ca un gest fie încărcat de profunde semnificații morale, fie de presentimentul unor cumplite fapte viitoare: Nastasia Filippovna, pentru a scoate în evidență uriașa distanță morală dintre ea și inocentul prinț Mișkin, se pune în genunchi în fața acestuia, iar starețul Zosima la rândul lui îngenunchează în fața lui Dmitri Karamazov, pentru ca în acest mod să-i atragă

atenția asupra nenorocirilor care-l pândesc din pricina firii sale pătimașe, recte karamazoviană.

Dar există vreun personaj dostoievskian absolvit de patimă? Până și nevinovatul prinț Mișkin este stăpânit în așa măsură de patima compasiunii, încât în final aceasta se dovedește ucigătoare pentru Nastasia Filippovna! „Nu mai simt dragoste pentru ea (Nastasia Filippovna, nota mea, G.P.), se apăra prințul. Doar milă și groază!” „Da, dar pândalnică ta de milă este mai puternică decât dragostea mea”, îi răspunde cu năduf rivalul său Rogojin.

Poate că cel mai pur personaj al lui Dostoievski (l-am numit pe prințul Mășkin), el care își imagina că lumea poate fi salvată prin frumusețe și curățenie spirituală, sfârșește într-un mod lamentabil: se idiotizează complet după orele petrecute alături de Rogojin, asasinul Nastasiei Filippovna, și este retrimis la spitalul de alienați mentali din Elveția, adică acolo de unde a purces la începutul romanului. Ce putea să facă mai mult bietul prinț, el, care sub aparența de idiot, ascundea nu doar ingenuitate, ci și o inimă atât de simțitoare, încât deseori izbutea să pătrundă până în miezul lucrurilor?!...

Nu se cheamă utopie a aștepta o reală schimbare a lumii supusă păcatului prin forța binelui, milei și simțirii? Nu, răspunde scriitorul, căci mai importantă decât victoria este calea care te duce la victorie, cu toate eforturile și sacrificiile pe care le incumbă. Iată de ce sacrificiul prințului nu este inutil, ci necesar și perfect îndreptățit din punct de vedere moral: Semințele binelui trebuie semănate pretutindeni, chiar dacă multe dintre ele vor cădea între mărăcini sau pe sol infertil, deoarece vor da rod când nu te aștepti. Că doar lucrarea lui Hristos a arătat uriașă forță a binelui înveșmântat în iubire sinceră și atotcuprinzătoare...

*

Poate că cele mai zguduitoare pagini din opera sa, Dostoievski le-a dedicat copiilor. Un credincios de talia lui nu se putea să nu fie profund marcat de cuvintele Mântuitorului: „De aceea, oricine se va smeri ca acest copilăș, va fi cel mai mare în Împărăția Cerurilor. Și oricine va primi un copilăș ca acesta în numele Meu, Mă primește pe Mine (Matei 18/4-5)”.

Pesemne că de aici decurge insistența scriitorului de a descoperi la unii maturi calități specifice copiilor: inocență, căldură, iertare, bucurie sinceră și spontană. Prințul Mișkin, un matur inocent, nu se supără când medicul îi spune că are minte de copil și că așa va rămâne toată viața. Dimpotrivă, el însuși mărturisește cu candoare că cel mai bine se simte în compania copiilor, pe care-i

Giotto - JUDECATA DE APOI (detaliu)

iubește și căroră știe cum să le vorbească, și că societatea maturilor îl obosește, motiv pentru care ar pleca undeva unde nu e nimeni...

Tot așa, Alexei Karamazov, „fratele” mai mic al prințului, caută cu insistență și bucurie societatea copiilor, chiar dacă unii dintre ei (Iliușa Sneghîrev, de exemplu) îl întâmpină la început cu multă ostilitate.

Dar și alte personaje dostoievskiene au unele manifestări de copii, deși în cea mai mare parte a timpului se poartă cu o autoritate aproape tiranică. Generăleasa Lizaveta Prokofievna Epancina, de pildă, simte o mare bucurie atunci când prințul Mișkin afirmă ritos că ea nu poate fi rea, întrucât posedă un suflet de copil. Tot așa boieroica Antonida Vasilievna Taraseviceva din *Jucătorul*, autoritară și temută, nu ascunde de fapt un suflet ca de copil?...

Există la Dostoievski o categorie de adolescenți extrem de înzestrați, așa ca Ippolit Terentiev, capabili să dezbată grave probleme filosofice și sociale. Prin asta, autorul parcă ar vrea să demonstreze că-i mai lesne să-ți însușești înțelepciunea lumii decât să-ți menții ingenuitatea, ori - lucru cu mult mai greu - să revii la ea.

Cu siguranță că cele mai oribile personaje din întreaga creație dostoievskiană o constituie ticăloșii ce chinuie cu sadism copiii, crimă de-o abjecțiune fără egal după opinia scriitorului (și a noastră).

Bătrânul Feodor Pavlovici Karamazov - bețiv, afemeiat și linge blinde, este un măscărici atâta timp cât nu luăm aminte la incalificabila lui comportare față de cele două neveste, cu un plus de dramatism în ceea ce privește raporturile lui cu „apucata”, precum și față de copiii proveniți din cele două căsnicii: Mitea, Ivan și Aleoșa.

Dar cu toată indiferența de pomină arătată orfanilor, el nu coboară până la criminala abjecțiune a lui Svidrigailov, a lui Nikolai Stavroghin ori la cea a generalului dement din relatarea lui Ivan Karamazov, acel scelerat de moșier care pune câinii să sfărtece un biet copilaș, drept pedeapsă că acesta, în joacă, i-a rănit la un picior câinele de vânătoare favorit.

Duișia lui Dostoievski îmbracă haina dragostei ocrotitoare și compătimitoare, iar înjosirea, degradarea fizică (sufletele lor își păstrează puritatea!) și chinurile rafinate la care sunt spuse micile victime de către odioșii lor călăi, capătă note patetice prin destăinuirile complete ale vinovaților și prin canonul (nu doar moral!) la care-i supune autorul. Astfel, demonul Nikolai Stavroghin (poate că numele provine de la grecescul *stauros*,

având sensul de cruce) relatează în *Spovedania* sa adresată călugărului Tihon cum a împins cu bună știință la sinucidere o biată fetiță, fiica gazdei sale, de care pretindea că nu se atinsese.

Dar, cu îndreptățită indignare, Dostoievski nu lasă nepedepsite atari fărădelegi izvodite de mințile și instinctele respingătoare ale unor degenerați: Svidrigailov, sătul de-atâtea blestemății, își curmă zilele cu un pistol, scârbitul Stavroghin de toți și de toate se spânzură, Smerdeakov - fiul nelegitim al bătrânului Karamazov, se sinucide după ce-și omoară părintele și-l jefuiește, iar Ivan Karamazov, autorul moral al asasinatului comis de feciorul Smerdeakov, sfârșește prin a-și pierde mințile.

Spovedania este modalitatea artistică cea mai îndrăgită, drept urmare cea mai des întrebuițată de scriitorul nostru. Aproape toate personajele sale - grave sau comice, distinse sau grosolane - caută (și până la urmă chiar găesc!) împrejurarea propice pentru despovărea inimii prin spovedire. E mare nevoie de așa ceva, având în vedere plaja largă de pendulare a moralei din opera dostoievskiană - între hipercerebral și hiperfecal, zonă în care orice este cu puțință, dar nimic nu-i la întâmplare.

Cu această ocazie, Dostoievski îi pune chiar pe eroii săi, cu o ținută atât de neeroică, să-și cotrobăie prin taințele cele mai ascunse ale sufletelor, căci este șansa (chiar cu prețul accentelor isterizante de autoacuzare!) ieșirii din subterana izolării, totodată este nevoia imperioasă a ruperii tăcerii și a (re)stabilirii legăturilor cu Creatorul și cu unii dintre semenii.

Chiar asta se urmărește în *Spovedania* lui Nikolai Stavroghin și cea a lui Ippolit Terentiev, nihilistul din *Idiotul*, ambii - desigur, la scară diferită - fiind extrași din lumea tenebrelor și, în final, redați ei.

La o adică, nu tot o lungă spovedanie este trista relateare a personajului-povestitor din *Umiliți și obidiți*, romanul de tinerețe al lui Dostoievski? La fel, nu tot o lungă și dureroasă spovedanie, de data asta chiar a scriitorului, este romanul-jurnal *Amintiri din casa morților*, care relatează cumplita sa experiență din ocnă, cu scene de coșmar parcă decupate din *Infernul* lui Dante? Iar Mitea și Ivan nu i se spovedesc fratelui mai mic Aleoșa, primul pentru a-și descărca preaplînul inimii sale arzătoare, celălalt pentru a-și despovăra mintea bântuită de demonii înfumurării și ai necredinței?...

Iată o mostră sui-generis din încercările de purificare la care artistul își supune unele personaje: În casa Nastasiei Filippovna sunt „înghesuși” o parte consistentă din eroii romanului *Idiotul*. Este ziua de naștere a gazdei, atmosfera e încordată ca în orice fază ce pre-

merge declanșarea loviturilor de teatru, și, la un moment dat, pentru destindere și amuzament pe seama unora dintre invitați, „bufonul” Ferdișcenko propune demararea unui joc de societate în care fiecare să-și istorisească, cu curaj și sinceritate, cea mai urâtă faptă din viața sa...

Dar *Însemnări din subterană* - cheia de boltă a viitoarelor capodopere dostoievskiene -, ori splendida nuvelă *Smerita*, nu sunt ele de fapt zguduitorile spovedanii ale unor suflete mediocre, care-și procură delicii din torturarea semenilor (unul o biată fată, celălalt soția) cu manifestările lor maladive, iscate dintr-o tentație irepresibilă de despicare a firului în patru și duse până la absurd?

Toată creația dostoievskiană este străbătută ca un fir roșu de problematica omului în dezbatere existențialistă, un existențialism creștin preluat de la Pascal, „împărțit” cu Kirkegaard și apoi transmis existențialiștilor din secolele următoare.

A, că scriitorul rus era ortodox! Ei, da. Cum rezultă cu claritate din *Jurnalul unui scriitor*, Dostoievski era animat la acea vreme de un ortodoxism atotmistuit și pătimaș (iată că nici mai târziu n-a scăpat de patimă, după ce cu greu reușise să se lecuiască de patima alcoolului și a jocului la ruletă), un ortodoxism panslav, adică pus sub sceptrul țarului (chestiune serios rumegată de ruși încă din vremea țarinei Ecaterina a II-a), care ortodoxism - credea el - va cuceri lumea cu forța sa și va determina falimentul catolicismului apusean, după părerea tuturor panslaviștilor, catolicismul fiind vinovat de ateism, socialism și nihilism.

Iar prăbușirea catolicismului potrivit raționamentului panslaviștilor, trebuia să ducă cu necesitate și la dispariția protestantismului activ și meticulos, acesta apărând în istoria creștinismului ca o reacție împotriva abuzurilor comise de prelații catolici (vânzarea de indulgențe, lux, destrăbălare). Ori nemaexistând obiectul protestului, e limpede pentru oricine că și protestul va înceta, prin urmare, credincioșii Apusului vor fi definitiv câștigați la dreapta credință în expansiune.

Opoziția dintre Rusia și Occident, în plan intern dintre partidul slavofililor și cel al occidentalizatorilor, este tranșată de Dostoievski în favoarea primilor. Autorul chiar se arată indignat de multe dintre cele văzute de el însuși în timpul peregrinărilor prin Apus, opinie întărită printre altele de afirmația depreciativă a generălesei Lizaveta Epancina la adresa produselor occidentale: „Nici măcar pâinea nu știi să o coacă cum se cuvine!...”

Este uluitoare această naivitate a artistului în probleme de credință, de regulă el fiind dotat cu tact, simț al măsurii și profun-

zime în analizele întreprinse! Dar poate fi acuzat de rea intenție ori de tendințe de învrăjpire? Nici pomeneală. Un om care a suportat ani de ocnă pentru triumful ideilor generoase ale tinereții, ajunge ca tocmai datorită chinurilor îndurate să cunoască frumusețea lăuntrică zămislită de credință și iubire, ceea ce înseamnă că toată viața lui de om liber și-o va dedica binelui și dreptății sociale. Și asta în pofida faptului că omul Dostoievski n-a rămas până la sfârșitul vieții credincios acelor idei generoase ale tinereții, a căror susținere și promovare era cât pe-acisă-i aducă moartea pe eșafod, dacă în ultimul moment pedeapsa cu moartea nu i-ar fi fost comutată în deportare și ani grei de ocnă. Doar cu câțiva ani înainte de-a trece la cele veșnice, adică atunci când a gustat din glorie, el și-a atins un alt țel al vieții - acela de-a aduce omagii țarului său, la curtea căruia, de altminteri, era apreciat și bine primit.

*

Cine altul decât nu Dostoievski pune chestiunea „firului de ceapă”, a celui bine infirm făcut aici pe pământ, fir ce mai apoi (la intervenția îngerului păzitor) se dovedește aproape salvator chiar și pentru zgrițuroaica ajunsă în iad?

Mântuirea omului fiind problema centrală a dezbaterii dostoievskiene, nu surprinde pe nimeni că subtilul artist abordează tranșant în *Frații Karamazov* raportul dintre rai și iad.

(În paranteză fie spus, acest roman are o atare însemnătate pentru scriitorul Evgheni Evtușenko, încât în încântătorul lui roman *Dulce ținut al poamelor*, el îi împarte pe muritori în trei categorii: cei care au citit *Frații Karamazov*, cei care nu l-au citit încă și cei care nu-l vor citi niciodată. E drept că puțin mai jos, întrucât este scriitor al epocii cinematografului și televiziunii, Evtușenko admite și categoria auxiliară a oamenilor care au vizionat filmul turnat după celebrul roman al lui Dostoievski...)

Nicăieri în literatura și cultura universală nu am întâlnit o atât de fină distincție între rai și iad ca în acest faimos roman dostoievskian. În fond, totul se reduce la canonul moral generat de imensa libertate cu care oamenii au fost investiți prin jertfa lui Iisus. (Jean-Paul Sartre, existențialistul ateu de mai târziu, va fi de părere că oamenii sunt condamnați la libertate!) Oamenii, ne asigură Dostoievski, care în această viață au ignorat porunca divină de-a iubi, în viața de dincolo se vor chinui nemaiputând să iubească, iar tortura lor va atinge cote de neimaginat atunci când acest dar de preț al Creatorului le va fi prezent sub ochi prin înfățișarea fericită a celor ce iubesc, în fond continuarea

firească și binemeritată a strădaniei lor pământești.

Prin urmare, nu mai este cazul să se răspundă la întrebarea dacă „iadul are tavan sau nu”, atâta timp cât el este prezent în noi. Dar tot în oameni este prezent și raiul, adică mijlocul eficace de neutralizare a răului și de promovare a binelui.

Cunoscând prea bine firea paradoxală a omului, Dostoievski și-a înzestrat personajele cu trăsături angelice și demonice. Iar ele nu se simt cătuși de puțin incomodate de coexistența dragostei și a urii față de aceeași persoană (cazul Katerinei Ivanovna), ba chiar de iubirea născută din ură. Semnificativ în acest sens este ceea ce la un moment dat îi spune Lizei eroul fără nume din scrierea *Însemnări din subterană*: „Te și uram fiindcă te-am mințit!” Și mai departe: „Eu, ca să nu fiu tulburat de nimeni, aș vinde lumea ntreagă pe doi bănuți, fără-a sta pe gânduri. Dacă-i de ales: să se dărâme lumea ori să-mi bea ceaiul, eu spun că mai bine s-ar dărâma lumea, numai să-mi pot bea ceaiul”.

Dacă Lev Tolstoi rămâne apolinic în creația sa până și atunci când ne prezintă drama și în final sinuciderea Annei Karenina, linia artistică a lui Dostoievski este una eminamente dionisiacă. De fapt nu este constantă, necum progresivă, nici valoarea romanelor realizate în perioada deplinei sale maturități scriitoricești (ultima perioadă a creației). Romanul *Adolescentul*, de pildă, este departe de ceea ce l-a impus pe Dostoievski în literatura universală și în conștiința lumii: *Crimă și pedeapsă*, *Idiotul* și *Demonii*, pentru ca în *Frații Karamazov*, ultima mare realizare, el să izbutească deodată o sinteză și o splendidă încoronare a întregii sale creații.

Întâlnim în literatura marelui artist o continuă întretăiere de planuri și destine, un amestec de oameni bolnavi (demență, ftizie, epilepsie) și de oameni pe cale de-a se îmbolnăvi, de adolescenți care țin morțiș să pară maturi și de bătrâni care fac pe cocoșii (bătrânul Karamazov se luptă pe viață și pe moarte cu fiul lui Mitea pentru dobândirea favorurilor Grușenkăi), respectiv de măștrici laolaltă cu reprezentanți ai lumii sus-puse. Pe scurt, un magistrat ghiveci social, pe care scriitorul îl elaborează cu migală și ni-l servește în chip magistral.

Crimele și suspansul adiacent sunt prezente în marile romane dostoievskiene. Cu excepția amplului roman *Demonii*, care „păcătuiește” prin numărul mare de crime și sinucideri, sumbră prevestire a hecatombelor secolului 20, acțiunea celorlalte romane mari (*Crimă și pedeapsă*, *Idiotul*, *Frații Karamazov*) se construiește cu abilitate în jurul unei crime, care fie că deja s-a înfăptuit și parțea cea mai consistentă a romanului se ocupă

de procesele psihice ce-l torturează fără milă pe criminal până la autodenunțare (*Crimă și pedeapsă*), fie că asasinatul plutește în aer taman de la intrarea pe scenă a unor personaje precum Rogojin și Mitea Karamazov.

Dar dacă în privința lui Rogojin nimeni nu se îndoiește că-i capabil s-o ucidă pe frumoasa Nastasia Filippovna (pe care o iubea cu patima descreieratului), și asta deoarece „îi ardeau ochii ca de febră”, *Frații Karamazov*, prin măiestria cu care se țese intriga și se strânge plasa acuzațiilor împotriva lui Mitea, se constituie într-un impecabil roman polițist, strălucită replică dată palpitantelor scrieri de acest gen ale lui Edgar Allan Poe.

Desigur, cazul nevinovatului Mitea, găsit vinovat și condamnat să-și ispășească pedeapsa la ocnă, este inspirat din realitatea vremii, dacă avem în vedere erorile judiciare la care Dostoievski face referire în *Jurnalul unui scriitor*, erori datorate excesului de zel al magistraților, ca și grabei cu care aceștia, cu concursul juraților, pronunțau sentințe nedrepte, în dorința de-a scăpa de cazurile respective. Citim în *Jurnal* cum scriitorul, revoltat la culme de această stare de lucruri, a luptat din răspuțeri până la stabilirea adevărului și corectarea unora dintre erorile judiciare.

Și iată cum Mitea cade victimă firii sale pătimașe de natură karamazoviană, iar previziunea starețului Zosima se împlinește. Scriitorul ne lasă pe noi cititorii să dezlegăm enigma: este vinovat de crimă Ivan Karamazov, autorul moral, ori brațul mârșav care a înfăptuit-o - bastardul Smerdeakov?!...

Epilepsia, boala de care a suferit însuși Dostoievski, este prezentă în multe dintre romanele sale: *Umiliți și obidiți* (micuța Nelli), *Idiotul* (prințul Mișkin), *Demonii* (inginerul Kirillov, teoreticianul și făptuitorul sinuciderii), *Frații Karamazov* (Smerdeakov). Dar cu câtă precizie a descris scriitorul rus nu doar crizele de epilepsie, ci și alte afecțiuni ce măcinau fără milă societatea timpului său, ca de pildă frecvența și neiertătoarea ftizie! De subliniat că autorul cărții *Personalități accentuate în viață și literatură*, profesorul și medicul psihiatru german Karl Leonhard, îl citează foarte despe F.M. Dostoievski pentru uimitoarea precizie cu care a descris unele tulburări psihice.

E de mirare cum acest om, scriind doar în intervalul dintre două crize succesive de epilepsie, a putut elabora o operă atât de importantă pentru cultura și gândirea universală. Un miracol? Mai degrabă o dovadă evidentă și pilduitoare de om adevărat, care prin credința sa statornică în Dumnezeu și în valorile umane, a izbutit să-și poarte crucea până pe Golgota creației artistice, așezând-o cu iubire la picioarele Mântuitorului.

Și astfel a devenit nemuritor!

Al. Florin ȚENE

Poeme

Poeții nu mor niciodată

Poeții nu mor niciodată, ei doar își odihnesc zborul între clipa ce vine și visul ce-a fost potolind focul din oase și luna cu dorul, arzând întotdeauna cu rost.

Poeții nu mor niciodată, se-ntorc în cuvinte eterne vorbe încolțite-n brazdă în frunze, flori și în întoarceri din cele sfinte sau în zborul păsărilor ce torc la stână cântece pregătite să fie gazdă în care intrăm cu ei de mână. Poeții nu mor niciodată, ei vin coborând treptat în noi pe frânghii de lumină, de apă și iz de pelin ne iau de pe umeri tristețea, ne-nveșnicesc tulpină și ne pun aripi de înger, în abis nu mor niciodată, dar niciodată doar urcă în vis.

Poeții nu mor niciodată, doar ies din auz, cum ai privi printr-un ocehan întors, sau alunecă în simțuri cum noaptea unei ciocârlii aureolează cu stele un șes, ei au în vene al patrulea simț, metafora din sânge a unui prinț.

Poeții nu mor niciodată, și doar își odihnesc zborul între clipa ce vine și visul amar potolind focul din case și luna cu dorul, arzând întotdeauna cu rost.

Așteptare

I
Ograda cu nuc sub ceață plutind,
Mic voievodat la marginea râului,
Primăvara în roua căzută din frunze,
Case din lemn își spală ferestrele,
Nestatornice ochiuri în nopțile de veghe.
Când trifoiul decide vara,
Când pentru răcirea fontelor solare
De la brăul zilei
Mama aduce apă de la fântână
În cumpenele donițelor de fag,
Doi ochi ai mei, doi umeri ai mei,
Lăsați-vă-n aripile primului vânt
Care merge spre casa
Unde mama, cu mâna dreaptă-a surorii mele,
Gătește sub cumpăna zilei
Pentru întoarcerea mea abia licărind,
Un dor al ei.

II
Și semințele trec în neștire peste arătura
Și-n neștire brazdele rămân grele,
Iar pâinea a crescut peste mejdină,
Mirosind a ploaie mărunță.
Aici sub snopul de raze, în mierea soarelui,
Se-ntoarce amurgul în verdele dintr-o tulpină.
Așteptând, trec nodurile nopții peste zări
Și cocoșii își pregătesc cântecele
melancolicelor deșteptări.

III
Tata despică inima nukului,
Tata despică inima mielului
Și focul umple ograda de umbre,
Focul mielului se varsă-n pământ.
Tata se așează în capul mesei cu toată livada,
Împărțindu-ne din feliile inimii
Și sângele mielului ne curge pe barbă-n jos,
Și sevele nukului se preling în brazdă,
Răcorindu-ne explozia verii din piepturi.
În micul voievodat de la marginea râului
Seninul are la rădăcină fântâna,
Frunzele legănându-se mă cheamă
Și respiră adânc între cer și cumpăna ei.

Poetul

S-a întors poetul în satul natal
Cu toate păsările lui zburătoare
Același râu îi aduce la mal
Amintiri din clipe arzătoare.

S-a întors poetul pe strada copilăriei
Și e o altă adresă pe casa lui
Bronzul toamnei sună în frunza viei
Și galbenul scrisorilor a trecut în gutui.

...Ceața timpului, val după val,
Peste nuci încet se lasă,
Prin inimile oamenilor din satul natal
Trece poetul, amintire, spre casă...

Al doisprezecelea ceas

Vremea urcă în imponderabil,
Păsările sub zborul căroră
Moleculele de aer mor
Poartă tăcerea între particule,
Doar mișcarea browniană
În dezordinea ei
Ordonează apa de ploaie

Apoi acolo, în lăzile de zestre ale mamei
Din podul casei, răsfoind mirosul de nuci
Și caietele, gândesc la trecerea iute a
toamnelor,
Timpul rămâne pe lucrurile din podul casei
Copil
Ca mine în rugăciunile mamei.

IV
Coloane de dealuri cu ferestre,
Satul ca o licărire suie,
Norii în pâlcuri aleargă din casă în casă
Sub soare via își fierbe mustul
Și apele macină în turbine lumina,
Mama tot mai aduce răcoarea fântânii,
Sora mea tot coase batiste și față de masă,
Tata cioplește carul
Pentru întoarcerea mea acasă.

Menuț MAXIMINIAN

Și totuși...

Sunt un om fericit.
Și totuși...
Mi-am licitat iubirea pe scena singurătății.

Sunt un om liniștit. Și totuși...
Am o atracție sadică spre interzis.

Sunt un om melancolic. Și totuși...
Nu știu să spun „Te iubesc”.

Sunt un om credincios. Și totuși...
Cer multe și nu dau nimic.

Sunt un om fidel. Și totuși...
Dacă voi fi părăsit mă voi bucura de suferință.

Sunt un om al generației. Și totuși...
Visul meu este mereu altul.

Sunt un om bun. Și totuși...
Îmi pare atât de rău și atât de bine că îmi pare rău.

Sunt un om dinamic. Și totuși...
Mereu același drum: casă-scenă, scenă-casă.

Sunt un om tare. Și totuși...
Iubesc până la lacrimi.

Sunt un om liber. Și totuși...
Mi-e frică de cărări...

Și totuși... Sunt om...

Aur și lacrimi

Un pumn de fier, o inimă aprinsă,
Un tricolor mare cât țara,
O viață întru luptă,
Un câștigător.

Victoria este a noastră,
Succesul este al țării,
Bucuria e umană,
Harul e de la sfinți.

Când ceasul bate în ring,
Antrenorul își spune rugăciunea,
Elevul transformă sudoarea în medalie,
Iar publicul aclamă cu flori.

Scara de foc

Ursitoare în alb,
Copil în scutece de foc,
Viață în față,
Cu cărți de apă.

Seceta smulge păcatul,
Făina pâinii se înmulțește,
Fiul se ridică din moarte,
Cerurile deschid ploile.

Vântul vârtej face,
În stele ajunge carul,
Duhul suflă lin
Peste câmpia românească.

Sfântul adie ca un vânt de vară
Peste satele cu cenușă în sobă,
Și clopote ce bat prin fum
Vestesc iubirea.

Cugetul cugetă, urechile aud,
Gura laudă preamărirea,
Deneînceputul cu denesfârșitul
Fac casă luminii.
Strigați sfântului să vă audă,
Pe pene de aur el doarme,
Iar inima lui, împărțită în mii,
Lucește pe boltă.

Sfântul și sfânta ies la plimbare
Norii îi acoperă în dragoste,
Iar noi, ne bucurăm,
Când merele cad din pomul raiului.

Puiul

Un pui de porumbel.
Un suflet de om.
Doi prieteni.
Un timp.

Cu aripile descoperă cerul,
Cu inima dăruiește lumină.
Viața e mai mult,
Moartea e o punte.

Pui cu telecomandă,
Cu limbă de extraterestru,
Om cu duh,
Cu gânduri de sfânt.

Balerina bibelou

Printre cărți e casa ei.
De 20 de ani stă pe aceeași poliță.
Când se plictisește îi trage cu ochiul lui
Eminescu,
Sau lui Coșbuc,
Sau la alții din Biblioteca pentru toți.

E o balerină nobilă,
Din porțelan fin, sau sidef cu irizații albastrii.
Nici ea nu știe exact din ce e făcută
Dar se simte bine în carnea ei.

Pe rochia scurtă are dantelă,
La păr o floare,
La inimă un ghimpe.

Cu mâinile așezate pe crețurile rochiei,
Rememorează gloria de altădată.
Când era venerată.
Astăzi nici praful nu mai este șters din jurul ei.

Într-o toamnă cu frunze de aur
Și-a trăit prima iubire.
A fost a lui și de atunci
Timpul pare că a încremenit.
Perdeaua dragostei e trasă,
Balerina stă neclintită,
Pe raftul cu scriitori.

Un gram de iubire

Când mă îndrăgostesc simt singurătatea,
Iar când sunt singur, mă îndrăgostesc.

Nu-mi las inima să-mi amorțească.
Supus la probe,
Ca într-un examen prelung.

Nu știu să spun „Te iubesc!”
Cerșesc iubire, dar nu dau nimic,
Dacă sunt părăsit mă bucur de suferință,
Pentru că sunt viu, iar dragostea va veni iar.
Îmi pare atât de bine că îmi pare rău.

Când sunt nefericit fac lucruri mari,
Suferința are și ea voluptățile ei.
Iubirea e o cârjă, un paravan,
Iar eu o savurez până la lacrimi.

Mihai BATOĞ-BUJENIȚĂ

Despre umor și răs

Surâsul a fost inventat de un om care nu voia să se certe
Dany Laferrier

Umorul este definit în dicționare ca fiind: „Înclinare spre glume și ironii ascunse sub o aparență de seriozitate; manifestare prin vorbe sau prin scris a acestei înclinații. (prin extindere: veselie, haz). Categorie estetică ce constă în sublinierea incompatibilității și absurdității laturilor unor situații în general firești.” (D.E.X. Enciclopedia CARTIER) Desigur eforturile dicționarelor pentru definirea conceptului sunt admirabile, chiar dacă, foarte puțin încununat de succes, deoarece un fenomen atât de complex, precum umorul, este greu de cuprins într-o definiție oricât de amplă ar fi ea (amplitudinea fiind de altfel contrară spiritului unei definiții, caracterizată nu numai prin genul proxim și diferența specifică, ci și, prin conciziune, element indispensabil, cel puțin, reținerii).

Ieșind însă din domeniul dicționarelor putem aprecia complexitatea abordării anterior definite, analizând-o prin formele de exprimare în vorbire. Apar astfel categoriile de umor: **subțire, negru, facil, absurd, prostesc, fin, discret, elegant, subtil, grosolan** și cine știe mai câte astfel de catalogări, toate vizând varietatea, diversitatea dar și unitatea fenomenului, considerat specific rasei umane (unele manifestări ale animalelor, oarecum asemănătoare umorului omenesc, sunt doar interpretări strict subiective, asociate jocului, prin urmare, de altă natură!). Și, nu cred că vom

înțelege umorul dacă îl vom face eliptic de scopul său, râsul, acesta fiind de fapt elementul cheie al necesității umorului ca practică socială, pivotul (și al) unei întregi industrii de profil (inclusiv, profit). Râsul ca finalitate a actului umoristic poate defini, la rândul său, un întreg univers emoțional, intelectual, atitudinal, relațional și comportamental făcând parte din ființa noastră biologică, psihică și spirituală. Putem afirma de asemenea că relația umor-râs ne integrează complex și trainic într-o ordine cosmică superioară, noetică, a vieții conștiente de sine. Dar, pentru a nu părea deplasată formularea anterioară, să analizăm succint râsul, ca efect al umorului, în măsura în care, tot la nivelul cuvântului, poate exprima situații și stări extrem de diverse, într-un mod de asemenea foarte concis. Iată cum putem caracteriza sau chiar cataloga persoanele cu care venim în contact, doar constatând că:

Râde: ca prostul, pe sub mustață, în față, pe la spate, de altul, ia în răs, batjocoritor, de/cu, este de tot râsul, și/sau de batjocora și de râsul lumii; (stări de fapt);

Surâde: blând, parșiv, rece, calculat, cald, învăluit, îngăduitor... etc), râde (în hohote, sincer, prefăcut, deschis... etc; (nivelul trăirilor emoționale);

Râde: în silă, de nevoie, din toată inima, cu toată ființa, ochii râd-inima plânge, gura râde-ochii

plâng... etc; (nivelul de satisfacție);

Se sparge de răs, moare de răs, se umflă de răs... etc; (exprimări vulgare care dau notă celui care le folosește);

Râde toată ziua, nu râde niciodată, râde când și când, râde mâine de ce aude azi... etc; (definește subtil comportamentul uman prin relația, aparent bizară, dintre răs și unități de timp);

Sau, are răs întunecat, se luminează cerul când râde, împrăștie norii, apare soarele... etc; (definind firea omului în relație cu fenomenele naturale)

Dar: nu-i timp/loc de răs, acum te-a găsit râsul, nu-i deloc de răs, ce-ți veni să râzi, ce găsești de răs aici, nu găsesc nimic de răs la... etc; (instituie sau sancționează coduri comportamentale);

Pe când: nu râde pentru că nu înțelege, nu știe de ce râde, cum să râdă dacă nu pricepe... etc; (se instituie ca un indicator al culturii sau nivelului de inteligență și educație);

Iar râsul: nechezat, behăit, ca un tril, grohăit, lătrat... etc; (caracterizează, eficient și drastic, prin valențe onomatopice corespunzătoare).

Nu putem vorbi însă de umor și răs fără să amintim de funcțiile și atributele sale sociale pentru că, din acest punct de vedere cele două manifestări au implicații profunde în procesul de formare și întreținere a grupului în limitele profund morale ale socialului

uman. Putem aminti despre funcțiile de:

Liant social: la petreceri, sărbători, oamenii se adună împreună cu principalul scop de a se simți bine, iar acest lucru se petrece, mai ales, râzând, fiindcă acest exercițiu creează relaxare, disponibilitate pentru comunicare, permisivitate, toleranță, ducând și la creșterea capacităților intelectuale. Să nu uităm, chiar și cuplurile de îndrăgostiți râd mult mai des prin comparație cu alte cupluri în care lipsește afectul, iar această situație este, în mod sigur, provocată de creșterea nivelului endorfinelor;

Ierarhizator socio-cultural: observăm că oamenii nu râd toți la aceleași glume și ne putem întreba, ba chiar, deseori, o facem, de ce râde omul simplu (rural, urban, cu specificațiile urban-industrializat și urban-periferic, spre deosebire de omul cult, evoluat spiritual);

Funcția educativă: stârnind râsul prin ironie, societatea induce ideea scăderii performanței, cu reflectare în plan social: mai puține șanse la promovări, cuceriri, succese, etc;

Funcția coercitivă: râsul ridiculizator provoacă individului, senzația de rușine activând astfel mecanismele ei mobilizatoare;

Funcția socio-morală: aici străvechiul dicton „ridendo castigat mores” este, de unul singur, în măsură să dea importanța

acestei funcții.

În plan individual, însă cu fermă reflectare în social, exercițiul râsului, fiind eliberator de endorfine, creează relaxare, disponibilitate pentru comunicare, permisivitate, toleranță, creșterea capacităților intelectuale. Și aici cred că un exemplu se impune. În anii șaizeci vestul Europei era confruntat, la nivel social, cu actuala noastră problematică de alienare, intransigență nejustificată în raporturile interumane și o, aparent nejustificată, tendință spre agresivitate și, implicit, violență. Numai că, atunci, aceste manifestări, au fost atent studiate de psiho-sociologi, deoarece ele afectau dramatic fundamentele normalității sociale și, a fost găsit remediul!

Au fost înființate, la sugestia cercetătorilor dar și cu voință politică, cluburile: Zâmbiți, zâmbiți! (Surriez, surriez, varianta franceză, pentru neîncredători). În aceste cluburi, oamenii erau învățați să considere zâmbetul un factor sine qua non al comunicării interumane. Prin urmare, făceau exerciții de a se adresa unii altora, rostind mai ales banalități, în orice condiții, cu zâmbetul pe buze. Exista chiar obli-

gația, ca persoanele care lucrează cu publicul, să fie membri ai respectivelor cluburi. Aproape firesc, în aproximativ un deceniu, tensiunile sociale s-au diminuat considerabil, a scăzut semnificativ rata infracționalității, ba chiar și numărul accidentelor rutiere, fiind cunoscută nocivitatea agresivității la volan, iar, implicit, a crescut productivitatea muncii, știindu-se că oamenii relaxați se pot focaliza mult mai eficient pe rezolvarea sarcinilor ce le revin. Ei, da, ar spune cârcotașii, a fost făcut totul pentru ca omul să fie mai bine exploatat de către om și să crească profiturile capitaliștilor, așa cum am învățat noi la marxism-leninism. Da! Numai că răspunsul cel mai potrivit la această acuza ar fi, paradoxal, o întrebare: Și ce dacă?

Dincolo de orice dilemă însă, trebuie să avem în vedere implicarea factorului de decizie în rezolvarea unei asemenea problematice sociale, pentru că, în absența unei implicări energice ale acestui nivel, orice plan este sortit eșecului. Iar acum, când mulți dintre noi merg în țările Europei Centrale, se mai uimesc încă de faptul că oamenii de acolo se poartă într-un mod care ne încântă dar ne și nedumerește. Credem că este doar efectul bună-

stării, fără să ne gândim la intervenția decisivă, la un moment dat, a factorului educativ. Iar educația s-a făcut folosindu-se forța terapeutică a zâmbetului. Deci, precum vedem, se poate! Dar, numai dacă se vrea!

Și, printr-un nou recurs la dicționar vom găsi, desigur, o definiție a râsului: „acțiunea de a râde și rezultatul ei; manifestare a veseliei exprimată printr-o mișcare caracteristică a feței și a gurii, însoțită de un sunet specific nearticulat”, putem constata, din nou, că o simplă definiție nu poate, și consider că nici nu își propune, să cuprindă o atât de largă fenomenologie.

Prin urmare, dincolo de definiții, putem afirma că râsul, ca fenomen complex și specific determinat de umor, definește un întreg univers emoțional, intelectual, atitudinal, relațional și comportamental și făcând parte din ființa noastră biologică, spirituală și psihică, o apropiere, cel mai mult, de divinitate. Deoarece, nu degeaba se spune că atunci când râzi ești mai bun fiind mai aproape de Dumnezeu dar, probabil, este valabilă și situația inversă. Iar controversele istorice referitoare la modul în care înțelepții acestei lumi au abordat râsul, dacă ei înșiși au râs sau

nu, ba chiar aprinsele și prelungitele dezbateri teologice referitoare la întrebarea dacă Iisus a râs vreodată, indiferent de rezultat, dau, fără alte comentarii, dimensiunea fenomenului. Și, ne putem pune, la rândul nostru, întrebarea cât adevăr este oare în spusele abatelui Jorje din „Numele trandafirului”, cu referire la cartea pierdută a lui Aristotel:

- Dar câte minți stricate, ca a ta, n-ar extrage din această carte silogismul cel mai mare, potrivit căruia râsul este scopul omenirii! Râsul îl îndepărtează, pentru câteva clipe, pe omul simplu, de spaimă. Dar legea se impune prin spaimă, al cărei nume adevărat este frica de Dumnezeu. Și, de la această carte ar putea pleca scânteia luciferică, cea care ar ațâța lumea întreagă într-un nou incendiu... Omului simplu, care râde, în clipa aceea nu-i pasă că va muri...

Însă, pentru că vorbim totuși despre umor și râs, nu putem să nu luăm în considerație și modul în care aceste manifestări ne caracterizează. Asta fiindcă puțini dintre noi știu faptul că poți să-ți dai seama de caracterul omului, cu care stai de vorbă, urmărind doar felul în care acesta râde. Desigur nu vom găsi, poate niciodată, o prea mare acuratețe a râsului, dar este bine să știm cam ce fel de oameni sunt cei ce râd astfel:

Ha, ha, ha... = deschis, spontan, sincer, activ;

Ho, ho, ho... = vesel, bine dispus, epicurian, puțin superficial, bun la suflet;

He, he, he... = nevrotic, zeflemitor, inteligent, ascuns, ironic;

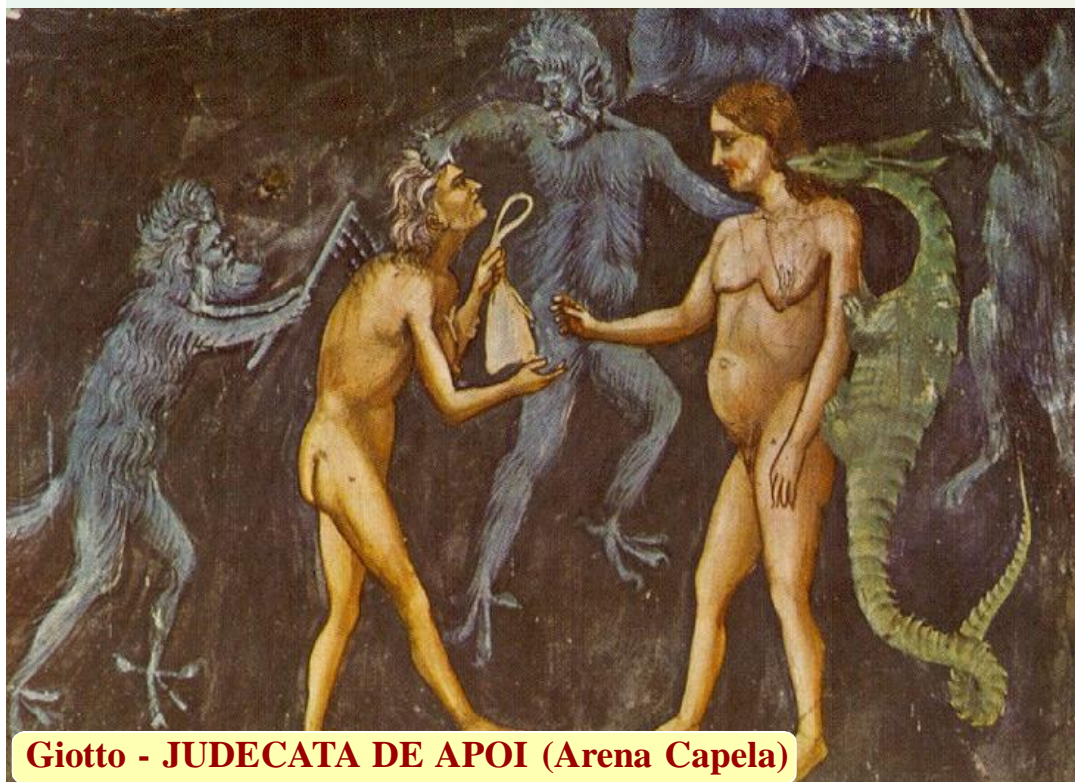
Hi, hi, hi... = meschin, avar, interiorizat, schizoid;

Hâ, hâ, hâ... = rău, răzbunător, ranchiunos;

Hă, hă, hă... = grosolan, găman, demonstrativ, paranoic;

Hu, hu, hu... = prefăcut, mincinos, trădător, intrigant;

Așadar, atenție la felul în care râd cei cu care dorim să avem o relație și, mai ales, dacă râd!

Giotto - JUDECATA DE APOI (Arena Capela)

Uasile ANTON

Departe, foarte aproape... de spațiul pur

Ninge! Ca niciodată ninge anul acesta. Ninge de parcă-ar fi sfârșitul lumii. Ninge în cod portocaliu. E oare un semn al apocalipsei lumii portocalii?

În seara asta, de vineri, ninge ca într-un paradis alb. Îmi vine să las departe totul, orașul, televizorul, internetul, lumea noastră românească ruinated de mizeria politică portocalie, spațiul nostru mioritic cu miturile sale și s-apuc peste câmpuri, prin nămeți, să mă dezbrac și gol să-mi frec corpul și sufletul cu această mare pură, până-mi curăț tot jegul zilelor portocalii, până mă purific în albul zăpezii, până îmi curăț gheena sufletului de toate refulările obsesive și toată otrava portocalie ale cărei efecte nocive nu mă lasă să-mi văd de ale mele, fiindcă ei nu-și văd de treburile lor, adică de ale noastre pentru care i-am ales, ci de-ale lor. Acești oameni politici, neoameni din spațiul mioritic, nu înțeleg că fără noi ei sunt niște nimeni pe lumea asta, „nima-n drum”, cum spune bănațeanul.

I-am ales să ne slujească pe noi, nu noi să-i slugărim pe ei. Și mi-aș vedea liniștit de treburile mele, dacă aș avea încredere în ei că lucrează pentru noi, dar ei nu lucrează, doar se prefac că lucrează; preocuparea lor nu e bunăstarea noastră, ci bunăstarea lor, de parcă ei ne-ar fi ales pe noi și nu noi pe ei.

Politruccii de profesie jubilează și se încăpățânează să repete zi de zi, ca în reclama aceea imbecilă, reluată, pe anumite posturi

TV, până la tâmpire, „*cumpărați tigaia dry cooker! Nu se rupe, nu se-ndoate...*”, de parcă am fi un popor de tâmpiți, oligofreni, orbi și surzi, care nu pricepem că binele lor e binele nostru și nu invers, adică binele nostru să fie și binele lor. M-am săturat de vorbe măcinate, la nesfârșit, ca de o moară ce macină în gol.

M-am săturat să veghez, să fiu mereu în alertă ca un paznic al cetății, să critic puterea, dar nu pot să renunț, nu pot să mă plictisesc, fiindcă mi-i teamă să nu cad iarăși în sclavia unei alte tiranii mai perfidă și mai odioasă decât cea roșie de care am scăpat.

Eu m-am săturat, dar ei nu! Și probabil că, pe această lehamite a noastră, animalul politic actual își măsoară pașii nemuririi la putere... *Fiecare scandal nou - scria Octavian Paler, la 30 septembrie 1994 - șterge amintirea scandalului precedent, cum șterg valurile spuma lăsată de alte valuri, la mare. Repetiția este mama înțelepciunii, zicea un precept latin. Fals, fundamental fals! Repetiția este mama plictiseli!* (Octavian Paler - *Vremea întrebărilor*, Ed. Polirom, Iași, 2011, p. 322).

Oare repetiția din Piața Universității nu-l plictisește pe Troian?

Ninge feeric și fascinant, ca într-un spațiu-timp suprarealist, în care totul capătă dimensiuni hiperbolice, încât mă simt, lângă mașina mea, Big Small, ca supraomul lui Alfred Jarry în întrecere cu locomotiva. Ninge cu bobite mărunte de gheață, o imensitate de boabe de zahăr, cristale mici ce se revărsă, fără oprire, din sacii pe care Dumnezeu îi goleşte peste pământ. „Ce de-a zahăr!” zicea, uimită, Ancuța, când a văzut pentru prima oară zăpada.

Este zahăr peste tot; strada, casele, copacii, mașina, toate sunt acoperite cu un strat gros de zahăr. Un munte de zahăr de o puritate înfiorătoare revărsat peste oraș. În mirificarea și gerul năprasnic intuiesc speranța uciderii microbilor și gemenilor patogeni politici care ne-au infestat sufletele...

Eram gata să plec..., departe de oraș, departe de această societate politizată până la

absurd, care îmi macină în gol energiile, și mă transformă dintr-un om liber într-un robot portocaliu.

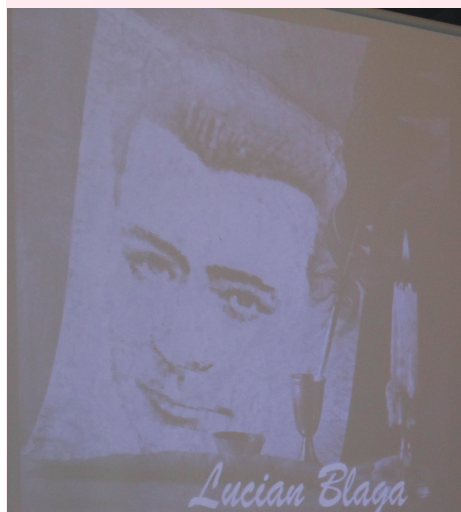
N-am făcut nimic din toate câte îmi treceau în acel moment prin cap. Sunt prea legat de social, cu multe fire, ca să-mi iau lumea în cap. Așa că adio hiper-libertatea la care visam.

Am început să curăț, cuminte, mașina de stratul gros de zăpadă. Continua să ningă cu cristale mici de zahăr... mai aveam o alternativă, o mică șansă de a mă purifica... și de a mă elibera de toate aceste constrângeri sociale care îmi îngrădesc libertatea de gândire. Pentru eroul lui Marin Preda, Petrini, din *Cel mai iubit dintre pământeni*, era de-ajuns să se elibereze de obsesiile erotice, ca gândurile să-i zboare din nou cu elan spre lumea pură. Eu am nevoie să mă eliberez de politica noastră cea de toate zilele.

Aveam nevoie de puritate, aveam o nevoie imensă de o intensitate spirituală, care să mă elibereze de toate nevoile existențiale, o intensitate dusă la maxim, în care să nu mai simt nimic, să nu mai văd nimic, decât spiritul pur, fascinant ca o magie albă.

Cu o seară în urmă am primit un telefon de la Rodica Rodean, președinta Asociației Universul prieteniei. M-a invitat la întâlnirea cu Lucian Blaga, la muzeul Unirii. „Am organizat un simpozion «**Sub semnul lui Blaga**», împreună cu editura Ars Longa din Iași. „Avem și un pahar de vin”, încearcă să mă ispitească Rodica Rodean, cu licoarea lui Bachus.

Inițial am vrut să-i refuz invitația, tocmai pentru „ispita” cu care mă ademenea la o seară culturală. Nu cu licoarea lui Bachus ar fi trebuit să mă ispitească, ci cu poezia și filozofia lui Blaga. Dar poate că așa s-a statornicit, obiceiul, azi. Și într-un anume sens, e poate benefic. Ca în Banchetul lui Platon, un pahar de vin dezinhibă angoasele, dezleagă limbile, topește barierele convenționale, încălzește spiritul. Nu vinul era, însă, ispita pentru mine, ci întâlnirea cu Lucian Blaga, înțeleptul cunoașterii paradisiace și luciferice. Mărturisesc, cu părere de rău, că pe Blaga l-

Lucian Blaga

am ocolit multă vreme. Dar astăzi m-am dus la el să mă purific de „negativul adevărului”, cum spunea Paler.

Când am intrat în sală, pe masa de la prezidiu, trona poetul, risipit în șase volume de poezie - *Către cititori, Poemele luminii, Pașii profetului, În marea trecere, Laudă somnului, La curțile dorului*, într-o excelentă grafică a Nicoletei Bida.

Și, mi-am zis atunci: iată că mai există ceva pur, la fel ca zăpada, ce nu poate să murdărească lumea politică - poezia și filozofia. Întâlnirea cu Lucian Blaga e întâlnirea cu spiritualitatea pură. Și asta te face să intri într-o anume stare de pietate și solemnitate, de tăcere și ascultare

Căci, atunci când te întâlnești cu adevărata spiritualitate, nu poți, dacă iubești spiritualul mai mult decât orice ispită materială, să nu intri în comuniune cu această „mirabilă sămânță” - „culori luminate, doar ele destăinuie trepte și har”. Nu poți să nu te rupi de această lume și să intri, la fel ca Plotin, când intra în starea de meditație; lumea falsă și plină de angoase, care îl înconjura, dispărea subit și filozoful intra în comuniune cu Dumnezeu. La fel se poate, dacă-l iubești pe Blaga, să rămâi doar tu și poetul sau filozoful.

Dintr-odată, ca în SF-ul Star Trek, m-am trezit în hiperspațiul mioritic, mirific și pur, al mitului, prin intermediul inconștientului, psihologic și metafizic, unde Blaga, la fel ca un patriarh, își revărsa asupra noastră înțelepciunea. E miracolul ce se săvârșește, în asemenea momente, prin inhibarea conștientului, adică prin ruperea completă de lume.

Mai întâi, a vorbit poetul Horia Zilieru. „Am stat, până la patru dimineața, la taifas cu poetul. Și i-am zis că, cei ce cred despre Lucian Blaga că filozofează în poezie și poetizează în filozofie sunt niște superficiali, care nu i-au studiat opera. Lucian Blaga e singurul filozof român cu sistem. Și-ntâlnirea asta sub semnul lui Blaga, pare, aici, la Muzeul Unirii românilor, întâlnirea a două mari spirite - al lui Eminescu și al lui Blaga; aici și-acum cei doi își dau mâna. Noi, românii, spunea Cioran, stăm mereu sub semnul nenorocului. La fel, Lucian Blaga a stat sub semnul nenorocului, că ar fi putut primi premiul Nobel, dar că Academia română n-a mișcat un deget, în 1956, spre a-l susține.”

Nu pot fi de acord cu această doctrină a fatalității, îmbrățișată adesea de filosofii spațiului mioritic, aceea a nașterii și viețuirii într-o țară mică

sau cu ideea lui Noica că suntem „*marginali și marginalizați*” (*Scrisori despre logica lui Hermes*, Ed. Cartea românească, 1986), de un Occident cinic și deloc altruist, spre a ne justifica neîmplinirile noastre în spațiului mioritic. Chiar și în pofida faptului că unii din marii noștri savanți s-au realizat în Occident, **deci în afara spațiului mioritic**, nu pot fi de acord cu această doctrină fatalistă.

Același Noica nu găsește în cele 22 de milioane de români, 22 de tineri, „*adică unu la un milion - cu o înzestrare excepțională. Dar întrebarea nu numai cum să-i găsești pe cei 22, ci mai ales cum să faci virtualitatea să devină act.*” (Constantin Noica - *Despre lăutărism*, Ed. Humanitas, București, 2008, p. 77).

Ca „*virtualitatea să devină act*” e nevoie de o anumită emulație colectivă în spațiul mioritic, o predispoziție spre cunoașterea spirituală, o eliberare de mizeria materială și mai ales politică, care ne epuizează energiile creative. Or, tocmai din aceste motive cantonăm, noi oamenii spațiului mioritic, în *lăutărism*.

Vinovată, așa cum arătam în eseuul meu „*Marea (dez)iluzie eminesciană*”, este limba română. Limba noastră, spune Noica, citând remarcă lui Dimitrie Cantemir, are o topică de vorbitori „*care gândesc, mai degrabă leneș*”. Unul din marii noștri filologi și lingviști, Sextil Pușcariu, s-a speriat de inversarea topicii, propusă de Cantemir - anume, în loc de „*Omul merge, la pădure, ca să taie lemne, pentru iarnă*”, Cantemir a propus: „*Ca să taie lemne pentru iarnă omul merge*”. Și continuă Noica, datorită limbii care ne face deosebit de volubili, dar gânditori leneși, „*asa vom rămâne, de altfel, cât se va vorbi limba românească pe pământ...*” (ibid. pp. 12-13).

Cu toată această latură leneșă a gândirii noastre, datorată logicii sofiste a limbii române, în anumite perioade de emulație colectivă s-a produs acea „*virtualitate în act*”

despre care vorbește Noica. Dovada o constituie generația eliadiană, în care, deși mai în vârstă, îl putem include și pe Lucian Blaga, fiindcă trebuie să recunoaștem că perioada interbelică a dat, în pofida unui politicianism, la fel de deșănțat ca cel de astăzi, o întreagă pleiadă de savanți, filozofi și scriitori români de nivel european și chiar internațional.

Iată cum această logică sofistă a limbii române, ce ne face „*gânditori leneși*”, poate fi învinsă de oamenii mioritici pasionați și dedicați, până dincolo de sine, muncii creative.

Lucian Blaga este unul dintre acești mari învingători. Ideea „*categoriilor abisale*” este, în contrapondere cu arhetipurile jungiene, ontologică pentru ființa umană, ontologia ei fiind argumentată de faptul că, în aceste „*categorii abisale*”, este inclus „*orizontul misterului*”. Misterele nu-l fac pe filozof sau pe savant să le lămurească, ci să le „*adâncească*”; „*eu cu lumina mea sporesc a lumii taină*”. „*Categoriile abisale*” sunt ontologice pentru ființa umană și pentru că sunt dotate cu „*factori stilistici*” din voința primordială a Marelui Anonim, ce le-a programat pentru om spre a cunoaște și a revela continuu misterele creației.

Categoriile inconștientului, structurate într-o „*matrice*” sau „*câmp stilistic*”, se constituie în viziunea lui Lucian Blaga, la fel ca la Kant - ideile, apriori conștiinței. Arhetipul, în accepția noastră (Vasile Anton - *Despre destin*), nu simbolizează experiențe primordiale universale, cum este în viziunea lui Jung, ci **scheme codificate în programe informaționale implantate în genomul uman**, care se constituie în **programe mintale ale rețelelor neuronale fundamentale** (existente în creierul cu care ne năștem), cu ajutorul cărora omul primordial și fiecare copil, nou născut, accesează cunoașterea realității.

Plotin are perfectă dreptate: în rețele neuronale fundamentale este implantată o lume virtuală eternă, o lume a formelor ce pre-există

în inconștientul fiecărei ființe umane, cu care fiecare ființă accesează realitatea. Copilul nu se naște cu un **creier tabula rasa**, cum s-a crezut multă vreme sub influența empiriștilor englezi, în speță al lui John Locke. În această ordine de idei, putem identifica categoriile abisale ale lui Blaga, cu acest program virtual, existent în rețelele neuronale ale creierului cu care ne năștem. În accepția lui Lucian Blaga, „*factorii stilistici*” sunt factorii modelatori ai spiritului uman și asta ne deosebește, radical, de animale.

«Sub semnul lui Blaga» -
la Muzeul Unirii din Iași

Revista DOR de DOR

Aproape că m-am lăsat prins în sistemul filozofic al lui Lucian Blaga, când, deodată, de la capătul opus al rândului de scaune unde mă așezasem, s-a ridicat o doamnă, frumoasă ca o doină românească, și a început să declame poemele lui Blaga.

Mai târziu, am aflat că o cheamă Doina Iarcuczewicz și este acțrîță la Teatrul Luceafărul, din Iași. Ținea în mână, nu o carte de-a poetului, cum mă așteptam, ci un carnețel, unde își copiasse, cu meticulozitate, poemele pe care urma să le declame. Și ceea ce m-a uimit, fiindcă totuși poemele lui Blaga sunt greu de memorat, a fost faptul că arareori căuta în caiet după un cuvânt. Trebuie să ai o mare dragoste pentru Blaga să poți fi capabil de asemenea performanțe. Și nu un poem sau două. Mai bine de jumătate de oră, Doina Iarcuczewicz ne-a ținut sufletul total captivat (cel puțin asta am simțit eu în acele momente) de spiritualitatea fascinantă a poemelor lui Blaga, trecând cu dezinvoltură prin toate cele șase volume, ca într-o uvertură dramatică.

Apoi, traducătoarea în engleză al lui Lucian Blaga, prof. univ. dr. Rodica Albu, ne-a vorbit cum s-a îndrăgostit, în studenție, de poemele lui Lucian Blaga și cum, de fiecare dată când intra în stare de melancolie, recitea poemele acestui mare poet ca un balsam salvator. În acel moment, gândul m-a dus, pentru o clipă, la impresionantul poem al lui Liviu Antonesei, intitulat chiar astfel: „Poemul care mi-a salvat viața.”

Pot fi poemele lui Lucian Blaga salvatoare de vieți? Iată cum cărțile cu poeme ale lui Lucian Blaga, atât de sugestiv intitulate *Către cititori, Poemele luminii, Pașii profetului, În marea trecere, Laudă somnului, La curțile dorului*, pot fi balsam pentru suflet, când existența te pune, în situații extreme, de-a alege între *a fi* sau *a nu fi*.

Traducătorul în spaniolă, lector univ. dr. Andrea Bargan, a vorbit despre greutățile întâmpinate în găsirea celor mai adecvate sensuri poemelor lui Blaga, traduse în spaniolă. La urmă, a vorbit Brândușa Tămaș de la Editura Ars Longa, care a motivat necesitatea reeditării cărților de poeme ale lui Lucian Blaga.

Am dorit ca această seară culturală de excepție să se încheie cu un schimb de idei despre filozofia și poezia lui Lucian Blaga. Am renunțat, însă, la paharul de vin și la agape, grăbindu-mă să ajung în raiul meu, biblioteca, unde îl abandonasem - sine die - pe Blaga, pentru a continua discuția, toată seara, doar eu cu el.

Apărută în 2005, luna iunie, revista *Dor de dor*, fondată de Marin Toma, com. Dor Mărunt, jud. Călărași, continuă să ființeze. Deși designul s-a mai schimbat, căpătând o formă mai apropiată de modernul secolului XXI, determinat și de evoluția mijloacelor de tipărire, prin conținut și program, revistă literară pentru toate genurile și vârstele, *Dor de Dor* rămâne credincioasă începutului. Își găsește spațiu în revista călărășeană, tipărită acum la Pitești, Argeșul liber S.A., și scrisă într-un alt loc din țară, după câte am dedus, pe la Boțoșani, începători și consacrați în ale literaturii, poeți și prozatori, autori de eseuri, croniciari etc. de pe tot cuprinsul țării.

În decembrie 2011 a apărut nr. 64-65, cu 32 de pagini. Prima este dedicată interpretului de muzică populară, Nicolae Rotaru, un consătean deal d-lui Toma, deci din comuna Dor Mărunt. Din lectura articolului aflăm că rapsodul Nicolae Rotaru are o bogată activitate, cu turnee în țară și străinătate cu Orchestra Radiodifuziunii Române, sub baghetele unor importanți dirijori.

Interiorul revistei este plin de patriotism, de revoltă, de istorie și de dragoste față de oameni și de Dumnezeu. Colaboratorul permanent al revistei, d-l Nicolae Rotaru, semnează o sarcastică și plină de umor tabletă despre viața politică din ultimul timp în țară și în lume. Pe aceeași pagină semnalăm poeziile lui Costel Neașu din Sârmașu Mare, jud. Mureș, versuri pline de năduf la adresa istoriei de azi și din totdeauna al românilor: *Răzeș cu glas șagalnic, în ițari și ie, / Rădică-ți peste sat cutele frunții, / Slugă la alții ești pe a ta glie, / Tu, care muți din loc și munții.* (Ion al României) Sau: *Când flăcăii noștri sunt la horă-n sat, / Strângând voinicește brăuți de fecioare / Eu, pe-un fir de carte, de cuvânt furat, / Le cânt fără glas rana ce ne doare.* (Vioara mută)

Asemenea stihuri nu-și găsește spațiu în revistele cu pretenții, sponsorizate de stat, pe motiv de curent literar, că ar fi desuete. Desigur, în perioada globalismului, dragostea de țară nu-și mai are rost.

Lucide poezii de dragoste semnează Costel Cristea și Alexandru Priboieni, ambii din București. Alexandru Priboieni pare dezamăgit în dragoste (Câți n-au fost, nu sunt și nu vor fi). Să citim: *Degeaba-mi vine ca să-mi plâng de milă - / O, biată pastă moale de argilă, / Chiar prin urechea acului de-aș trece / Un fir de zeci și sute de cămile, / Tu vei rămâne tot nepăsătoare / Zăbind doar la sfârșitul unei zile.* (Tu ești misterul lumii)

D-l Cristea este mai luminos, pare mai indiferent: *De nu vrei să vii / Cu mine să fii, / Cerul se răzbuună / Norii se adună / Să-ți inunde viața / Până dimineața / Ropotind ca vara. / Doamnă, bună seara* (Doamnă, bună seara)

Mai semnează versuri Georgeta Oana-Muscă, din Rediu, jud. Galați, Elena Toma din Pitești, Raveca Vlasin din Dej, jud. Cluj, Ioana Păușescu din Găiești, Dâmbovița, iar Aurelia Corbeanu este înseriată cu un fragment din povestirea *Gheorghii și Peștișorul de aur*. O pagină este rezervată lui N.N. Niculescu, prin prezentarea unui bogat CV bibliografic și cinci poezii semnificative: *Nu-mesc lucrul nenumit / Trăiesc visul netrăit / Văd... dar prin pupila cui / Harta infinitului?* (Proiecție)

Dacă mă aplec să-ți ning / Ochiu în care și se sting / Trei văzduhuri de egrete / Tu mă-ngropi adânc în pleter (Dacă vin)

Alte pagini cuprind pe Nicolae Labiș cu *Moartea căprioarei*, pe Serghei Esenin cu *S-o pornesc din nou la drum / Stamba luncii n-o să mă mai chema*. Și un medalion Marin Sorescu cuprinzând date biografice și poeziile *Dacă nu cer prea mult și Adam*. David Aurel din călărăși semnează un eseu intitulat *Dor de Eminescu*, Maria Diana Popescu de la revista *Agero*, Germania, ne spune că moartea lui Paul Everac înseamnă *Apusul unui Lord*. Mențiu Maximilian este prezent cu o cronică a volumului *Oameni în pardesie* a medieșeanului Valeriu Marius Ciungan, iar Melania Cuc își intitulează cronică la cartea *Cu rând* a lui Grigore Avram cu un titlu sugestiv: *Taina luminii care se alege din întuneric*.

Mai notăm din cuprins două documentare: *Veșnicia s-a născut la sat*, ilustrat cu case ale unor scriitori - Coșbuc, Creangă, Rebreanu - precum și cu imagini din diferite sate al țării, documentar semnat de Iana Caraba, din Republica Moldova, precum și un documentar privind sărbătorile de iarnă și obiceiurile specifice acestora.

Ultima pagină cuprinde o inimă tricolor, portretul Ecaterinei Chifu, versurile ei integrate în titlul *Memoria pământului românesc*, chipul fondatorului revistei, dl. Marin Toma, și un contur al țării decupat dintr-un tricolor cu stema regală la mijloc. O fi avut dl. Toma premoniții privind demonstrațiile din Piața Universității din București căci și acolo am mai văzut un astfel de drapel. Poate dl. Toma își aduce aminte că în perioada când se flutura un asemenea standard, câteva milioane de români, dacă atunci i-ar fi apărut revista, tot în atâtea milioane de exemplare, nu ar fi putut să i-o citească pentru simplu motiv că erau analfabeci. Mai multe nu mai spun. Oricum, merită citită ultimă strofă din poezia Ecaterinei Chifu: *România Ești cedru lui Horia, / Și teiul lui Eminescu / Ce ne adună-n sărbători, / Spre pomenire și Mân-tuire, / Înflorind speranțele.*

Emil BUCUREȘTEANU

Viorel MARTIN

Un nou început

Alexandru era nerăbdător. Îl sunase ne-nea Postolescu să îi spună că i-a apărut o fabulă în Urzica. S-a dus la șefu', să își facă un bilete de voie.

- Azi nu se dau bilete de voie. Nu știi că mergem la miting? La opt și jumătate trebuie să fim la locul de adunare.

- Dau și eu o fugă până la un chioșc de ziare și vin direct la locul de adunare. Promit!

În timp ce mergea către chioșc, în mintea lui Alexandru se rostogoleau, ca într-un vis urât, ultimele știri despre Timișoara. Ascultase în fiecare seară Europa Liberă și aflase că la Timișoara se trăsese în oameni. Era revoltat. Făcuse un pamflet, „Dictatorul”, pe care îl citise unor prieteni și colegi: Dafinoiu și Zaharescu. Îl citise și la Uniunea Scriitorilor, la masa unor prieteni, Mircea Micu și Fănuș Neagu. Nea Fănuș îi spusese:

- Tâmpitulule, învață poezia pe dinafară, pe urmă mestecă hârtia și înghite-o, că ne bagi și pe noi.

La chioșc nu era coadă. Alexandru cum-pără revista Urzica, răsfoi cu înfrigurare și găsi fabula lui. O trimisese de vreo două luni și apăruse abia azi. Dar era bucuros. Se duse la locul de adunare și îl găsi pe Gusti, un desenator de la el de la institut.

- Salut Gusti! Noi suntem primii?

- Nu, Alexandre, s-a amânat mitingul. Toată lumea s-a întors la serviciu. Eu mai stau aici că aștept pe cineva.

În drum spre serviciu, Alexandru gândi că o minte deșteaptă îl învățase pe Ceaușescu să nu adune lumea. Toată lumea era revoltată. Toți auziseră de Timișoara. În institut numai despre asta se vorbea. În curtea institutului, Alexandru găsi agitație mare.

Dragomirescu, secretarul de partid pe institut, aduna oamenii. Se schimbăse ordinul. Mergem din nou la miting.

În Piața Palatului, lume multă. Dinspre Scala, coloana lui Alexandru, de vreo zece-zece oameni pe rând, intra printre două șiruri de oameni de ordine, milițieni, soldați și civili. După intrarea în dispozitiv - cum le plăcea să spună -, în spatele oamenilor s-au închis cele trei cordoane, înghesuind oamenii în piață, care cu portretele celor doi Ceaușești, care cu steaguri, care cu lozinci. A început discursul lui Ceaușescu. Lumea murmură.

Dragomirescu stătea în față, cu spatele la Ceaușescu și cu fața la noi - oamenii lui. Probabil primise indicații să își supravegheze toți oamenii. Era cu un cap mai mare ca toată lumea. Doamne, gândi Alexandru, dacă bag degetele în gură și fluier tare cum știu eu, cred că răbufnește ceva, nu se poate! Dragomirescu se uita parcă numai la el. Alexandru s-ar fi lăsat pe vine să fluiera. Dar, dacă nu se întâmpla nimic? Rămânea singur. Și erau atâția securiști și milițieni! Și ce făcea mâine la serviciu?

Deodată, din centrul pieței, se auzi un fel de bubuitură surdă și un șuierat, ca o vibrație, care te făcea să tremure carnea pe tine de frică, de panică. Apoi un răpăit ca de mitralieră. Se auziră țipete de glasuri de femei. Lumea începu să fugă din centrul pieței. Se auzea zgomot de multe lemne trântite pe jos. Erau cozile de steaguri și tablouri, pancarte și alte materiale de propagandă aruncate pe asfalt.

Alexandru stătea aproape de Biblioteca Centrală Universitară, cu spatele lipit de botul unei mașini rusești, care avea un catarg de câțiva metri, cu difuzoare. Se rezema de ea. Când lumea a început să fugă din centrul pieței, Alexandru a văzut două mari valuri de oameni care fugeau parcă pe niște raze. Unii se buluceau către Palatul Regal. Se urcau pe gardul palatului și probabil cei mai bătrâni erau călcați în picioare de ceilalți, că se auzeau țipete desperate și de femei și de bărbați. Al doilea val s-a bulucit către Biblioteca Universitară, unde era mașina rusească, cea cu catargul, direct peste el.

Alexandru simți o durere mare în piept și în spate. Nu mai putea respira. Era strivit. Lumea venea peste el. Se răsuci cu greu spre stânga. Haina lui de piele se frecă de botul rotund al mașinii, alunecă și ajunse în lateralul ei, de unde fu împins de valul de mulțime până aproape de ieșirea din piață.

Ceaușescu schimbă discursul. Era disperat. Promitea bani la militari, la muncitori, la studenți..., dar nimeni nu îl mai asculta. Fiecare se gândea cum să scape, să nu fie călcat în picioare. Cele trei cordoane care păzeau oamenii să nu iasă din piață, parcă intraseră în pământ. Alexandru se trezi liber. Putea să plece unde voia.

Un cor puternic de bărbați se auzi dinspre Calea Victoriei. „Ti-mi-șoa-ra! Ti-mi-șoa-ra!”

Alexandru se ridică pe vârful picioarelor.

Dinspre hotelul București, intra în piață un rând de circa 20 de bărbați, ținându-se de brațe, cu mâinile îndoite de la cot, și umăr lângă umăr. Ocupau aproape toată lățimea Căii Victoriei. „Ti-mi-șoa-ra! Ti-mi-șoa-ra!” Alexandru le dădu repede un nume: Grupul Timișoara.

Se țineau toți de brațe și strigau cât îi ținea gura „Ti-mi-șoa-ra! Ti-mi-șoa-ra!”. Ceaușescu tot promitea câte ceva și făcea apel disperat la ordine, dar nu îl mai asculta nimeni. În piață ecoul repeta: „Ti-mi-șoa-ra! Ti-mi-șoa-ra!”. Parcă și clădirile din piață înțelegeau că se întâmplă ceva important. Grupul Timișoara o luase pe lângă Hotel Ambasador spre Bulevard. Alexandru mai aruncă o privire. Piața arăta ca după război. Mormane de pancarte, tablouri și steaguri zăceau aruncate care încotro și parcă rânjeau spre tribuna oficială. Unele ardeau. Parcă spunea: Așa nu se mai poate! A venit ceasul schimbării! Cât să mai rabde și bieții oameni? Alexandru o porni spre casă. În fața cofetăriei Scala, grupul Timișoara crescuse. Erau cam 30-40 de persoane, majoritatea sau toți bărbați, îmbrăcați civil. Mergeau spre piața Romană în 2 rânduri, fiecare ocupând aproape toată lățimea șoselei. Strigau: „Ti-mi-șoa-ra! Ti-mi-șoa-ra!” Îi rugau pe bucureștenii care apăruseră la câteva balcoane pe stânga și pe dreapta - majoritatea stăteau ascunși după perdele - să vină alături de ei.

- Nu ne lăsați singuri! Jos dictatorul!

- Ce ne-a făcut nouă, la Timișoara, o să vă facă și vouă. Veniți, cu noi, bucureșteni! Nu ne lăsați! „Ti-mi-șoa-ra! Ti-mi-șoa-ra!”. Pe ambele trotuare erau mulți trecători care priveau, dar le era frică să treacă alături de grup, pe mijlocul străzii. Stăteau în spatele gardurilor din fier forjat, înalte de circa un metru, care se aflau între trotuar și carosabil.

Alexandru rămase uimit când de pe trotuar au năvălit, în pas alergător, un pluton de milițieni, luptători cu bastoane de cauciuc, scuturi, veste antiglonț și căști metalice cu vizor, care le acopereau toata fața. Arătau ca niște cosmonauți. Alexandru nu mai văzuse așa ceva. Mai târziu avea să afle că se numeau scutieri. Aceștia au ocupat o poziție pe 3 rânduri, fiecare cât lățimea străzii, cam

Laura RUSHANI (Albania)

Poeme

În joacă

Pe toate vrei să le știi
Mister Baki Ymeri
Ce a fost și ce va fi,
De ce noaptea nu e zi,
De ce plâng ochii mândrii,
De ce ceața este gri,
De ce moartea va muri
Și-n alt trup o să să învii
Îți urez mereu să scrii
Doar superbe poezii
Și poate-mi vei dărui
Cărți ce nu vor mai pieri.

Îngerul sufletului meu

I-am cerut Domnului o floare
Și mi-a dat o grădină.
I-am cerut un copac
Mi-a dat o pădure.
I-am cerut un râu,
Mi-a dat un ocean.
I-am cerut un înger
Și mi te-a dat pe Tine!

Ceva dulce

lui Baki Ymeri

Ziua în amiaza mare,
Poetul visează fecioare.
Ieri, una opritu-l-a-n cale
Și i-a cerut o țigară.
- Nu ți-e rușine
Să-i ceri unui bătrân o țigară?
Iar ea i-a răspuns într-o doară:
- Nu ți-am cerut
O țigară electronică,
Ci una tare și metaforică!
- Ce vrei de la mine acum -
Nu vezi că sunt mai bătrân
Decât întrebările tale?
Iar ea pe dată l-a cucerit
Când i-a răspuns răspicat:
- Viața-i divină
Tu ești cel mai tânăr bărbat
Fiindcă ești un mare poet
Care mă gustă
Cu buza lui de șerbet.

Fără titlu

(Variantă)

Zile cu saore/zile lucrătoare
Poetul albanez visează fecioare
Ieri l-a oprit una din ele la cale
Și îi cere o țigară
Nu-ți e rușine să-i ceri țigări unui moș
I-a zis fără nici-un pic de rușine
Iar ea i-a răspuns prompt
Nu ți-am cerut o țigară electronică
Ci una tare și metaforică
Ce vrei de la mine,
Nu vezi că sunt mai bătrân
Decât întrebările tale
Iar ea l-a cucerit
Când i-a spus hodoronc tronc
Tu ești cel mai tânăr om din lume
Fiindcă ești un foarte bun poet
Care mă linge cu buze de șerbet

Mierea sufletului tău

De ce mă vrei
Mai întreb
Într-un poem.
Pe buzele tale
Nevăzute albine
Îți desenau o inimă.
De ce mă vrei
Te-am întreb
Nevăzute albine
Se trudeau
Să poarte prin aer
Tremurul inimii mele.

la 15 metri în fața grupului Timișoara, cu spatele către Piața Romană. Alexandru ar fi dorit să se alăture grupului Timișoara, dar îi era frică, așa cum le era frică tuturor celor de pe trotuare. Se gândea: dacă îl vede Dragomirescu? Dacă va fi dat afară de la serviciu, dacă va fi arestat? Ce se vor face soția lui și cele două fetițe înca foarte mici. Nu! Nu trebuie să mă bag! își zise. Dar oameniiăștia au dreptate. Și eu simt la fel ca ei. Nu! mai bine nu ma bag. Nu vezi că nu se bagă nimeni?

Grupul Timișoara s-a oprit în fața scutierilor, cam la zece metri, și striga către balcoane, la fel ca înainte.

Deodată, în spatele grupului, cam la 10-12 metri, a intrat pe carosabil alt pluton de scutieri și au luat poziție de luptă. Acum cei circa 30-40 de oameni din grupul Timișoara erau prinși ca într-un clește. Erau cu mâinile goale. Scutierii aveau scuturi, căști și bastoane de cauciuc. Alexandru se gândi cu groază la ce urma să se întâmple. Îi era ciudă că cei de pe trotuar nu făceau nimic să îi apere. Dacă ar fi sărit unul singur gardul, Alexandru ar fi fost al doilea, apoi alții ar fi urmat sigur și oamenii scăpau. Dar așa? Se gândi că nu e drept. Sângele îi zvâcnea în urechi și simțea cum i se umfla venele de la gat. Simțea gura uscată. Dacă nu va face nimic pentru acești oameni, se va considera un laș toată viața lui.

Alexandru sări gardul de fier forjat. Haina

lui din piele maron care îi ajungea cam până la genunchi i s-a agățat un pic de gard, dar până la urma a reușit. Ajunse în mijlocul străzii, la doi metri în spatele celui de al doilea pluton de scutieri, care închideau bulevardul între grupul Timișoara și Universitate. Plutonierul major, care comanda plutonul, era echipat exact ca scutierii. Era un bărbat voinic, cam de 100 kg și un metru nouăzeci și cinci înălțime.

- Nu aveți voie să stați aici! Treceți înapoi pe trotuar. Noi avem misiune!

Alexandru stătea încremenit. Parcă nici nu îl auzea. Era hotărât să nu plece. Parcă aștepta o minune.

- Voi aveți misiunea voastră și noi pe a noastră. Fiecare cu misiunea lui, se trezi Alexandru că spune, mai mult ca să tragă de timp.

Și minunea de la Dumnezeu se produse. Peste gard începură să sară mai întâi unul, pe urmă doi, pe urmă cinci, pe urma mulți și Alexandru se trezi cam cu 70-80 de oameni de pe trotuare, care se așezară lângă el și în spatele lui, aproape pe toată lățimea străzii. Și tot mai veneau! Lui Alexandru îi mai trecu spaima, pe care o simțise pe șira spinării, când fusese singur cu șeful scutierilor. Parcă și inima începea să bată mai încet, să nu îi mai spargă pieptul. Acum scutierii se treziseră încercuți.

Comandantul de pluton a dat câteva ordine scurte și, pe grupe, pe câte un rând, scutierii au dispărut, în pas alergător, pe trotuarul dinspre Scala. Alexandru s-a apropiat, cu toți oamenii de lângă el, de grupul Timișoara. Acum erau un singur grup cam de 120-150 de oameni și tot mai veneau din spate și din lateral.

Acum erau mulți. Acum nu le mai putea face nimeni nimic. Bulgărele o pornise la vale. Alexandru se simți mai ușurat. Se bucura că i-a dat Dum-nezeu curajul. Că nu l-a văzut nimeni de la institut, că oamenii au scăpat. Își aduse amin-te de colegii lui. Trebuia să se ducă să le spună ce se întâmplase. Că el avusese dreptate. Că trebuia să se întâmple ceva... și se întâmplase.

La institut - liniște și pace. Nu știa nimeni de ce s-a întâmplat la Palat. Alexandru le povesti pe nerăsulitate.

Toți bulbucău ochii. Nu le venea să creadă. Dar programul se încheiase. Alexandru se îndreptă către casă gândindu-se la grozăviile văzute. Oare ce se va întâmpla mâine? Îl văzuse cineva?

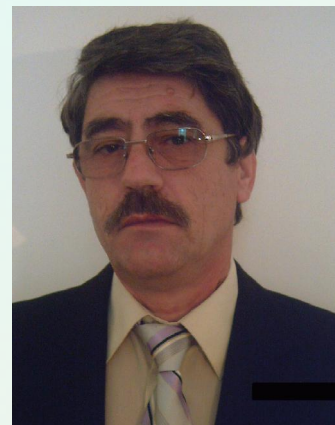
Va fi chemat la comitetul de partid? Parcă îi era ciudă că nu ninsese. Era în 21 decembrie și încă nu-și plimbase fetele cu sania. Abia aștepta. Ce zi a mai fost și asta! Se bucura în sinea lui:

- Măine e zi de leafă.

Ion NĂLBITORU
(Italia)

Comoara blestemată

...Ieșiră în curtea castelului cu Mihai Valdescu în frunte. Un moment, tânărul simte cum inima i se face cât un purice și are o clipă de ezitare. Din instinct, pune mâna pe paloș. Un spectacol nemaiîntâlnit i se desfășoară în fața ochilor. Pe ziduri se perindă chipuri hidoase, ale căror forme se transformă, ca niște umbre, când în păsări răpitoare, când în animale sălbatice. Pe rând, pe metereze, se aprind, ca din senin, făclii ale căror flăcări pălpăie neîncetat în diferite forme și mărimi. Urmează câteva chiote, zbennguieli ale diavolilor, răsete sinistre propagate în ecouri, apoi, pe rând, făcliile se sting, umbrele dispar în negura nopții și totul cade într-o tăcere adâncă.

- Ce-a fost asta? întrebă Miron.
- Necuratul ne-a transmis un salut din împărăția sa! râse Preda.
- Sincer, mă temeam de ceva mai rău, replică Vladimir, revenindu-și din buimăceală.
- La diavol te poți aștepta la orice.
- De regulă, au obiceiul să se mai întoarcă? întrebă Mihai Valdescu, oarecum îngrijorat că era posibil ca jocul și dansul dracilor abia să înceapă în toial nopții.
- De regulă, diavolii nu au nici reguli, nici principii, dar să sperăm că-și văd de alte treburi mai importante decât să se zgâiască la noi. Propun să intrăm în castel.

- Au plecat?
- Unde să plece? Sunt pretutindeni! Se fac văzuți numai când au chef și plăcere să se distreze pe seama muritorilor.

În salon, se așezară la masă și mai turnară câte o ulcică de vin să le vină inima la loc din pricina spaimii.

- Măine, pe la prânz, mergem la iaz.
- Căpitane, care-i misterul de s-au retras așa repede și ne-au lăsat în pace?

- Simplu! Măria Ta ai sosit pe aceste meleaguri cu gânduri pașnice ca să unești ținuturile de același neam și nu să le deranjezi împărăția! rosti căpitanul Preda, cu un zâmbet ascuns, a cărui semnificație doar el o știa. „De parcă lui dracul îi pasă de acest neam! Tocmai întunecimii sale căruia îi plac la nebunie învrăjbirile, încâlcirile, durerea și groaza!”, își zise în sine sa.

În realitate, însă, Preda pricepu ce se întâmplase, dar nu dezvăluî principelui ade-

văratul motiv al neamestecului forțelor întunericului. Nu l-au deranjat pe Mihai, deoarece, conform blestemului, cineva din neamul Valdescu trebuia să domnească și să lase un moștenitor care să ducă sângele nobil mai departe pentru împlinirea sorocului peste ani și ani. Înțelese că acesta va fi adevăratul principe al tuturor ținuturilor valahe.

A doua zi, pe la prânz, viitorul domnitor, însoțit de căpitanii Preda, Miron și Vladimir părăsesc castelul și pătrund în pădurea bântuită de forțele necuratului. Un vânticel rece și reconfortant le flutură pletele. Este o liniște specifică pădurilor de foioase, tulburată doar de foșnetul frunzelor și trilurile păsărelelor. Căpitanul Preda se afla în fruntea convoiului, ca bun cunoscător al acestor meleaguri.

Deodată caii nechezară speriați.
- Ce-a fost asta? întrebă nedumerit principele.

- Un moft al animalelor, zâmbi cu înțeles Preda. Vreun duh rău ne dă târcoale, iar patrupedele simt pericolul înaintea omului.

- Căpitane, rosti deodată Mihai, în jurul tău plutește o atmosferă plină de mister.

- Prea ești sigur pe tine în tot ceea ce întreprinzi! Ori ai vreun pact cu necuratul de nu te temi de forțele sale!?! glumi căpitanul Vladimir.

Preda surâse imperceptibil. Le înțelegea curiozitatea și suspiciunile, dar, nici în ruptul capului, nu le va divulga legământul făcut în fața stăpânului său, Principele Pătru Valdescu, care, în aceste momente, îl urmărește pas cu pas de acolo din ceruri.

După vreo două sute de pași, în fața ochilor li se desfășoară o priveliște încântătoare, în mijlocul căreia se află un lac cu apa ca lacrima. Acesta este mărginit de o poieniță înverzită, presărată cu flori multicolore de câmp, iar împrejur falnicii stejari se ridică spre bolta cerului, ca niște străjeri neclintii de la datoria lor, împreună creând o imagine de vis. În schimb, nu se aude nici foșnetul frunzelor, dar nici melodiosul tril de păsărele. Această liniște mormântală, în care nici măcar adierea vântului n-o deranja, îi înfroră pe nepoftiții oaspeți.

- Nu vă lăsați purtați de vraja de basm pe care o întâlniți aici. Este o capcană. Cei ce vor pași pe aceste meleaguri se vor rătăci.

Vor pribegi până la pieire în ghearele necuratului...

Nici nu apucă Preda să sfârșească bine cuvintele, că un urlet prelung tulbură liniștea pădurii până în adâncurile sale, apoi, din senin, se porni o vijelie, apele lacului se tulburară și o imagine lugubră li se înfățișă în fața ochilor. Din adâncul apelor se ridică un balaur cu multe capete din care ieșeau limbi fioroase. Caii nechezară ridicându-se speriați în două picioare, iar stăpânii lor abia îi struniră.

- Nu vă temeți! tună căpitanul Preda. Dacă fugiți sunteți pierduți!... Piei diavol spurcat! și ridică paloșul. Întoarce-te, blestematele, în bârlogul tău și să mai ieși când va veni sorocul să se facă dreptate. apoi să pieri pentru totdeauna!

Deodată, șerpi scârboși țâșniră prin gura satanei.

- Nu fugiți! ordonă căpitanul Preda. Îngerii sunt cu noi, iar Dumnezeu este deasupra noastră, pretutindeni și oricând. El este stăpânul nostru! Întoarce-te, drace, la talpa iadului tău!

Un vârtej puternic cuprinse pădurea și urlete sinistre îi sfâșiară liniștea ce domnise până acum câteva momente. Necuratul se înfurie de înfruntarea pe care o primi din partea omului și se ridică amenințător deasupra lor.

- Dispari, Satana, în unghiurile tale întunecate, în locuri neumbrate sau blestemate. Du-te la vrăjitoarele tale care te slugăresc, ia-le suflul și pârjolește-l în focul iadului tău, hrănește-le cu smoală, dar lasă omenirea cu necazurile, bucuriile și păcatele sale să le judece Domnul, nu tu, împărat al întunericului!... Rege al luminii, orbește diavolul că nu ne lasă să plecăm de bună voie!

Deodată, o lumină strălucitoare inundă pădurea. Urletele lugubre se stinseră treptat în ecouri, iar balaurul, transformându-se într-un vârtej, dispăru în adâncuri, acoperit de apele lacului care, pe dată, deveni o mocirlă cu iz insuportabil.

După câteva clipe se restabili liniștea și pădurea își reluă freamătul cu șoaptele sale duioase, iar în fața ochilor li se desfășură din nou acel lac cu apa de cristal ca din povești...

(Fragment din romanul *Principele moștenitor*)

Iulia Ruxandra CEVEI

Paeme

Iarna sufletului

E iarnă,
fluturii sufletului meu
nu mai zboară.

Doar o turturică
pitită
îngheață...

Copilăria...!
Ce timpuri vechi
demult apuse...

...când râdeam
precum 1000 de clinchete
de clopoței
de gheață...

...când plângeam
cu un ochi
și zâmbeam
cu amândoi...

...când alergam
alături de timp,
pentru că și timpul
îmi era prieten...

...și clipa,
și zâmbetul,
și ploaia,
și plânsul
îmi erau prieteni
și dușmani...

Copilăria...!
Ce timpuri vechi
demult apuse...

Echilibru fragil

Liniște...
Prăpastia minții e doar
o clepsidră
măsurând eternitatea.
Tic-Tac! Tic-Tac!

Operație pe suflet deschis

sufletul meu a făcut infarct
în timpul unei operații pe cord
deschis...

acum
face dializa
gândurilor mele
tautologice...

mi-e frică
de acea clipă frivolă
de apoi,

când o va lua
de la capăt.

În sala de operație
instrumente aruncate
de un chirurg nu foarte
concentrat
stăruie

în urechile înfundate.

Tic... tic... tic...

Umbrele negre înghit
doctorul
ce cântă la pian
efervescent
pe inima mea.

Un ton, un semiton
și o prelungă rătăcire
a unui joc de mimă
asistat
ce răsună constant:

„Îl pierdem, faceți ceva!”

Și sufletul meu
se zbate
din toți plămâni.

Tac... tac... tac...

Gute Nacht!

Das Fasching endete
Und Ich bin zu Hause jetzt
Mi-am scos masca
Și-am rămas
Doar noi doi, iubito!

Am rămas doar noi doi
Allein
În casa vecină.
Und ich liebe dich
Wie nimand
În searea de apoi
Doar tu și eu
Numai noi doi.

Wenn Fasching war,
War ich Tod
Că te-am lăsat acasă
Und ich war dumm
Und es war bleod
Ce lucru nebunesc!

Und Gute Nacht!
Und Gute Nacht, meine
Gestorbene Frau
Carnavalul s-a terminat
Și sunt acum acasă.

Ultimul cuvânt

Gura leilor
mi-ai făcut-o
sălaş
și nu m-ai învățat
să zbor
fără aripi...
iar ceilalți
mă privesc
pe gaura cheii
cum încerc
să mă ridic.

Oximoronice
gânduri
în mintea lor...

Azi parcă toți
și-au uitat
aripile acasă
și nimeni nu mă ia
în zbor...

Doar doi serafimi
cu ochi
scânteietori
mai stau
cu arma
iluzorie
și grea
în spatele meu.

Nu mai întrebați
de mine,
inutil moment
de glorie
al unui final
prea previzibil,
oricum nu
vă interesează
și așteptați
cu sufletul la gură
glonțul
ce îmi va sfârteca
sufletul
plin de regrete...

Giotto - LEGENDA SF. FRANCIS

Gheorghe A. STROIA

Jurnal stelar 2011

Uneori, în parcurgerea realității cotidiene, te lovești fără drept de echivoc, de întâmplări, fapte și oameni, cu care „Ceva/Cineva” te-a făcut să interacționezi, realizând că totul face parte dintr-un plan, bine pus la punct, de scoatere la lumină - de împlinire a unor vise care, până nu demult, păreau irealizabile. Într-un astfel de parcurs cotidian, te intersecți cu destinele unor oameni simpli, care au înrădăcinate în suflet ancestrala dorință de a scrie sau care, poate într-o viață anterioară, au fost dedicați scrisului, acest fapt fiind evident prin talentul manifestat în creațiile proprii.

Despre Petru I. Szabò, am auzit întâmplător și am aflat, apoi, că a mai scris o carte, girată de distinsul profesor și literat vrâncean Valeriu Anghel, un adevărat căutător de „condeie”, un descoperitor de talente, neobosit promotor al valorilor autentice românești, indiferent de zona ori locul în care sunt zămislite.

Cu un evident har, manifestând o atenție deosebită pentru detalii și conturându-și zborul ca pe o necesitate de autorealizare, Petru I. Szabò se hotărăște să-și

întregească parcursul literar, prin abordarea - ca pe o nouă provocare - a deloc-facilului stil science-fiction. Deși se dorește o carte adresată copiilor, „Misiune printre stele” nu este deloc așa, inedită fiind prin multitudinea de date și informații - în speță de ordin astronomic - prezentate cu o rigurozitate specifică unui veritabil călător stelar. Structurată sub forma unei odisei spațiale, cartea conține un număr de... povestiri, legate între ele și ale căror personaje, bine definite (din punct de vedere fizic și moral), sunt eroii unei misiuni de salvare, plină de peripeții și acțiuni „intergalactice”. Petru I. Szabò, ca un autodidact ce este, caută, ca în numele copiilor ce vor citi această carte, să adreseze întrebări dar, să și găsească răspunsuri corecte și complete, formulate cu destulă claritate, pentru a fi ușor receptate de către inocentele „genii”.

Dedicată fiului său, Noris-Petru, „Misiune printre stele” este - de fapt - o extensie a unui vis împlinit al autorului - acela de a scrie. Fără a avea pretenții exagerate de la propria-i persoană și fără a aspira la un loc „rezervat” într-o ierarhie literară, Petru I. Szabò - în ciuda greutăților pe care le-a întâmpinat în viață (divorțul părinților și dispariția prematură a tatălui, care a fost primul său model) sau a autoreproșatei lipse de pregătire - îndrăznește și, de ce nu, chiar reușește, să finalizeze o lucrare bună.

Stilul clar și concis, firul epic limpede, cu alternanțe de clar-obscur și dotat cu destulă versatilitate și inventivitate scriitoricească, îl detașează pe autor de marea masă a scriitorilor predestinați să rămână anonimi. Cu un

ton expectativ, așezat și calm, așa cum îi șede bine unui ardelean prin naștere, „Misiune printre stele” este - fără îndoială - o primă carte de aventuri pentru copii, dintr-o serie întreagă ce-i va urma. Fie doar și pentru simplul fapt că scrie pentru copii, avem dovada esențială a nobleței sufletești dar și a curajului autorului, arhicunoscută fiind ideea că - în genere - copiii sunt cei mai exigenți critici cunoscuți vreodată. Deși inocentă, sinceritatea lor debordantă împarte scrierile în două mari categorii: ÎMI PLACE și NU-MI PLACE. În ochii copiilor, nu există o cale de mijloc sau loc pentru compromis. Poate, tocmai de aceea, chiar dacă nu știu să citească, toți copiii au o scriere favorită, atașându-se atât de mult de o carte, încât doresc să le fie citită și recită până la epuizare.

Dezvăluirea în totalitate a subiectului cărții s-ar dovedi, din partea noastră, o crasă imprudență, tocmai pentru a putea lăsa cititorului (copilului curios din fire) să descopere personajele, acțiunea și să decidă dacă - în final - are în față o carte ce merită a fi trecută la rubrica FAVORITE. Se poate spune, în schimb, că stilul utilizat este unul cursiv, expresiv, motivant și atractiv, iar lectura cărții este una plăcută. Surprinde în carte, tonul ușor sceptic al autorului, care crede - totuși - în nemărginirea universului, în ideea de coexistență a mai multor planuri ale realității, a existenței mai multor lumi, care ar putea - la un moment dat - să interacționeze. „Misiune printre stele”, prin multitudinea de informații pe care le prezintă, denotă puterea autorului de analiză și sinteză, ceea ce înseamnă efort, dăruire, studiu. Dublate de

un talent nativ, toate acestea, nu fac altceva, decât să convertească o dorință simplă într-un vis complex. Cu atât mai complex, cu cât el devine realizabil, tangibil, sustenabil.

Science-fiction-ul (ce a reușit să strângă în jurul său milioane de cititori, unii dintre ei devenind chiar „fani” înrăiți ai genului) are precursori de marcă în toate epocile, începând cu legendarul Jules Verne și continuând cu titanii: Douglas Adams, Orson Scott Card, Robert Heinlein, William Gibson, Ray Bradbury, Frank Herbert, Arthur C. Clarke, Isaac Asimov sau H. G. Wells. Literatura română contemporană are și ea nume de valoare, poate nu în adevăratul sens al cuvântului (autori de celebre romane science-fiction), ci mai ales în domeniul prozei fantastice, precum: Ion Hobana, Alexandru Mironov și, de ce nu, Marius Demian, Robert David, Michael Hăulică, Mircea Pricăjan, Ionuț Caragea - publicați atât în țară, cât și în străinătate. Reamintim toate acestea, fără nici cea mai mică intenție de a întocmi o ierarhie a valorilor sau de a „înregimenta” prezenta lucrare între cele ale genului (cu siguranță, ar fi prea mult!), ci din dorința de a prezenta amploarea pe care fenomenul SF a căpătat-o, în ultimii ani, lucru deloc de neglijat, precum și extraordinara „priză” pe care genul îl are la public.

Prezentând o aventură savuroasă, sub forma unei povestiri SF, „Încropită” din paginile unui jurnal de bord, Petru I. Szabò se dovedește a fi un bun narator, cu o imaginație bogată, surprinzând, de fiecare dată, prin descrierile detaliate pe care le face asupra varietății animalelor ori ființ-

Sorin UGINEA

Poeme

În Grădina Fecioarei

Sunt născut din durerea
și spaima unei femei,
și din furia unui bărbat posedat
de demonii predestinării,
care dau viață pentru a împlini
cuvântul nerostit al sorții,
atât de crud, mereu neașteptat.

Am lovit de multe ori,
purtat de furia tatălui meu,
am stins priviri neliniștite,
ca pe candelă plâpânde
ale unor vieți nevrednice de lumină.
Am căzut în genunchi, uneori,
împins de groaza mamei mele,
auzind urletul ei cumplit,
eliberat ca un stol de păsări oarbe,
printre ruinele fâgăduințelor.

Am pornit spre răsărit,
mergând până când soarele
îmi ardea creștetul,
pe urmele călugărului atonit,
vegheat de o lună enormă,
năluca unor sorți schimbători.
În preajma mea, neînduplecate,
eriniile, îmi lasă pe brațe
sângele ofrandelor aduse
unor idoli părăsiți, răzbunători.

Sunt în genunchi, din nou,
în liniște deplină, lângă un izvor,
sunt în Grădina Fecioarei
și vreau s-alung blesteme vechi,
departe de lumea seculară,
pe-acest tărâm, unde se petrec miracole,
aștept acum să renașc sau să mor.

Bolta cerului

Bolta cerului
e ce mi-ai dăruit
odată cu prima respirație
și câte un strop
din infinitul albastru
mi-ai pus în privire.
Strigătul tău de durere
cu care m-ai adus pe lume,
un strigăt neauzit,
e cel care învinge moartea,
cel care se ridică cel mai sus,
spre bolta cerului,
pe care tu o ții între palme.
E strigătul vieții dăruite
aici, pe pământ și pentru infinit.
Între palmele tale, maică,
ai strâns lumina
și ai înălțat bolta speranței
pentru mine
și pentru frații mei, oamenii,
bolta cerului cea veșnică,
deschisă precum o carte.
Ea e casa mea,
străină durerii și spaimii,
e lumea ta nesfârșită,
a mântuirii și a vieții
fără de moarte.
M-ai adus să-ți stau în față,
cu brațele întinse către cer,
câtre depărtările lui,
să învăț zborul ce mă va purta
dincolo de durere,
cu doar câteva cuvinte,
dincolo, spre bolta cerului.

Era o lume tristă

Era o lume tristă, frumoasă,
unde ne petreceam reveriile,
după neașteptate levitații poetice,
după un nou delir erotic
ori după bețiile cu duh.
Spuse cu har, povești cu miile,
unele vechi, altele neîntâmpate,
tulburătoare și frenetice
erau mai toate triste, frumoase mereu,
în lumea aceea cu atâta pace,
unde acum ajungem mai rar,
tot mai greu.

O lume vie, cu multe ferestre
spre alte lumi cu alte povești,
pe hârtie, pe pânză, pe strune,
în culori, alteori în cuvinte,
prinse în rame,
prinse-ntre rime...

Cine mai știe drumul spre ea?
Lumea noastră tristă, frumoasă,
unde am lăsat discul să cânte,
pahare pline, hărți deschise pe masă,
semne de carte la loc potrivit,
fotografii vechi de la munte.
Aș vrea să întâlnesc pe cineva,
atunci când o voi evoca din nou,
să îl ascult împăcat și uimit
cum povestește despre lumea lui,
o lume tristă, foarte frumoasă,
unde se va întoarce mereu.

lor inteligente „întâlnite” pe traiectoria misiunii sale stelare. Apar incredibile, dar realist redate, specii de extraterestri, monștri, locuitori ai marii Planete Albe, veșnic înghețate - viermii de zăpadă, gonzii (ființe humanoide), dragonii verzi - și (așa cum era normal într-o povestire SF) „ființele” posesoare de inteligență artificială - cyborgul Leona, exploratorul păianjen PH-800 și roboții dirijați de SURSĂ. Cu siguranță, multe dintre secvențele cărții vor „desconspira” - împătimitilor genului - influențe din lecturile ori serialele SF, pe care le-au „devorat”, deja. Există - însă -

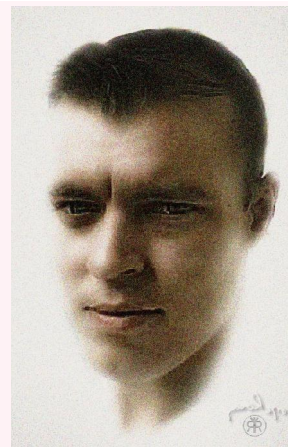
originalitate, în maniera proprie de abordare a acțiunii, prin logica firului epic și cumulul de date științifice redate cu acuratețe. Cititorul poate fi puțin incomodat de insistența autorului de a utiliza doar timpul prezent - inclusiv pentru acțiuni petrecute, deja (pe care o considerăm, de această dată, o stângăcie inițială, neintenționată). Însă, fără motiv de îndoială, fiecare scenă a oricărei povestiri se dovedește a fi trăită, asumată, visată, sperată. Să înțelegem că, deși conștient de trecut, care pentru el nu a fost unul tocmai simplu, autorului îi este teamă de viitor - despre care nu știe ce-i rezervă. Speră doar în

continuarea visului său: acela de a scrie.

Concluzionând, se poate spune despre „Misiune printre stele” că este o „poveste” reușită. Un vis, materializat într-o carte, ce poate incita la lectură și - mai mult decât atât - poate fi pe gustul micilor și exigenților săi cititori. Cum scriere perfectă nu există (așa după cum omul este o ființă perfectibilă - în genere), putem trece peste micile imperfecțiuni, ce pot fi puse pe seama inerției specifice oricărui început. Suntem convinși că Petru I. Szabò, prin ușurința cu care scrie, prin profunda motivație ce o are pentru scris (nevoia de eva-

dare, de rostuire și aflare a echilibrului), va reuși să facă lucrurile din ce în ce mai bine, păstrându-și intactă efervescența începutului. Depinde doar de noi - manifestând onestitate și imparțialitate, fără umbră de resentimente (specifice așa-zișilor „cruciați” ai literaturii) - să acordăm acestor noi începuturi, creditul și considerația noastră! Fie măcar și pentru actul de curaj - în și prin sine! Dacă ar fi să judecăm, atunci n-ar trebui să uităm că: **E mult mai ușor să negi dintru început înțregul, decât să combați - fie și în parte - un lucru mai mult decât evident: dorința de autodepășire !**

Cristian ROMAN
(Londra, Anglia)

Despicând firul dragostei în 4,5,6...

(Nanopoeme)

Sufletul

În seara asta rece, înnebunesc de dor
Și te doresc aproape, și simt că o să mor
Din suflet îți aștern un moale, cald covor
Ești singura ființă pe care o ador

Soarta

O soartă ne-a unit, o soartă ne desparte
Nu e de vină nimeni, nici unul dintre noi
O soartă-aș vrea acum să ne aducă-aproape
Căci sufletul îmi plânge să fim iar Amândoi

O noapte

O noapte se așterne, cu puf senin de stele
Și mă cuprinde somnul cu magic drag și dor
Și-mi vin acum în minte doar vremurile-acele
Când te strângeam în brațe, ființă ce te-ador

Gândul

Mi-e sufletul trist, îmi e trupul fierbinte
Mă simt mult prea singur, departe de lume
În gând îmi apari și o vrajă se simte
Și toate acestea poartă un nume

Depărtarea

În vântul ce bate, în ploaia ce cade
Te simt doar pe tine, te-aștept zi de zi
Ți-aud parcă inima caldă cum bate
Dar tu ești departe și nu poți să vii

Prințesa

Tu, pentru mine ești prințesa mea
Să nu mă uiți nicicând, aș vrea
Și unul pentru altul să trăim
Și toată viața, mereu, să ne iubim

Furtuna

Când pe cer pleacă furtuna
Soarele iese din nori
În suflet îmi ești întruna
Răsăritul meu din zori

Lacrimi

E ploaie sau sunt lacrimi mari de dor
Eu te iubesc așa cum n-am iubit vreodată
Iar când te voi săruta, va fugi orice nor
Ți vreau din nou aproape iubirea ta curată

Te iubesc

Te iubesc ca și când ar fi ultima noapte de iubire
Te doresc ca și când ar urma ca să mor
Te sărut tu ești singura mea fericire
Te alint mă gândesc ne-ncetat și mi-e dor

Adierea

Eu te-am visat azi-noapte și crede-mă că simt
Al tău parfum discret, o dulce adiere
Aș vrea să te sărut, aș vrea să te alint
Să îți depun pe trup o caldă mângâiere

Răsăritul

Când ziua pare fără de sfârșit
Când noaptea îmi apare dintre nori
Când soarta-și cere dreptul de plătit
Doar tu ești răsăritul meu din zori

Îngerul

De când te am pe tine, mi-e sufletu-mplinit
E ca un râu ce curge încet și liniștit
A fost atâta vreme închis și-nvolburat
Ești îngerul pe care mereu l-am așteptat

Nimeni

Nimeni nu mă-nțelege și nu știe ce simt
În sufletul meu trist e numai chipul tău
E lumea-atât de rea și toți acum mă mint
Eu nu-i ascult, pe tine te voi iubi mereu

Telefonul

Mi-e-atât de dor de tine, nu știu ce să mai cred
Mă simt atât de singur, mi-e greu și nu mai pot
Te sun și nu-mi răspunzi, nu pot să înțeleg
La telefon e-aceeași voce seacă de robot

Sărutul

Deși nu ești aici, deși tu ești departe
Sărutul tău pe buze îl simt și îl doresc
În vise mă-ncălzești și-mi ești așa aproape
Că-n marea de iubire încep să mă topesc

Umbra

Mă-ntreb acum cine sunt
Nici eu nu știu, o umbră pe pământ
Atât de trist, atât de singur, plâng
Avându-te numai pe tine-n gând

Așteptarea

Te-am așteptat atât de mult, visând numai la tine
Deși nici nu știam că tu ești
Doar mă-ntrebam mereu ce e cu mine
Când te simțeam oglindită în ochii mei atât de triști

Ochii

Când sufletu-i stins de un dor ne-mplinit
Când inima-mi plânge de-un chin nesfârșit
Când totu-i pustiu, cenușiu, vag și trist
Doar doi ochi frumoși mă mai fac să exist

Salcia

O salcie plângătoare am învățat să fiu
Și cât am plâns de mult, doar eu am încetat să știu
Alături de tine vreau să învăț din nou iubirea
Să-mpărtășim un Sfânt cuvânt ce este Fericirea

Vino

Parc-a trecut un secol de când nu te-am văzut
Doar ochii tăi senini și calzi îmi sunt averea
Doar tu ești pentru mine sfârșit și început
Hai, vino lângă mine, ca să-mi alungi durerea

Dacă

Dac-ar fi să mor și să ajung în rai
Nu mi-ar plăcea dacă n-ai fi cu mine
Dac-aș muri și așa ajunge-n iad
L-aș omorî pe dracu'
Aș evada și aș veni la tine

Inima

Inima-mi pustie e tristă și mult prea înghețată
A ei bătaie tulbure nu pot s-o mai ascult
E doar ca un mic val în marea înspumată
Ce a uitat s-ajungă la țarm de-atât de mult

Acum

Acum stau și plâng și mi-e gândul departe
E tot ce mai pot și doar tu-mi ești în gând
Văd pretutindeni doar frunzele moarte
Și nu pot vedea răsăritul nicicând

Alinarea

Când soarele se duce la culcare
Îi ia locul surioara lui mai mică, luna
Când mă gândesc la tine am o alinare
Și sincer la tine mă gândesc întruna

Octavian LUPU

Puterea cunoașterii ce preschimbă lucrurile

În mijlocul unui ev, ce se transformă neîncetat, am apărut și noi, această generație a celor născuți în anii apusului erei comuniste. Chiar dacă această trecere spre asfințit a durat atât de mult, iar zenitul s-a prelungit dincolo de orice limită, orizontul schimbării este însă tot mai aproape.

Indiferent că ne place sau nu, ceaurile astrale au o precizie ce nu poate fi pusă la îndoială decât de cei care nu au răbdare să înțeleagă sau măcar să perceapă trecerea clipelor înșiruite ordonat pe axa timpului. Și chiar dacă am încerca să oprim această devenire, tot ne-ar fi imposibil, fiindcă ar fi ca și cum am dori să oprim revărsarea mării în ocean. Nimic nu poate opri devenirea naturii, societății și a tuturor lucrurilor din universul în care trăim, un macrocosmos ce întinde pe spații nesfârșite, ce nu pot fi înțelese niciodată pe deplin.

Cu toate acestea, omul, această îngemănare paradoxală dintre spirit și materie, încearcă să se autodefinească ca un fel de zeu în mijlocul naturii, ca un împărat peste atomi și peste energiile telurice primordiale. În imaginația sa de excepție, decade adeseori crezând că lucrurile pe care le zămislește vor dura veșnic, iar prins în jocul vieții uită prea repede cât este de muritor.

Cât de mult valorează o clipă de viață? Dar o zi, cât preț ar putea avea? Și cine ar putea adăuga timp la propria sa viață, cumpărându-l cumva de la un fel de talcioc cosmic? Bineînțeles că acest lucru este cu neputință, dar imaginația refuză limitele, forțează materia dincolo de limitele ei fi-

rești, târând-o prematur în neînțelegere. Și ce rămâne atunci, decât ruina și deznădejde, și mai ales, un amar pustiu?

Totul este făcut să dureze doar pentru o perioadă de timp. Ere, epoci, perioade și timpuri se duc fiecare unele după altele, pregătind de fiecare dată etapa următoare și preluând doar pe cei care într-un fel sau altul s-au pregătit, învățând lecția transformării interioare deopotrivă cu schimbarea perpetuă a cosmosului înconjurător.

Cunoașterea ce se preschimbă în auto-cunoaștere are o valoare neprețuită într-un astfel de context, oferind posibilitatea saltului de la un ev la altul, de la o dimensiune la alta, pentru ca la final prin marele salt să se atingă nemurirea. Pare surprinzător, chiar prinși în ghearele temporalității, prea puțini reușesc să se elibe-

reze de legăturile fatale ale predestinării clipei ce pierde imediat ce apare.

Destinul omului este grandios, dar realizabil numai prin atașarea fermă de principiile ce guvernează transformarea ireversibilă a universului. În afara suferinței față de aceste legi, ființa umană este la fel de neputincioasă ca un asteroid sortit arderii în atmosfera densă a planetelor pe lângă care trece sau prin topirea definitivă în sorii incandescenței din cuprinsul spațiului nesfârșit.

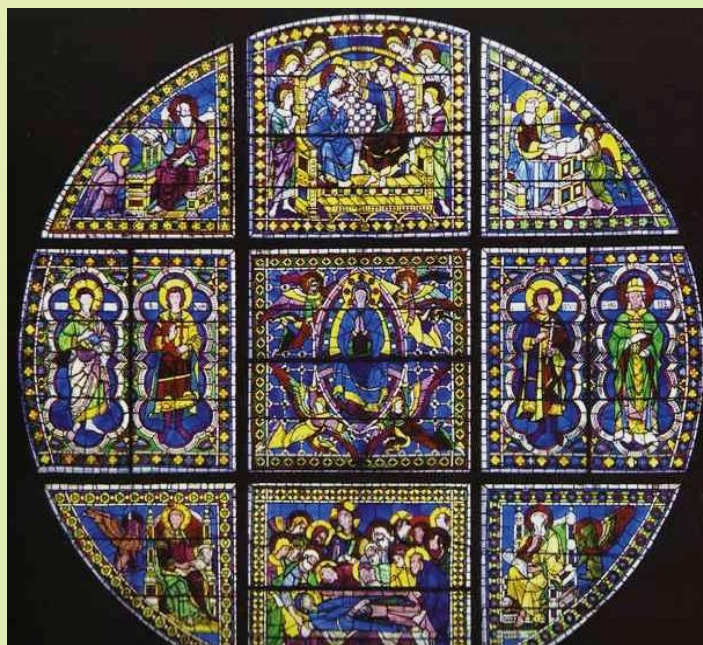
Iar la nivel global, umanitatea poate face saltul doar atunci când se organizează pe nivele tot mai superioare, când progresa se realizează prin zămisirea de sisteme tot mai perfecționate ce armonizează tot mai bine dorințele societății cu esența creației în mijlocul căreia existăm. Doar prin punerea de acord cu aceste legi imuabile, umanitatea poate progresa la ne-

sărșit, iar devenirea va fi atunci înălțătoare și nu distructivă.

Ne temem de natură, ea înfățișându-se ca un monstru capricios ce ne domină și ne aruncă în tenebrele adâncului fără fund. Ne temem de noi înșine, ne este frică să contemplăm abisul din noi, ce se deschide prăpăstios sorbindu-ne imaginația asemenea unei găuri negre în cuprinsul eternității. Ne temem unul de altul și ne respingem la fiecare pas, încercând doar să profităm cât mai mult unii de alții, uitând că doar împreună putem reuși în marea aventură a vieții, că împreună formăm un tot inseparabil ce exprimă în mod plener noțiunea de om.

În schimb, ne prindem cu nădejde de ceea ce pierde, de valori materiale perisabile, de idealuri ce dispar o dată cu simpla întrebuințare. Ne agățăm cu disperare de tradiții și forme, ignorând fondul ce se discerne dincolo de simpla aparență. Reprimăm gândul veșniciei și urâm pe cei care ne aduc aminte de ea. Ne creăm o lume atipică, izolată de univers, evoluând amorf și schizofren prin încălcarea flagrantă a marilor legi ce se exprimă prin adevăr, frumos și lumină.

Și atunci, surprinși de consecințe ne topim în așteptarea unei judecăți ce nu poate fi o veste bună, a unei examinări pe care o negăm asemenea delicventului ce refuză aducerea în fața curții de jurați. Și astfel, ura împotriva semenilor, ura împotriva universului și chiar împotriva propriei ființe amorsează deopotrivă distrugerea personală și colectivă, asemenea unei bombe sinuciga-

Cimabue - Vitraliu. Catedrala Siena

șe declanșate prin gestul nebunesc al aruncării fără a te gândi în vâltoarea evenimentelor uitând de sine, sfidând consecințele.

Este acesta un eroism? Nicidecum, ci doar elanul celui care se răzvrătește împotriva legilor ce guvernează ființa, a celui ce nesocotește autoritatea spirituale așezată asupra noastră prin zămisirea în condiția umană. Iar teribila frică de moarte ne anihilează puterea, ne deformează, ne aduce în întuneric neființei.

Însă dincolo de toate aceste lucruri ce evoluează negativ, se poate discerne strălucirea cunoașterii ce nu poate fi biruită, lumina ce vine din adâncul ființei noastre ca răspuns la chemarea exterioară a cuvintelor ce zămislesc un nou ev și o nouă viață. Și astfel, renașterea devine posibilă, iar căderea poate deveni într-o clipă înălțare.

Nu este vorba de poezie sau de un joc straniu al limbajului, ci de o realitate palpabilă ce se acordează cu sunetele fundamentale ce țin la un loc lumea, universul și pe fiecare dintre noi. Este muzica ce vine din sferele eterne, de la Marele Autor, o descoperire inefabilă, dar în final lămurită, a ceea ce vom fi atunci când răspundem chemării de a fi oameni cu adevărat prin dovedirea supremației spiritului asupra materiei și a luminii asupra întunericului.

Și astfel, prin accesarea la lumina transformării depline, chipul Autorului ne devine tot mai clar, frica dispare, iar puterea ia locul slăbiciunii. Atunci, totul devine posibil, iar cel mai slab dintre noi, devine o forță irezistibilă. Este acesta un joc al imaginației? Într-un fel da, dar al unei imaginații ce se articulează ferm pe realitate și pe adevăr.

Schimbarea este posibilă ori când și nicio cădere nu este ireversibilă, dacă avem tăria de a face pașii necesari ai declanșării proceselor regeneratoare, lucru valabil pentru individ, societate și pentru întreaga lume. Este o aventură a cunoașterii pe care nu trebuie să o ratăm într-o așteptare fără rost.

Monica GROSU

Zbor întrerupt

Cu aripile pregătite de zbor... înspre literatură!

Proză de ficțiune, *ZBOR INTREPUPT* este un roman ce marchează debutul literar al dnei **Monica Lebădă**, autoare pentru care literatura reprezintă terenul captivant al emoțiilor și poveștilor inedite de viață.

Acțiunea ia coordonatele lumii americane, desfășurându-se în orașelul Great Falls Montana, „cunoscut ca Electric City, din cauza celor cinci baraje hidro-electrice, pe râul Missouri”, și având în grupul protagoniștilor (Nicole, Sonia, George, Matt, Chris etc.) câțiva adolescenți ambițioși, buni prieteni și dornici să urmeze Academia de Forțe Aeriene, fapt ce se și întâmplă. Perioada finalului de ciclu liceal e amplu surprinsă, în prima parte a cărții, mai ales că aceasta coincide cronologic cu înmugurirea sentimentelor pure de iubire, cu emoția primului sărut și uneori

cu alegerea partenerului. Acest dat firesc al lucrurilor o surprinde și pe Nicole, personajul principal și naratorul de facto, care se îndrăgostește intempestiv de David Sijka, noul coleg de bancă, recent mutat în oraș cu tatăl său, un cunoscut magistrat. Apariția acestui tânăr cu un aer misterios de tristețe, dar și cu un caracter puternic, determinat să-și urmeze visul profesional, modifică acea curgere firească și lentă totodată a evenimentelor. De acum încolo, narațiunea se dezlănțuie, curgând în cascade tumultuoase ce întretin suspansul și ritmul alert, tipic american. Acest aspect a încercat autoarea să surprindă cât mai bine în romanul său, grefând pe fundalul unei societăți americane istoria tulburătoare a unui destin feminin, creionat din întâmplări și coincidențe, adesea din sfera tragicului.

Ascunse cu atenție la început, sentimentele celor doi își ies treptat din matcă și relația lor evoluează firesc, dar cu un surplus de pasiune, până când un misterios accident le schimbă destinele pentru totdeauna. E momentul unor traume sentimentale, resimțite dureros de Nicole.

Dacă în prima parte a cărții, riguros construită din 13 capitole, asemenea celei de a

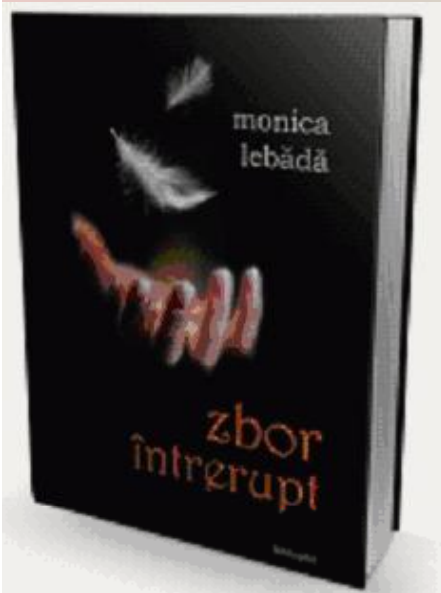
doua, întâmplările și relațiile interumane sunt protejate din înalt de un cer senin, în partea ultimă, evenimentele stau sub semnul tragicului, sunt „fără cer”, cum menționează autoarea.

În viața Nicolei apare un personaj misterios, cu un nume sugestiv: Thomas Ghost. Relația celor doi este sinuoasă tocmai din cauza unui trecut ce-i bântuie pe amândoi, determinându-i să-și reprime, pentru multă vreme, adevăratele sentimente.

Fără doar și poate, *Zbor întrerupt* atinge și această dimensiune a erosului, fiind în substanță un roman de dragoste, captivant și tulburător, cu inserții de mister și realizat cinematografic, cu un final ușor ambiguizat, lăsând loc unor interpretări alternative.

Mai reținută cu descrierile, autoarea își concentrează în schimb toată atenția și forța asupra firului narativ, condus viguros de un narator grăbit să-și spună povestea până la capăt, presat de timp și de evenimente, bulversat de avalanșa emoțiilor. Acest narator feminin, Nicole, reușește să întrețină suspansul, să devină ghidul cititorului prin propria-i grădină narativă.

Scrisă într-un limbaj accesibil, cu o structură rectilinie (un singur nucleu epic, evoluție cronologică), cartea dnei Monica Lebădă vine în întâmpinarea cititorului cu o lectură deoptrivă atractivă și recreativă.

Boris MARIAN

Eugen Ionescu - între cotidian și genial

Eugen Ionescu (n. 26 noiembrie 1909, Slatina - d. 28 martie 1994, Paris), cunoscut în afara României sub numele de Eugène Ionesco, conform ortografiei franceze, a fost un scriitor de limbă franceză originar din România, protagonist al teatrului absurdului și membru al Academiei Franceze (fotoliul nr. 6). Obişnuia să declare că s-a născut în anul 1912, ori din pură cochetărie, ori din dorința de a crea o legătură între nașterea lui și moartea marelui său precursor Ion Luca Caragiale.

Tatăl său, Eugen Ionescu, român, era avocat, iar mama, Marie-Thérèse (născută Ipcar) avea cetățenie franceză. La vârsta de patru ani își însoțește familia în Franța, unde va rămâne până în 1924. În copilărie, Eugen Ionescu și sora sa au simțit pe pielea lor drama destrămării căminului: mama a pierdut custodia copiilor, iar tatăl i-a readus pe amândoi copiii în România. În noua lor familie, cei mici au fost supuși la unele abuzuri fizice și verbale, iar această traumă a marcat profund destinul artistic al scriitorului.

Marta Petreu susține că Marie-Thérèse Ipcar ar fi fost evreică, iar Florin Manolescu va relua această afirmație în capitolul consacrat dramaturgului din Enciclopedia exilului literar românesc. Fiica scriitorului, Marie-France Ionesco, a demonstrat însă cu acte că bunica sa, Marie-Thérèse, era de confesiune protestantă și că nu este adevărată afirmația lui Mihail Sebastian din Jurnal că aceasta s-ar fi convertit la creștinism abia înainte să moară. Teza Martei Petreu era că tocmai acest amănunt al originii etnice l-ar fi împiedicat pe Eugen să se „rinocerizeze”, într-o perioadă când colegii săi de generație cochetau deja cu ideile totalitare.

După ce mama sa a pierdut procesul de încredințare a minorilor, copilul Ionescu și-a continuat educația în România, urmând liceul la Colegiul Național Sfântul Sava din București. Examenul de bacalaureat îl susține la Colegiul Național Carol I din Craiova. Se înscrie la Facultatea de Litere din București, obținând licența pentru limba franceză. Terminând cursurile universitare în 1934, este numit profesor de franceză la Cernavodă; mai

târziu este transferat la București. În 1936 se căsătorește cu Rodica Burileanu, iar în 1938 pleacă la Paris ca bursier. Acolo lucrează ca atașat cultural al guvernului Antonescu pe lângă guvernul fascist de la Vichy. Tot acolo își scrie și teza de doctorat „Tema morții și a păcatului în poezia franceză” pe care nu o va susține niciodată. Numirea sa în postul de atașat cultural la legația României din Paris se datorează politiciii pe care Mihai Antonescu, ministrul de Externe, a dus-o de a salva mai mulți intelectuali români, trimițându-i ca să lucreze în diplomație în țările de care erau legați suflatește, pe filo-germani în Germania sau pe filo-francezi în Franța. Activitatea politică a atașatului cultural la Paris era însă minimală, Ionescu rezumându-se să traducă sau să faciliteze traducerea unor autori români contemporani sau să aranjeze publicarea lor în revistele literare franceze.

Primele apariții ale lui Eugen Ionescu sunt în limba română, cu poezii publicate în revista Bilete de papagal (1928-1931) a lui Tudor Arghezi, articole de critică literară și o încercare de epică umoristică, Hugoliada: Viața grotescă și tragică a lui Victor Hugo. Volumul de debut e un volum de versuri și se numește Elegii pentru ființe mici. Cele mai de seamă scrieri în limba română rămân eseurile critice, reunite în volumul intitulat Nu!, premiat de un juriu prezidat de Tudor Vianu pentru „scriitori tineri needitați”.

Desprindem deja o formulă a absurdului, cartea producând uimire, derută, comic irezistibil. Astfel, după ce atacă figurile majore ale literaturii române din acea vreme, Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Ionel Teodoreanu, Tudor Arghezi, Ion Barbu, Camil Petrescu pentru că nu ar fi creat o operă valabilă, Eugen Ionescu revine și susține că ar putea dovedi exact contrariul!

Întreaga operă ce va urma poate fi considerată ca un efort original și reușit de a desprinde din banalitatea contingentului sensul tragic și absurd al existenței, fatalitatea morții, splendoarea și neantul condiției umane.

Prima lui piesă de teatru, La Cantatrice

Chauve („Cântăreața cheală”) a fost reprezentată la 11 mai 1950 la Théâtre de la Huchette în regia lui Nicholas Bataille, pusă în scenă la sugestia doamnei Monica Lovinescu, cea care la București urmasse cursurile Seminarului de regie și artă dramatică a lui Camil Petrescu, fiind primită cu răceală de public și de critică. Piesa relua o alta, scrisă în limba română, și intitulată Englezește fără profesor, publicată din nou în limba natală abia după 1990. Piesa se va impune treptat după ce o serie de mari oameni de cultură francezi scriu articole entuziaste despre ea și va deveni cea mai longevivă piesă a acestui mic teatru parizian, Théâtre de la Huchette, a cărui sală era comparabilă cu cea a Teatrului Foarte Mic de la noi. Urmează o perioadă foarte fecundă, în care autorul prezintă, an de an, câte o nouă piesă. Săliile de teatru rămân goale, dar treptat începe să se formeze un cerc de admiratori care salută acest comic ivit din absurd, unde insolitul face să explodeze cadrul cotidian.

Teatrul cel mai de seamă al Franței, La Comédie Française, prezintă în 1966, pentru prima dată, o piesă de Ionescu, Setea și Foaimea și apoi piesa Regele moare. Anul 1970 îi aduce o importantă recunoaștere: alegerea sa ca membru al Academiei Franceze, devenind prin aceasta primul scriitor de origine română cu o atât de înaltă distincție.

Opera lui Eugen Ionescu a constituit obiectul a zeci de cărți și sute de studii, teze de doctorat, colocvii internaționale, simpozioane și festivaluri. Criticii disting, în general, două perioade sau maniere ale teatrului ionescian. Prima cuprinde piese scurte, cu personaje elementare și mecanice, cu limbaj aberant și caracter comic predominant: Cântăreața cheală, Lecția, Scaunele și altele. A doua încadrează piese ca Ucigaș fără simbricie, Rinocerii, Regele moare etc., în care apare un personaj principal, un mic funcționar modest sau rege visător și naiv, cu numele de Berenger sau Jean. În aceste piese acțiunea și decorul capătă importanță, limbajul este mai puțin derutant și comicul este înlocuit

progresiv cu tragicul. Temele predominante sunt singurătatea și izolarea, falsitatea, viciuitatea.

Obsesia morții este marea forță motrice a operei lui Eugen Ionescu, de la moartea gândirii și a limbajului la moartea neînțeleasă și neacceptabilă a individului. Prin ce minune, atunci, geniul autorului creează în mod paradoxal comical? Nici didactic, nici moralizant, antisentimental și anticonvențional, teatrul lui Ionescu este un teatru-joc, un joc adevărat, deci liber și straniu, pur și sincer, provocator, un lanț pasionant, vertiginos și în toate direcțiile. De fapt, comedia și tragedia se împletesc neconținut: drumul luminos de comedie devine drumul spre întuneric, spre moarte.

Cu ocazia centenarului nașterii scriitorului, în anul 2009, opera lui Eugen Ionescu a fost celebrată în mod oficial în întreaga lume, la propunerea României și a ambasadorului acestei țări la UNESCO, criticul literar profesor Nicolae Manolescu. Autorului i-au fost consacrate numeroase manifestări culturale, atât în țară, cât mai ales în străinătate.

Cu această ocazie, fiica sa, Marie-France Ionesco, posesoare a drepturilor de autor, domiciliată la Paris, a protestat puternic împotriva prezentării lui Eugen Ionescu drept autor român, argumentând că toate piesele sale au fost scrise în limba franceză.[1]

Dramaturgie: •Cântăreața cheală (1950), Lecția (1951), •Scaunele (1952), •Victimele datoriei (1953), •Amadeu (1954), •Jacques sau supunerea (1955), •Ucișor fără simbric (1957), •Rinocerii (1959), •Regele moare (1962), •Pietonul văzduhului (1963), •Setea și foamea (1966), •Delir în doi (1967), •Jocul de-a măcelul (1970), •Macbett (1972), •Ce formidabilă harababură (1973), •Omul cu valize (1975), •Călătorie în lumea morților (1980).

Eseuri. Proză literară: •La Photo du Colonel (1962), •Note despre teatrul de avangardă (1962), •Note și contranote (1966), •Jurnal în fărâme (1967), •Prezent trecut, trecut prezent (1968), •Descoperiri (1969), •Solitarul (1973), •Situatii și perspective (1980), •Căutarea intermitentă (1988).

Ediții în limba română: •Elegii pentru ființe mici, versuri, București, Editura Cercul Analelor Române, 1931 (reeditări: București, Editura Jurnalul Literar, 1990), •Nu, București, Editura Vreamea, 1934 (reeditări: București, Editura Humanitas, 1991; 2002), •Antidoturi, traducere de Marina Dimov, București, Editura Humanitas, 1993, •Căutarea intermitentă, traducere de Barbu Cioculescu, București, Editura Humanitas, 1994, •Însinguratul, roman, traducere de Rodica Chiria-

cescu, București, Editura Albatros, 1990, •Între viață și vis. Convorbiri cu Claude Bonney, traducere de Simona Cioculescu, București, Editura Humanitas, 1999, •Jurnal în fărâme, traducere de Irina Bădescu, București, Editura Humanitas, 1992, •Note și contranote, traducere și cuvânt introductiv de Ion Pop, București, Editura Humanitas, 1992, •Prezent trecut, trecut prezent, traducere de Simona Cioculescu, București, Editura Humanitas, 1993, •Sub semnul întrebării, traducere de Natalia Cernăuțeanu, București, Editura Humanitas, 1994, •Teatru, traducere, cuvânt înainte și note asupra ediției de Dan C. Mihăilescu, vol. I-V, București, Editura Univers, 1994-1998, •Teatru, traducere de Vlad Russo și Vlad Zografi, vol. I-X, București, Editura Humanitas, 2003-2008, •Eu. Ediție îngrijită de Mariana Vartic. Cu un prolog la Englezește fără profesor de Gelu Ionescu și un epilog de Ion Vartic, Cluj, Editura Echinox, 1990, •Război cu toată lumea. Publicistică românească, vol. I-II, ediție îngrijită și bibliografie de Mariana Vartic și Aurel Sasu, București, Editura Humanitas, 1992

Traduceri: •Eugen Ionescu a tradus în limba franceză și a prefațat volumul de nuvele al ardeleanului Pavel Dan, Urcan Bătrânul. Volumul tradus a apărut la Marsilia (Marseille), în anul 1945, cu titlul Le Père Urcan.

Bibliografie selectivă: •Gelu Ionescu, Anatomia unei negații. Scrierile lui Eugen Ionescu în limba română (1927-1940), București, Ed. Minerva, col. Universitas, 1991 ISBN 973-21-0218-7, •Marta Petreu, Ionescu în țara tatălui, Cluj-Napoca, Ed. „Biblioteca Apostrof, col. „Janus”, 2001 ISBN 973-9279-48-1, •Alexandra Laignel-Lavastine, Cioran, Eliade, Ionesco: L'Oubli du fascisme, Paris, Presses Universitaires de France - PUF, (Perspectives critiques), 8 april 2002 ISBN 2130517838, •Laura Pavel, Ionesco. Antilumea unui sceptic, Pitești, Ed. Paralela 45, 2002 ISBN 973-593-686-0, •Marie-France Ionesco, Portretul scriitorului în secol (traducere din franceză de Mona Țepeneag), București, Ed. Humanitas, 2003 ISBN 973-50-0400-3, •Matei Călinescu, Eugène Ionesco: teme identitare și existențiale, Iași, Ed. Junimea, 2006, •Giovanni Rotiroti, Odontotyranos. Ionesco e il fantasma del rinoceronte, Roma, Il filo, 2009, •Michel Finkenthal - Clovnu în agora, •Mormântul lui Eugen Ionescu / Eugène Ionesco, în cimitirul parizian Montparnasse.

TESTAMENT

Mesajele nu au nici un efect asupra mea. În acest moment mi-e totuși atât de rău încât îmi este greu să scriu. Nici ideile nu-mi vin când durerea este atât de violentă. Este aproape ora 5, va veni noaptea, noaptea pe

care o detest dar care îmi aduce totuși, câteodată, un somn atât de plăcut. Mi se joacă piesele cam peste tot în lume și cred că aceia care se duc să le vadă râd sau plâng, fără a simți dureri prea violente. Știu că se va sfârși curând, dar, cum am spus-o de curând, fiecărui zi este un câștig.

Mi-e greu să continui, din pricina acestui vid existențial.

Câteodată vin să mă vadă prietenii, câțiva prieteni devotați. Îmi face mare plăcere să-i văd, dar după o oră obosesc. Oare ce altceva făceam, mai bine, înainte? Cred că mi-am pierdut timpul și că am alergat în van. Îmi simt mîntea goală și mi-e greu să continui, nu din cauza durerilor ci a acestui vid existențial de care e plină lumea, dacă pot spune că lumea este plină de vid. Ca de obicei, mă gândesc că poate voi muri în această seară sau, să nădăjduim, mâine ori poimâine. Sau, chiar, cine știe cât timp mai târziu. Când nu mă gândesc la tot ce poate fi mai rău, mă plictisesc. Câteodată mă gândesc că mă gândesc, mă gândesc că mă rog. Cine știe, poate că va fi totuși ceva, va fi ceva. Poate că după va fi bucuria. Care este forma lui Dumnezeu? Cred că forma lui Dumnezeu este ovală...

Am fost ajutat de mulți oameni cărora le datorez recunoștință. Am fost ajutat în carieră - carieră, cum se spune - de un mare număr de oameni cărora le datorez recunoștință.

A fost, mai întâi mama, care m-a crescut, care era de-o incredibilă tandrețe și plină de umor în ciuda faptului că unul dintre copii îi murise la o vârstă fragedă și că fusese abandonată - după cum am povestit adesea - de soțul ei ce a lăsat-o singură în marele Paris. Dar pe parcursul vieții, mai ales soția mea, Rodica, și fiica mea, Marie-France, au constituit pentru mine cel mai mare ajutor. Fără ele, este limpede că n-aș fi făcut nimic, n-aș fi scris nimic. Le datorez și le dedic întreaga mea operă. Apoi, mai târziu, au fost toți profesorii mei de la liceul din București.

Datorez mult și unui escroc, Kerz, care s-a declarat falit în ziua ultimei reprezentații cu Rinocerii la New York, ceea ce lui i-a adus, în 1940, suma de 10.000 de dolari, dar și mie mi-a adus renumele în Statele Unite. El m-a ajutat fără să vrea. Au fost, apoi cronicile literare engleze și franceze. În plus aceste cronici au ridicat împotriva pe criticii de stânga care crezuseră la început că eu însumi sunt de stânga așa după cum ceilalți mă credeau de dreapta. Apoi, încă o dată soția mea, mereu soția mea, care m-a obligat să-mi trec examenul de licență. Și mi-a făcut bine, dorind să mă distrugă, cea de-a doua soție a tatălui meu, Lola, care m-a dat afară din casă, provocându-mă în acest fel să mă descurc și să re-

ușesc. Mi-au făcut bine profesorii de la Liceul Sf. Sava care m-au gonit din liceu, ceea ce m-a determinat să-mi iau bacalaureatul într-un liceu de provincie, ocrotit de sora soției mele, Angela, care ținea o pensiuie pentru liceeni (liceeni care, după câte știu eu, n-au reușit în viață).

Vagabondând de la unul la altul, de la unii la alții, eu, cel fără adăpost, am acum unul din frumoasele apartamente din Montparnasse. Am mai fost, în sfârșit, ajutat câteodată de rude mai mult sau mai puțin îndepărtate, de către mătușa mea Sabina și mătușa mea Angela, de către profesori care își imagineau că am geniu. Am fost ajutat, mai recent, în timpul războiului din 1940 de Anca, mama soției mele, care în ciuda durerii proprii, cu inima sfărâmată, i-a lăsat pe ginerele și fiica ei să plece în Franța. A murit, sperând să se reîntâlnească cu noi la Paris, unde nu a putut ajunge. A murit cu această nădejde.

Poate Dumnezeu este acela care m-a ajutat toată viața și eu nu mi-am dat seama. Am fost ajutat de Dumnezeu atunci când, refugiat la Paris pentru că nu voiam să mă alătur comunistilor de la București, am plecat într-o zi la piață fără un ban în buzunar și am găsit pe jos 3000 de franci (din 1940!). Atâtea întâmplări mi-au venit în ajutor! Poate Dumnezeu este acela care m-a ajutat toată viața, care mi-a sprijinit toate eforturile și eu nu mi-am dat seama. Am fost ajutat, apoi, de proprietarul meu din strada Claude Terrasse, dl. Colombel, Dumnezeu să-l binecuvânteze, care nu a cutezat să arunce în stradă un biet refugiat care nu-și plătea chiria dar era poate trimis de Domnul.

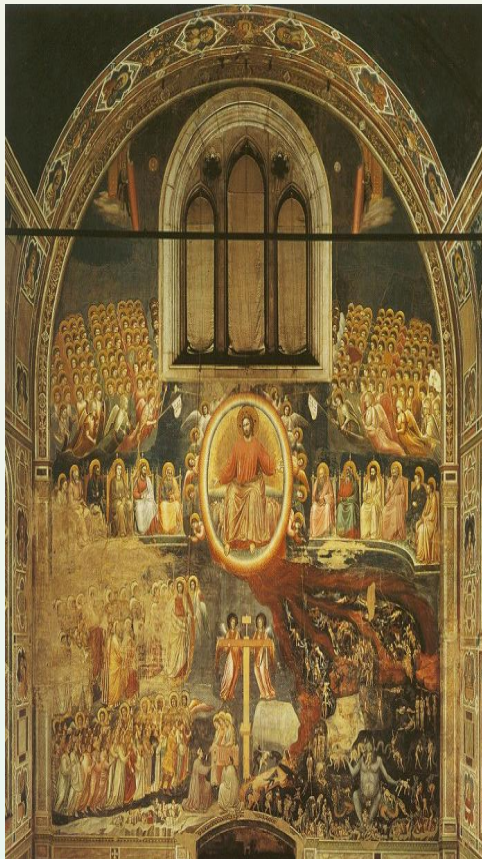
În ciuda eforturilor mele, în ciuda preoților, n-am reușit niciodată să mă las în voie, în brațele Domnului.

Și astfel, din mână în mână, am ajuns să obțin un soi de enormă celebritate și să ajung împreună cu soția mea la vârsta de 80 de ani, chiar 81 și jumătate, cu frica morții, cu neliniște, fără a-mi da seama că Dumnezeu îmi dăruise atâtea binefaceri. El n-a abolit, pentru mine, moartea, ceea ce mi se pare inadmisibil. În ciuda eforturilor mele, în ciuda preoților, n-am reușit niciodată să mă las în voie, în brațele Domnului. N-am reușit să cred destul. Eu sunt, din păcate, ca omul acela despre care se spune că făcea în fiecare dimineață această rugăciune: „Doamne, fă-mă să cred în Tine”. Ca toată lumea, nici eu nu știu dacă, de cealaltă parte, există ceva sau nu este nimic. Sunt tentat să cred, ca și Papa Ioan Paul al II-lea, că se desfășoară o luptă cosmică enormă între forțele tenebrelor și cele ale binelui. Spre victoria finală a forțelor binelui, cu siguranță, dar cum se va produce aceasta?

Suntem oare fărâme dintr-un tot, sau suntem ființe care vor renaște? Lucrul care mă întristează poate cel mai mult este despărțirea de soția și fiica mea. Și de mine însumi! Sper în continuitatea identității cu mine însumi, temporală și supratemporală, traversând timpul și în afara timpului.

Cu toate acestea, este greu să-ți imaginezi o lume fără Dumnezeu. Nu apărăm pe pământ pentru a trăi. Apărăm pentru a pieri și a muri. Trăiești copil, crești și foarte repede începi să îmbătrânești. Cu toate acestea, este greu să-ți imaginezi o lume fără Dumnezeu. Este totuși mai simplu să-ți imaginezi cu Dumnezeu. S-ar putea spune că medicina modernă și gerontologia doresc, prin toate mijloacele, să reconstruiască omul în plenitudinea sa, așa cum divinitatea n-a putut s-o facă: în pofida bătrâneții, a stricăciunii, a slăbiciunii, etc. Să-i restituie omului integritatea, în imortalitate, așa cum divinitatea n-a știut sau n-a vrut s-o facă. Cum n-a făcut-o divinitatea.

În același timp, în ciuda a orice, cred în Dumnezeu. Înainte, sculându-mă în fiecare dimineață spuneam: slavă lui Dumnezeu care mi-a mai dăruit încă o zi. Acum spun: încă o zi pe care mi-a retras-o. Ce-a făcut Dumnezeu din toți copiii și vitele pe care I le-a luat lui Iov?

**Giotto -
JUDECATA DE APOI**

În același timp, în ciuda a orice, cred în Dumnezeu, pentru că eu cred în rău. Dacă răul există, atunci există și Dumnezeu.

Aprecieri -

Ce formidable bordel! Un om oarecare, angajat al unei mici firme, primește o moștenire din partea unui unchi din America. Își cumpără un apartament într-o suburbie și se retrage din orice activitate, intrând într-o rutină plină de singurătate și alcool, întreruptă de o relație amoroasă pasageră și de certurile cu portăreasa.

Îi cunoașteți?

În timp ce ea se dezbracă din ce în ce mai pasional și mai grăbit, el este obsedat de o întrebare: „Îl cunoașteți, o cunoașteți sau nu-i cunoașteți?”. Chemarea ei la fel de obsesivă are drept răspuns nebunia lui.

Jocul de-a măcelul

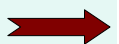
Jocul de-a măcelul a fost atacată pentru că nu vorbeam de prioritatea politicii, ci de prioritatea morții, a destinului ineluctabil. A vorbi despre moarte înseamnă să împiedici revoluția să aibă loc. Politica, organizarea socială fac parte dintre grijile noastre și ne fac să uităm singura problemă autentică, aceea a semnificației existenței noastre. Semnificația existenței noastre este că trăim în uimire și că suntem făcuți pentru moarte. Cel care pune, care trăiește această problemă se regăsește în metafizică, unde spune: de ce există ceva, mai degrabă decât nimic? (Eugene Ionesco)

Macbett.

O satiră după piesa lui Shakespeare. Doi generali, Macbett și Banco, inițiază o rebeliune pentru care li s-a promis de către Arhiducele Duncan pământuri, titluri și bani, dar acesta își încalcă promisiunea. Încurajat de seducătoarea Lady Duncan, Macbett intenționează să-l asasineze pe Duncan și să se încoroneze rege. Dar sângele pe care îl varsă nu îl lasă să fie fericit, fiind vânat de fantomele victimelor sale și descoperind că nici noua sa soție nu este ceea ce pare.

Noul locatar

Vorbăria interminabilă a portăresei unui imobil contrastează puternic cu laconismul locatarului nou mutat. Acesta refuză aproape orice dialog cu semenii, ba chiar se autoclaustrează progresiv de vacarmul care a pus stă-pânire pe lumea contemporană. El își creează propria oază de liniște în camera sa, printre mobilele pe care cei doi Hamali le cară neconținut.

Omul cu valize

Omul cu valize se reîntoarce în locurile natale, prilej ca timpul, spațiul și amintirile să creeze un amalgam ce lămurește ambiguitățile și dezvăluie adevăruri profunde.

Pietonul și Furia

Regele moare

Rinocerii

Eroul principal al piesei, Beranger, este singurul care, într-o lume unde toți cei din jurul său se transformă rând pe rând în rinoceri, rămâne păstrător al valorilor umanității. Deși transformarea oamenilor în rinoceri este anormală, prin proporțiile pe care le ia, acest fenomen ajunge să fie sinonim cu normalitatea și, paradoxal, omul ajunge să fie privit ca o ciudățenie.

Tabloul

Despre valoarea operei de artă și condiția artistului, despre adevăr și absurd, comic și tragic, a într-o lume în care banii sunt cei care influențează deciziile, iar produsele artistice sunt considerate inutile. Piesa începe cu povestea unui bătrân iubitor de artă, extrem de zgârcit, care locuiește cu sora sa, Alice. Folosind abil argumentele, el reușește, să-l convingă pe tânărul pictor venit să vândă un tablou să-i plătească chiria pentru locație.

Viitorul e în ouă sau Mare e grădina Domnului!

Părinții din familia Jacques și familia Roberta, alături de alte rude, fac tot felul de eforturi pentru ca tinerii să perpetueze specia. Un text care te face să înțelegi faptul că viitorul nu va scăpa curând de urmele unui trecut bolnav care apărea când credeai că în sfârșit ai scăpat de el, exact acolo unde te-ai aștepta mai puțin.

După 46 de ani (premierea 6 aprilie 1964), „Rinocerii” au urcat din nou pe scena Teatrului de Comedie din București. De data aceasta, nu ca o producție proprie, ci ca un spectacol-atelier găzduit doar de amintita instituție culturală. Montare experiment care, firește, nu putea să scape de comparația cu aceea a regizorului Lucian Giurchescu, avându-l în rolul lui Beranger pe Radu Beligan, primitiv extraordinar și de publicul parizian și de criticii de teatru din capitala Franței, entuziasmați de prestația românilor în turneul de la mijlocul anilor '60. Un moment de referință din istoria Teatrului de Comedie, care a împlinit, în 2011, cinci decenii de existență. Spectacolul-atelier al Cătălinei Buzoianu s-a dezvoltat, în anul centenarului Eugène Ionesco, 2009, din patru experimente cu distribuții diferite din România și de peste hotare realizate în Studioul Internațional UNESCO

de Teatru „André Louis Perinetti” din București și în cadrul Atelierelor

[NN. Datele de mai sus sunt preluate din enciclopedii.]

Am în față volumul „Eu” (Ed. Echinocțiu, Cluj, 1990). Citim din „Elegii pentru ființe mici” - „Un mic soare, Doamne/ pentru sufletul meu” ... „Cineva rupea din el/câte puțintel/ l-a lăsat decolorat/ și cutremurat” ... „Prietene, să plângem/ o lacrimă pentru frunza galbenă” ... „În țara aceea nu deosebești piatra/ de pasăre sau duh” ... „A murit de congestie pulmonară/ păpușa, madonă de ceară”. Din proza și eseurile publicate în periodice - „A lupta pentru drepturile tale înseamnă de fapt a nedreptăți pe altul” ..., Am o adâncă silă pentru tot ce este vital, biologic instinctual, specific” ... „Suprema noblețe, să te rușinezi să lupți pentru viață, să te lași ucis, cu ai tăi, de asasini” ... „Puricoșii care pun viața deasupra tuturor lucrurilor, imbecilii care cred în supraom” ... „Din slăbiciune respect durerile. Sunt politicos cu florile, cu câinii, cu pietrele” ... „Iubesc numai înfrânții, urăsc victorioșii... Să fim umili față de umili ...sunt totdeauna gata să pactizez cu dușmanul... furia mea cea mai vehementă nu poate rezista în fața unui surâs, fie fals, al dușmanului” ... „Eram scâldat într-o baie de suferință, nimic pentru setea mea de bucurie, era de ajuns o mână să mi se întindă, un deget, o voce blândă” ... „Am descoperit că arta este superioară științei, filosofiei, faptei” ... „Viața este bestialitate” ...

Despre VICTOR HUGO - „Deficiențele spirituale ale lui Victor Hugo i-au constituit talentul... El nu a fost un poet, ci un orator... El a influențat nu prin ideile sărace, ci prin metaforizarea ideilor sărace... Nu știa că metafora poate fi o condiție a poeziei, dar nu poezia însăși... Torentul lui Hugo nu este, de fapt, decât o găleată vărsată, paie și ape murdare... Să nu se confunde un poet cu un om talentat. Un om de talent este un om social... Destinul adevăraților poeți este să nu aibă succes niciodată... Hugo a fost un om mare, tipic... A știut să fie nici al lui, nici al lumii... A fost de o mediocritate exemplară... Prefetele sale erau revoluționare, pentru că revoluția era la putere (n.n. EXTRAORDINAR!)... A vrut glorie, avere, putere, le-a avut pe toate... A început să scrie poezie numai pentru a avea gloria unui Chateaubriand, pe care apoi l-a disprețuit... Cât a trăit, a scris despre iertare, bunătate și nu și-a uitat niciodată criticii, i-a insultat (Nissard, Merimee, Montalambert)... Se credea bun și nu era... Știa despre relația soției sale Adele, cu Saint Beuve și a acceptat-o cu condiția ca prietenul său să continue să-i facă reclamă. Când acesta l-a refuzat, l-a dat afară și a înșelat-o pe Adele pâ-

nă la moarte... Hugo nu a înțeles nici poezia, nici sufletul soției sale... După Napoleon a fost regalist, după căderea regelui a fost republican... La moartea fiicei sale a scris sute de poezii, a consumat cantități imense de hârtie, soția sa suferea în tăcere, el îi cerea părerea asupra poemelor sale... Avea nevoie de suferință... Francezii doreau prin Hugo să aibă un Goethe al lor, dar sufereau că nu așa stăteau lucrurile... Admirația lui Hugo era facilă, îl admira și pe regele Ludovic Filip, care îl lingusea...

Despre „Journale en miettes” - ar trebui citate pagini întregi, dar rezumăm, cum ne pricepem. Binele este anost. Dracul este inteligent, Dumnezeu este ... simplu. „La cinema m-a iritat înfrângerea intrigantului” ... „Răutatea este bunătatea exasperată... Posteritatea nu e niciodată dreaptă... De ce să numi complic viața? Ce am altceva de făcut?... Chietudinea plană seamănă cu moartea... Am oroare de înțelepți și de moralști ...Superioritatea omului stă în gratuitate (citată din Gide)... Există o inițiere dificilă în nebulie - poezie, idei, religie, politică... dar ești prins, nu mai scapi... Poezia pare o scrânteală, burghezului cu mult stomac umplut de înțelepciune... Chelule, ai cuminenția prudă a vacii... Omul inventează sensuri, care să-i justifice existența... Prefer coșmarul, acestei vieți insipide, prefer chinul, morții... Sufăr când par mai puțin inteligent decât alții... Înainte de a fi celebru eram un ins mult mai simpatic... Critica este un joc futit, neimportant... Viața este plină de lucruri inexplicabile, dar cel mai mult este plină de mine ...Uneori mi-e frică de oameni” ...

„Cântăreața cheală” („Englezește fără profesor”) - prima scenă - se discută despre mâncare, pește, salată, untdelemn, supă, despre băcanul din colțul străzii, apoi urmează absurdul - iaurtul este bun pentru rinichi ... și apoteoză, doctorul conștiincios trebuie să moară cu bolnavul, bolnavul seamănă cu un vapor, au boli asemănătoare, de ce nu se dă în ziar vârsta noilor născuți și numai a morților (butadă), a murit Bobby, care avea același nume ca al soției, Bobby, iar deosebirea dintre ei a devenit mai evident prin faptul că Bobby - soțul murise, hârtia este pentru scris, pisica este pentru șoarece, iar brânza este pentru zgâriat, ș.a.m.d. Ionescu a recunoscut că a scris această piesă, una dintre cele mai cunoscute piese absurde după Jarry, consultând un manual de engleză „fără profesor”.

Nu ne-am propus o analiză a operei ionesciene, care, la fel ca și în cazul lui Caragiale, nu are o mare întindere, dar este inepuizabilă în esență. Dacă lectorul nu este „ipocrit”, poate spune, cel puțin în sinea lui - „Ionesco c'est moi”. Credem că literatura slătineanului, devenit parizian get-beget, Eugen Ionescu este opera unui geniu.

Virgil STAN

Rătăciți pe mare

Într-o zi de duminică a lunii iunie anul trecut, eram pe malul mării la bărci, cu intenția de a ieși la pescuit pe mare. Vremea nu era una dintre cele mai favorabile. O ceață densă acoperea totul. Nu se distingea nimic mai departe de zece metri de locul unde te aflai, fie pe mal, fie pe mare. Cum era zi nelucrătoare, l-am luat în barcă să-mi țină de urât și pe amicul meu mai tânăr, Gică Ivănoiu, zis Gogu Piticu, că nu avea mai mult de un metru șaizeci ca înălțime. Avea și el barcă, dar nu-i mergea atunci motorul. Încă era noapte. Ajutându-ne toți cei care aveam bărci la malul mării și dispuși să plece la pescuit pe o asemenea vreme, am dat bărcile la apă. Gogu trăgea ușor la rame iar eu pregăteam motorul pentru pornit. Luminile falezelor se vedeau ca niște ghemuri mici galbene învelite într-un strat gros de ceață ce pătrundea rece prin textura hainelor de vară. Începeam să-i simțim neplăcerile provocate de umezeala ceții căzute peste oraș și mai ales peste mare încă de la mal.

Când am depășit digul de protecție, am tras de sfoară și motorul a pornit turându-se, dornic de o nouă aventură în necunoscut. Gogu a scos ramele de pe strapazane și le-a așezat în barcă. Cuplând motorul pe marș, ne deplasam încet perpendicular pe mal, să nu ne rătăcim de la început. Așa puteam aprecia când ne-am îndepărtat la vreo milă după ceasul telefonului. Știam că facem cam trei km într-o jumătate de oră pe mare liniștită. Marea nu era agitată, era doar ușor ondulată, tocmai bună de pescuit.

Până se lumina de ziuă mai erau vreo trei sferturi de ceas. Nici nu am făcut două sute de metri, că motorul s-a oprit instantaneu. Era a doua oară când se întâmpla, motorul fiind nou și în-

că în rodaj. Avea rezervorul full cu benzină și mai aveam ca rezervă un bidon de doi litri jumătate plin, așa că alta trebuia să fie cauza.

Trăgeam de vreo cinci minute la sfoară și motorul tot nu pornea. Bănuiam ce s-a întâmplat. Rezerva de benzină o țineam într-un PET de doi litri jumătate în care a fost bere și capacul avea în el pentru o etanșare mai bună o folie subțire din plastic. Benzina dizolvase folia și bucățele de plastic îfundaseră jiclorul carburatorului. Gogu trăgea din nou la rame dar nu mai știam în ce direcție mergeam acum. Cât am fost cu motorul oprit și tot trăgeam de sfoara de pornire, barca și-a schimbat direcția. Nu se mai vedeau nici luminile orașului care pe o noapte fără ceață s-ar fi observat și de la 3-4 mile. Acum nu cred că aveam două sute de metri. Se distingeau niște umbre și noi credeam că ar putea fi orașul. Tot trăgând de sfoară, la un moment dat motorul a pornit. Când l-am cuplat la marș s-a schimbat iarăși direcția bărcii. Mergeam în necunoscut. La un moment dat am zărit iar luminile ca niște ghemotoace galbene. Înseamnă că reveneam spre mal, așa că am întors să ținem malul mereu în pupa, să ne îndreptăm spre larg. Motorul torcea frumos. Parcă nici nu existase incidentul care ne-a dezorientat de nu mai știam încotro mergem. După timpul parcurs ar fi fost normal să fi ajuns în zone bune de pescuit. Nici vorbă. Lăsăm motorul la ralanti să auzim și alte motoare după care să ne ghidăm încotro să ne îndreptăm.

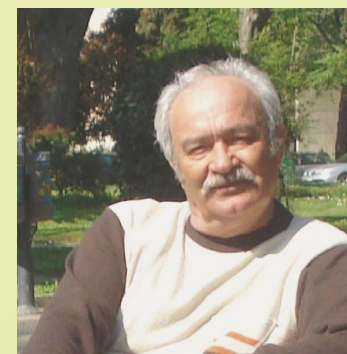
În prova văd că apare umbra unui dig. Când am ajuns la mai puțin de zece metri de el am schimbat repede direcția bărcii, altfel intram direct în stabilopozii

și spargeam barca. Mergând paralel cu digul am ajuns la capătul lui. Știam că atât la Mangalia cât și de-a lungul întregului litoral digurile sunt scurte și trebuia să ajungem la capăt repede. Doar cel de la intrarea în port era de aproape un km lungime, restul sub suta de metri.

Am depășit digul și ne îndreptam spre mal să vedem unde suntem. Nu eram așa de departe chiar dacă am mers mai mult de jumătate de oră în necunoscut pe mare. Dintr-o dată a apărut în fața bărcii plutind o parămă groasă de care erau legate resturi de plasă. Dacă nu ridicam repede motorul, rupeam în parămă axul de propulsie al elicei.

Ridic repede motorul și Gogu cu o ramă dirijează barca spre plajă. Cobor din barcă și merg pe plajă să văd dacă cunosc ceva. Am dat de discoteca circulară de pe plaja Venus, astfel am aflat unde ne aflăm. Din nou am trecut peste parăma cu plase rupte, smulse de furtună cine știe de pe unde și purtate spre mal și apoi pornind motorul am încercat să mergem paralel cu digul. Cu toate că încercam să ținem barca direcționată spre larg, barca a mers tot unde a vrut ea. Ceața și umbrele ne crea necazuri.

După încă un sfert de oră de mers în necunoscut sperând că suntem suficient de în larg să putem găsi zone cu piatră și scoică unde stă ascuns guvidul, am oprit să încercăm pescuitul. Deja se luminase, dar acest lucru nu a făcut decât să schimbe culoarea mediului care ne înconjura, din negru în gri. Vizibilitatea nu era mai mare de zece-cincisprezece metri în jurul nostru. Din când în când scoteam chiote ca Tarzan, poate ne răspunde cineva. Nimic. O liniște mormântală, umezeală și o ceață care îți pătrundea în

oase. Doar pescărușii se așezau lângă barcă, așteptând să le aruncăm ca de obicei peștii mai mici.

Am aruncat ancora și am început pescuitul. Dădusem peste un loc unde peștele mânca binișor. Cum se rărea, cum dădeam drumul la parămă să schimbăm locul. La un moment dat am ieșit de pe zona cu piatră și am dat peste nisip. Nu mai prindeam nici un guvid. Am plecat iar în necunoscut. Încercasem să pescuim cu câțiva metri mai lateral când am revenit pe parămă, dar fără rezultat în mincioguri.

Stăteam tăcuți pe mare și nu se auzea decât clipocitul apei lovindu-se de copastia bărcii. Nu mai aveam curajul nici să schimbăm impresii despre aventura noastră. Nu știam unde ne aflăm, cât de departe de mal suntem și dacă ceața se va ridica așa curând. Nu puteam să plecăm spre mal deoarece nu știam unde este malul. Dacă ne îndepărtăm și mai mult spre larg? Benzina pe care o aveam era suficientă pentru o oră de mers, dar dacă era necesară mai multă? Tremuram de frig în tăcere, așteptând ca peștele să miște în cârlig. Ceața ne pătrunse-se cu umezeala ei prin hainele subțiri de vară și acum îi simțeam neplăcutul efect. Dacă ar fi apărut soarele se zvânta îmbrăcăminte de pe noi și deveneam mai optimiști. Câte un cormoran se auzea fâlfâindu-și aripile pe lângă barcă. Dacă sunt cormorani înseamnă că nici malul nu-i departe. Ei nu se avântă prea mult în larg. Pescuiesc la apă mai mică de zece metri, să poată ieși într-un minut la suprafață. Erau doar speranțe că nu suntem departe în larg. Dar unde? Nici sirena de ceață de la intrarea în port nu se auzea. Unde om fi oare? ne între-

bam în sinea noastră fără să avem curajul s-o facem cu voce tare. Peștele nu mânca cu toate că uneori eram pe zonă cu piatră. Se simțea la mână când trăgeam de volte. Porneam barca iar pentru câteva minute în necunoscut, să schimbăm locul.

Credeam că mergem tot spre larg deoarece alegeam ca direcție orizontul cel mai strălucitor, de unde trebuia să apară soarele, spre răsărit, însă până la urmă s-a dovedit că mergeam de fapt paralel cu malul la vreo câteva sute de metri depărtare. Adâncimea apei era de peste șapte metri, deci tot eram la cinci sute de metri de mal.

Mergând spre orizontul ilu-

zie, la un moment dat s-a spart ceața și am descoperit o lotcă cu vreo patru persoane în ea venind spre noi la rame. Terminaseră benzina. Însemna că de unde veneam noi era malul. Barca era din zona Neptunului. Asta dovedea că noi am rătăcit la vreo șase km de locul de acostare, tocmai prin zona Olimpului, unde nu mai fusesem niciodată la pescuit fiind prea departe de Mangalia și nerentabil.

S-a făcut ora zece și noi nu aveam mai mult de 3 kg de guvid. Iar ne-am schimbat locul. Am reumplut rezervorul cu benzină. În sfârșit a ieșit și soarele, ceața risipindu-se dinspre mal. Spre larg încă mai persista dar vedeai la aproape o sută de metri distanță. Am descoperit că am ajuns deasupra zonei prezidențiale din

Neptun. Am pornit spre Cap Aurora unde veneam de obicei la pescuit, fiind zonă cu multă piatră și scoică. Așa ne îndreptam și spre casă. Am mai încercat în câteva locuri, dar aveam ghinion. Nu avea guvidul chef de masă, așa că am abandonat pe la ora unu pescuitul. Mai mult am rătăcit pe mare decât am pescuit.

După vreo câteva ore de orbecăit pe mare în necunoscut, cu teama în suflet că ne putem rătăci spre larg îndepărtându-ne atât de mult încât să nu vedem malul chiar și la ridicarea ceții, am plecat spre Mangalia cu maximum 4 kg de guvid fiecare și cu o experiență nouă. Nu era prima dată când am plecat pe ceață și am reușit să ajungem la mal, dar atunci trăgeam la rame, nu mergeam așa

departe de mal, ca acum cu motor, posibilitatea rătăcirii fiind cu mult mai mare. Ne-am scos barca pe mal unde mai erau câțiva colegi sosiți, însă la fel de ghinionști ca și noi, chiar dacă nu s-au rătăcit așa de departe cum am pățit noi. Nu ne era teamă prea tare. Aveam telefoanele cu noi și la o adică, dacă intram în panică și nu ne mai descurcam să ne orientăm, sunam la poliția de frontieră să ne găsească, chiar dacă riscam o amendă în caz extrem. Aveam la noi busola însă nu ne era de nici-un folos decât să găsim la o adică unde este malul, nu și locul de acostare. De atunci a mai fost ceață pe mare, însă eu nu am mai ieșit, mergând la spital, la operația care m-a ținut la mal până la sfârșitul anului.

Lista cu nominalizările pentru premiile Ligii Scriitorilor Români, pentru anul 2011

Nominalizările s-au făcut din diversitatea cărților, apărute în anul 2011, sosite pe adresa Ligii Scriitorilor Români, de către o comisie de critici literari, membri ai Ligii Scriitorilor. Au fost luate în considerație cărțile sosite pe adresa Ligii Scriitorilor până la 1 ianuarie 2012, indiferent din ce organizație profesională fac parte autorii - Liga Scriitorilor, Uniunea Scriitorilor, ș.a.m.d. Motivul fiind că aceste cărți au fost scrise pentru cititorii români, în interiorul Literaturii Române, și nu pentru o anume asociație scriitoricească. Liga Scriitorilor, militând pentru spiritul democratic în lumea scriitorilor, a adoptat acest principiu, încă de la înființare, prin Statut.

Debut în poezie

- *Ochi de copil*, de Maria Lucia Rebreanu

Proză

- *Contra răului din noi*, de Grigore Avram
- *Taumaturgul și Mir*, de Florin Oprea Sălceanu

- *Îmi amintesc și îmi imaginez*, de Mariana Brăescu Silvestri

- *8 proze scurte*, de Zeno Ghițulescu
- *De vorbă cu inima ta*, de Vasile Dorin Ghilencea

- *Proprietatea e sfântă*, de Emil Bucureșteanu

Poezie

- *Răniță, umbra mea*, de George Ioniță

- *Împliniri*, de George Echim

- *Păsări coboară din iris*, de Vali Bonciu Constantin

- *Semnele Timpului*, de Elisabeta Iosif

- *Cartea cerurilor mele*, de Ion Lucian Coliță

- *Să vii și mâine*, de Iulian Patca

- *Șoapte cu aripi de înger*, de Catinca Neacșu și Costel Neacșu

- *Locuiam într-o lacrimă suspendată*, de Ion Untaru

- *Arborii din Muntele Genezei*, de Stela Ianovici Costan

- *Visuri abrupte*, de Ioan Hentea

- *Armuri de vis*, de Emilia Tudose

- *Iluzii suspendate*, de Carmen Alexandrina

Interviuri

- *De vorbă cu stelele*, de George Roca

Eseu

- *Pragul de jos*, de Dumitru Velea

- *1001 cugetări*, de Ilie Bucur

Critică literară

- *Între Thalia și Minerva*, de Al. Florin Țene

- *Pomul cu litere*, de Menuț Maximilian

- *Neliniști prin timp*, de Doina Drăguț

Literatură S.F.

- *Osânda*, de Toader T. Ungureanu

Istorie literară

- *Marin Sorescu - în scrisori și documente inedite, ed. III*, de George Sorescu și Emil Istocescu

Poezii pentru copii

- *Anotimpul jocului*, de Titina Nica Țene

- *Parfumul dimineților*, de Gheorghe Vicol

Monografie, jurnal literar, antologie,

enciclopedie și dicționar, studii

- *Anotimpul trăirilor albastre*, de Viorica Popescu

- *Pagini din istoria fanfarelor din valea Jiului*, de Ioan Velica

- *Nunta - Riturile de trecere în ținutul Momârlanilor*, de Dumitru Gălățan-Jieț

- *Infern în România*, de Vasile I. Heredea, Horea Gana, Gervasio Curnis, Emil Șimăndan

- *Mănăstirea Bârsana*, de Nuțu Roșca

- *In onorom profesorului Ioan Hentea*, de Onufrie Vințel

- *Scieri*, de Nicolae Iștoc

- *Dosarul Nobel*, de Mihai Prepeliță

- *Schițe și amintiri*, de Valentin Vișinescu

- *Personalități Române și faptele lor*, de Constantin Toni Dârțu

- *Anuarul Filialei Timișoara al Ligii Scriitorilor*, de Doina Drăgan și Andreia-Elena Ancuța

- *Vechi soiuri românești de viță de vie*, de dr. Ion Pușcă

- *Luminișuri*, de Elena Buică

- *Arhimandritul Mina Stan - un slujitor devotat Domnului*, de Ion Nălbitoru

- *Poeți clujeni la cumpăna de milenii - antologie*, de Dan Brudașcu

- *ANTOLOGIA scriitorilor români contemporani din întreaga lume*, de Ligya Diaconescu

- *Lumina cuvintelor - antologie*, de Claudiu Șimonai

Constelații epigramatice

Ion DIVIZA

(n. 07.02.1955)

Născut în localitatea Stolniceni, județul Lăpușna, Republica Moldova. Absolvent al Facultății de Ziaristică a Universității de Stat din Moldova, ziarist, secretar literar al Teatrului Național „SATIRICUS I.L.CARAGIALE” din Chișinău.

Președinte al Asociației Epigramiștilor din Republica Moldova, redactor-șef al revistei „Pardon” (Chișinău), membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și al Uniunii Epigramiștilor din România (1993).

Apariții editoriale epigramatice: **Tinerică mi-am luat** (1998), **Săgetat de o idee** (2000), **Pilat din... poantă** (2002), **Komikaze** (2005), **Trei crai de la răsărit** (în colaborare cu Efim Tarlapan și Gheorghe Bălci, 2010).

Participant activ la manifestările epigramatice din România, inclus în circa 45 de volume colective de epigramă și primind peste 40 de premii pentru creațiile sale.

Rătăcire istorică

Zbierând, mioarele din turmă
Bezmetice pe șesuri trec;
Dă, Doamne, mintea de pe urmă
În capul primului berbec!

La tribunal

Minciuna, acuzată de viol,
Distrusă-și înfrunta judecătorul,
Văzând în preajmă Adevărul gol
A exclamat: „El e violatorul!”

Noapte la cazarmă

Soldați-n paturi, la cazarmă,
Sunt toți cu mâinile pe armă,
Doar colonelul doarme tun
...De arma lui nici nu mai spun!

Unire, români!

Cu lozinci și cu tam-tamuri,
Se unesc numaidecât:
Mai întâi se strâng ca neamuri,
Iar apoi se strâng de gât.

Lanțul căsniciei

Scăpat din ghearele soției,
Alerg la blândul meu dulău:
Ia, frate, lanțul căsniciei
Și lasă-mă să-l port pe-al tău!

Confesiune

Sunt soțul fericit, la o adică,
Am fost deștept de tânăr să mă-nsor
Și iată îmi mărit a treia fiică...
De-aș mărita-o și pe mama lor!

Vacanță parlamentară

Când parlamentul e plecat
Și sala-i goală, spațioasă,
Îl vezi pe spicher întristat
De parcă nu i-s boii-acasă.

Banii și ciorapul

Bogătanul fără cap
Ține banii la ciorap,
«Banii n-au miros», declară
...Dar ciorapul te omoară!

Unui aviator rus

Decolând din Krasnodar,
N-a ajuns pân' la Ciucotca;
Mai avea benzină, dar
I se terminase votca.

Apel

Urlu cât mă ține gura
În Sahara românească:
Oameni, apărați natura
... De natura omenească!

Turmentați

Așa e lumea pe la noi –
Trăim mai mult din amintiri;
Când ne-mbătăm, suntem eroi,
Când ne trezim, suntem martiri.

Exemplu de bună purtare

Mă culc la zece, ani la rând,
Nu mai fumez, nu beau țărie,
Nevasta nu-mi înșel nicicând;
Dar de-am să ies din pușcărie!...

Clenciul

Românul are-un clenci vădit
Și iată sensul lui ascuns:
El e mereu nemulțumit
Că nu e mulțumit de-ajuns.

Coloana

Să fi avut ca la Brâncuși
Coloana dreaptă, cât un munte.
Pe-americani, pe nemți, pe ruși
I-am fi pupat numai în frunte.

Paradă la Moscova

Trec soldații eminenți
Tropăind atât de tare,
De le sar, când nu-s atenți,
Vodcile din buzunare!

Hoți legali

Din tot ce parlamentul drege,
E clar un lucru pentru toți:
Mai lesne intră hoții-n lege
Decât să intre legea-n hoți.

Femei în Parlament

Plimbându-și nurii afroditici,
Ele se-ntreabă și socot:
Să meargă cu bărbați politici
Sau cu bărbați care mai pot?

Sfat

La medic să te duci cu gânduri bune,
Să nu-l corupi, căci dânsul este sfânt;
Un onorariu mare-l indispune,
Iar unul mic... te bagă în mormânt!

Geopolitică

De la Don la Eufrat,
Din Balcani la Magadan
Cel mai mare diplomat
Este... tancul lui Ivan.

Armă strategică la Chișinău

Oricât s-ar afla de tare
Nu ne-ar bate hoarda slavă,
Dacă n-ar avea-n dotare
Coada de topor moldavă.

Guvernanții noștri

Guvernanții ni-i jelim:
Oare cum de mai trăiesc?
Noi muncim – și flămânzim,
D-apoi ei, că nu muncesc?!

Integrare europeană la Chișinău

Înregistrăm, cu noul parlament,
Succese mari pe arii mai extinse:
Moldova a ajuns în Occident
La depărtarea unei mâni întinse.

La pescuit pe ploaie

Din ceruri norii mă adapă,
Din lac mă-mproașcă val cu val,
Stă pește, deștept, sub apă
Și eu, un idiot, pe mal.

Epitaful unui poet bețiv

Un bun și talentat confrate,
Mănat de sete și idei,
Pornise spre eternitate
Și-a adormit... sub gardul ei.

Nicolae BĂLAȘA

Fagment de roman

În timp ce o ascultam pe mamaie și încercam să despachetăm geamantanele, am auzit scârțâitul porții din spatele casei.

- El trebuie să fie! - mi-am zis în gând și am căutat, grăbită, în bagaje, luleaua, punga cu tutun și sticla cu rachiu grecesc. Între timp, l-am auzit pe moș Gheorghe:

- Ioană, veni, fă, fata?

- Mai potolește-te, mă gălbejitule, cu al întrebat! Că mâine, poimâine, o iei din loc și nu o să am cu ce să te îngrop! La popă, bani, la gropari, ca la gropari, ăla cu gorna nu suflă nici el degeaba... Fir-ar al focului de umblat! ...Și de mat! Că m-ai mâncat de nu mai știu ce să mă fac! Of, Doamne, Doamne!

- Mai taci, fă, hârca dracului! Că dacă n-aș aștepta fata, uite acum m-aș culca direct între ăle scânduri. Mi-aș pune singur capacul și gata! Te-aș scăpa dracului de al bombănit! Că m-ai pocit la cap de îmi vine să iau câmpii... Nu mai judec! Îmi vine să pun mâna pe topor să te toc bucăți și să te fac jumări. Mâine, o să mă duc să-mi sap groapa să vedem taci?

Pentru o clipă, am ezitat să intru între ei deși, de câte ori mă vedeau, vrând-nevrând, se mai potoleau.

- I-auzi?! Iar se ceartă! Pe deoparte și Ioana asta, tot cu gura mare!... Îl bate la cap de când i-a ținut lumânarea și el s-a întors... Acum ce vină are bietul om că nu l-a luat moartea? Ea zice că din cauză de țuică i s-a înmuiat ălia coasa. Că dacă nu avea acolo, lângă el, sticla și-l găsea îmbrăcat, aranjat, parfumat, gata! Că și-a făcut pe aici stagiul! Până acum, ehe, tocmeau o fată mare, îl tă-măiau, îi duceau și apele, îl pomenea de trei săptămâni, cum se face! Peste încă vreo altele două, pomana de șase... O rânduială, acolo, și lui, în rândul lumii, cu patruzeci și patru de colaci, un Dumnezeu de pomenit și o prescură, apoi pat și masă și... Gheorghe avea să se odihnească, o vreme, pe lumea ailaltă, până i-ar fi venit ceasul să se întoarcă și să dea socoteală. Așa, nu-i vezi?! Nu mai încap unul în altul! Lăsând la o parte că nu prea s-au potrivit niciodată...

Am ascultat-o pe mamaie, am tras cu ure-

chea dincolo de noi și am luat-o, de data asta, pe la poartă și nu prin spărtura gardului din spatele casei, pe unde treceam de obicei. Când m-a văzut, moș Gheorghe s-a pus, ca un copil, pe plâns. S-a așezat pe treptele scării din fața casei, m-a așezat pe genunchi, m-a mângâiat, apoi, șoptit, mi-a spus:

- Să știi tu, fata mea, că mi-a venit ceasul.

Am avut eu un vis. Nu cred că mai am timp să beau tutunul ăsta miresmat... Oricum, îți mulțumesc! Dintr-ăsta am auzit că aveau nemții pe front! Te-am așteptat, ba chiar m-am sculat din moarte ca să-ți spun că tu ești cumva sânge din sângele meu. Mumă-ta, Maria, e și fata mea. Am făcut-o cu bunică-ta. Să nu mă cerți! Și nici pe ea... Așa e în viață! Acum, că știi, trage-mă de mustăți ca altă dată... Doar ești singurul meu nepot câtă vreme Dumnezeu nu a vrut să fac copii și cu Ioana.

- Of, of! Am simțit eu ceva... Dar nu mă păcălești?

- Nu îmi mai arde de șotii... Bine că te-ai întors, ai mai crescut și am putut să-ți spun.

- ...Baba Ioana?

- Știe... De-aia nu prea mă înghite. Cu tine nu are nimic... Te faci însă că nu știi. Ții totul pentru tine, ca pe un secret...

- Și nici lui mami?

- Nu acum, mai târziu, după ce o să închid ochii și o să crească bojii... Pentru voi, mai e încă mult timp...

Nu, n-o să crească! - i-am zis, l-am îmbrățișat și mi-a venit să plâng. Mi-a șters lacrimile cu palmele lui bătătorite, m-a pupat pe vârful nasului și a strigat către femeia sa:

- Ioană! Fă, tu nu auzi?

- Ce e, omule? - i-a răspuns ea din camera de la drum unde pusese provizoriu și coșciugul.

- Fă Ioană, a venit fata mea, mânca-o ar moșu pe ea!...

- E, de-asta strigai tu?! Bine că a venit sănătoasă! Și eu care credeam...

- Credeai pe dracu! Scoate jumările și trandafirii din găleată... Pune ceanul să facem păsă! Hai, ce mai stai? Să scoți și o oală cu vin! Din porția mea de moarte. Uite,

vreau să o beau eu cu fata, pomană de viu!

***

Câteva zile la rând, seară de seară, m-am plimbat prin sat cu moș Gheorghe de mână. Ne-am oprit pe la toate cârciumile și prăvăliile. Nu a mai băut. Mergeam doar așa ca să ne vadă lumea. Când însă ajungeam la Rătana, își găsea un loc, mă pune pe genunchi și mă întreba ce-mi pofteste inima. Îl trăgeam de mustăți, el mă pupa pe năsuc, apoi îi răspundeam:

- Halviță și înghețată de la Staroș!

- Fă, Rătano, pe ăsta, despre care zice fata, l-ai mai văzut?

- Ce să-ți spun, moș Gheorghe? Unii spun că i-ar fi murit, în iarna trecută, gloaba. Iapa aia amărată. Alții cică i-ar fi degerat baba. A căzut în nămeți seara și acolo și-a petrecut noaptea că el a cam surzit și n-a auzit-o când ea se văieta.

- Bă, Gheorghe, fii-ți-ar Staroș să-ți fie! Din câte zice Șutu, că știi, are pe fie-sa aia întregă la cap, măritată la el în sat, peste deal, ar fi dat toți ortul popii! - s-a amestecat în vorbă Tuiu.

- Fugiți, bă, dracu! L-am văzut eu, de Paști, la horă, la Izlaz, în Satu Nou... - m-a liniștit Cioacă. Ce-i drept, fără babă, dar nu cred că o fi murit strâmba așa cocoșată, că nu putea sta dreaptă în coșciug. N-aveai cum să-i pui capacul și odată te pomeneai cu ea moroi, că se ridica din groapă, cu pământ cu tot în sus. Staroș zicea că mai întâi o duce pe la băi, de romantism, pe la Govora sau ceva mai sus, s-o dreagă. S-o îndrepte ăia cu nu știu ce ălea au mai ieșit acum... Nu râdeți că nu e de răs! Am auzit că te pun în niste chingi, te bagă la cuptor și te fac, în vreo șapte, opt zile, mai ceva ca atunci când erai nou.

- I-auzi, moșule, s-o dreagă pe babă, să se mai încălzească și o să vină Staroș cu înghețată. Până atunci, ia ceva de-aici! Cere-i la tejghea ce poftesti tu!

- Păi, turtă dulce și o mâncăm împreună cu lapte de la capră acasă. Cu mamaie și cu baba Ioana!

- Lasă-le pe ele, că au tot mâncat și le-au picat dinții...

- Atunci nu mai vreau nici eu.

- Tii, drace! Bă, Gheorghe, bă! Dumneata?! Ia, ca să vezi, s-a întors și fata?! - s-a mirat când ne-a văzut, din ușa prăvăliei, Tanța din Gura Cerboaiiei, venită și ea la Rătana după un pachet cu sare. Se auzise că ai murit?! Aoleu, Doamne, și ce m-am mai jelit! Că nu am venit și eu cu lumânare. Nu am putut! De urât... Îți dai dumneata seama, femeie singură, noaptea, peste câmp!

- Crezi că te prindea vreunul și dădea cu tine de pământ?... Te pomeni că te pune dracu tocmai acum, când te-ai sfoiegit, cu cracii în sus! - a râs Ciocea.

- Bă, nu mi-ar fi fost de-aia, dar venise balta mare... Că mă și gândeam: Doamne, cum l-or trece pe bietul om, în car, spre deal, la cimitir?!

- Fă, acum te duc ăștia în remorcă, cu tractorul... Bani să ai!

- Iar dacă nu?

- Mori tu în locul lui... Gheorghe, mai stai, mă, pe-aci, cu noi, chiar dacă o mai încurci pe Ioana în socoteli! Fă, mori tu în locul lui și să fiu al dracului dacă nu te duc moartă în spinare până la groapă! Trec și prin apă! Și acolo, te pun așa, în picioare, că cine știe, poate răsari în primăvara viitoare vreo cută? Sau vreo floare?! Mai știi?!

- Răzi, fir-ai al dracu de hodorog, când erai tânăr și plângeai...: „dă, fă, dara-i să dai, că de-aia ai și nu te primește cu ea în rai!” Acum, i-auzi, mori! Bă, fir-ați ai dracu, am auzit la aparat, că eu, televizor, în văgăuna aia, n-am... Gata, se schimbă guvernul și ăștia aud că au plan, ca pe vremea comuniștilor, să ducă în fiecare an din noi, la groapă, cam a patra parte. După socoteala mea, că a lui gălbează ăsta nu mai poate, în vreo doi ani și jumătate au și încheiat cincinalul de patru ani!

Am auzit și eu. Are dreptate nă-roada! Cică ăia care o mai dau cotită pe la spitale, în plină democrație, de asta de pe la noi, când se vor întoarce, o să-i pună în jug, la plug. Nu de-alta, dar statul nu mai are capră cu cinci picioare și țâțe pentru fiecare. Mai sug doar cei cu mintea chircită, pentru dezvoltare și împelitații de mici. Mai rău de fata asta și de cei ca ea. Se vor bate pe troscot. Că atât a mai rămas. În plus, pentru ei, la vremuri noi, tot cu ei! Asta e! O să înghită-n sec, altfel și buruienile vor fi la mare preț!

- Află! Îi cred în stare! - a zis Tuiu.

- Și eu, să știi! - l-a aprobat femeia din gura Cerboaii.

- Gheorghe, mori, bă, dracului și scapă de ei!

- Bă, tataie, i-am zis pentru prima dată lui moș Gheorghe, hai, că ăștia sunt nebuni! Hai!

***

Am plecat împreună. Oamenii ne-au urmărit cu privirea și ne-au salutat de parcă plecam pe ultimul drum. Moș Gheorghe s-a mai oprit în ușa înainte de a-i trece, la ieșire, pragul. I-a măsurat pe fiecare cu privirea și o clipă iar i-a ascultat. Toți însă tăceau. Îi auzeam doar cum respirau. Doar Tanța, în cele din urmă, făcând pe înțeleapta, a oftat.

- Uite, îl vedeți? Astăzi e, mâine, stingerea! Vine ăla cu goarna și... Norocul lui că o să-l țină minte fata asta, altfel, boji, pe el, de un metru!

- Ca să vezi, a dracului! Da de unde știi tu, fă, ai? - a luat-o peste picior, iarăși, Ciocea.

- Păi tu nu vezi, bă, gălbează, că el nu mai e el? I s-a schimbat uitătura.

- Eu ca eu, dar, ho, că dați voi de dracu! - le-a zis moș Gheorghe, le-a zâmbit, și m-a mângâiat pe cap.

- Fă, ține și tu minte! Când mortul are un zâmbet în colțul gurii, mai ia cu el pe vreunul! Îl vezi la moș Gheorghe? Uită-te bine la el! Care credeți că ar putea fi următorul?

- Păi cel ce întrebă și e cu musca pe căciulă! Ciocea că ăsta e intrat în comunitatea europeană și musai trebie scos înaintea de a da colțul, de-acolo! Ascultați-mă, probemă a dracu! Apoi trebuie să moară cumva în rândul lumii. - le-a răspuns femeia.

- Ptiu! I-auzi a dracu! Fă, tu ești aia! Și o să te mănânce lupii moartă, acolo în Cerboaiia. De, pe de o parte, o ușurare pentru ai tăi din neam, că nu mai cheltuiesc să te ducă în cimitir. Vezi cu ochii tăi că îți trebuie una, alta, ca să mori. Ori tu... umbli creanga. Hodoroagă cum ești, cine dracu se mai uită la tine?! Statul zici că nu mai dă... Atunci de unde, fă,

bani pentru lumânări, colaci și câte și mai câte ălea?

- Bă, Ciocio, tu știi că prostul e ăl de moare întâi! Află! ...De grija altuia și asta e grija dracului! Vezi-ți de ale tale că tot stând pe drum, s-ar putea, când mori, să nu ai nici izmene în cur! Iar dacă vrei să știi, eu chiloți și un rând de țoale mi-am luat! Am și tămâie, lumânări... De când cu bolovanul ăla din cer. Că ziceau că o să cadă și, al dracu, nici ăla nu a mai căzut! Că ne pricopseam cu el, scăpam, iar acum stăteam de vorbă peste gard. Eu și încă vreo câțiva de aci, în rai, tu, că ai fost dat dracu, un nărod, dincolo, la cazanul cu smoală, în iad.

- Moșule, ai dreptate, hai! Că pe ăștia i-a prostit foamea și au damblagit! - mi-a zis tataie și am ieșit.

Pe drum, am mers, râzând de cele spuse, în prăvălie la Rătana. În fața casei, cam cu greu m-a ridicat în brațe și m-a pupat iarăși pe frunte.

- La noapte, să visezi cum că tu ai să fii prințesa la curtea unui mare împărat, iar eu tot acolo, pe la poartă, un cerșetor de zile. Mai dă-mi, Doamne, și un mâine!

- Cum un cerșetor câtă vreme ai zis că ești tataie al meu?

- E, fie și cum zici tu, numai că, vreau sau nu, trebuie să recunosc, m-am cam împuținat.

- Tataie, îți spun, tu ești același pe care eu îl știu!

- Crezi? Ceva ciudat mi se întâmplă! Deși ești aci, de la o zi la alta, îmi e dor de tine și mai mult. Eu cred că se zvârcolește în sufletul meu Maria. Mumă-ta! Parcă n-aș vrea să închid ochii înainte să o mai văd, măcar o dată, și pe ea.

- O să vină mai spre toamnă, însă nu-mi mai spune chestii de-astea, că mă faci să plâng!

- Draga moșului, să nu faci asta! Ascultă-mă, nu ai de ce! Când ai obosit pe-aici și tenurci prea mult în lume, omul se mai și odihnește. Acum, fiecare în patul lui!

- Tataie, să nu mori!

- Nuu! Mâine o luăm de la început!

- Promiți?

- Promit! N-avea grijă, mai am câte ceva de făcut.

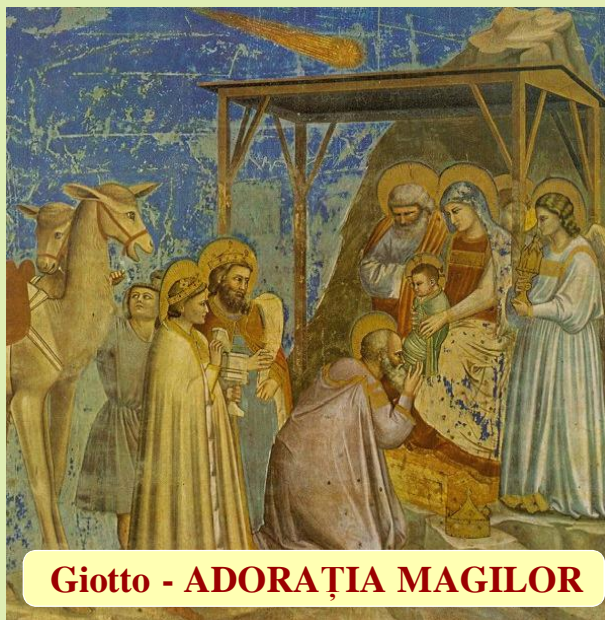
- Atunci...

- Batem palma! Să nu uiți să treci mâine pe la mine!

- Mă Gheorghe, mă, nici nu a venit bine, și iar mi-ai luat fata! Fir-ar-ar să fie!

- Las-o, Mitro, că doar știi, e și a mea, iar dacă am să mor, tu o să o ai cât vrei, că ești mai tânără.

- Gheorghe, taci, Doamne iartă-mă, că așa ne-a fost vorba!

Giotto - ADORAȚIA MAGILOR

Constelații epigramatice

Florina Dinescu (n. 08.02.1954)

Născută în localitatea Mălăiești, județul Prahova. Administrator financiar de patrimoniu, la Ploiești.

Apariții editoriale epigramatice: **Pas des deux** (1997), **Singuri în tranziție** (2002), ambele volume scrise în colaborare cu Mircea C. Dinescu, soțul său, tot împreună îngrijind apariția volumelor colective **Mușchetarii prahoveni** (1996), **Mozaic umoristic** (1998) și **După 20 de ani - umor major** (2002).

Participantă activă la manifestările epigramatice naționale, este inclusă în zeci de volume colective de epigramă și a primit nenumărate premii pentru creațiile sale.

Președinta Clubului Umoriștilor Prahoveni „Ion Ionescu-Quintus” din Ploiești, membru al Uniunii Epigramiștilor din România.

Istoria

Chiar Herodot, al său părinte,
Iubind-o tare și cu foc,
N-a educat-o mai deloc
Și de atunci ea ne tot minte...

Rugăciune

O, Doamne, știm mânia Ta
Că n-avem gânduri pure,
Dar nu da omului așa
Cât poate el să... fure!

Recorduri sportive

Un nou record s-a stabilit
Și face cinste țării:
La noi cu mult s-a depășit
Și limita răbdării!

Structura politicianilor

Sunt din material ales,
O stofă bună, nu otreapă...
Culoarea și-au schimbat-o des,
Dar n-au intrat la apă.

Pret a porter

Parlamentari sătui de controversă
Acum, când dușă e căldura,
Îmbrăcămiinți își cumpără diverse,
Dar ce folos că nu-și cunosc măsura!

Transplant de inimă

E operat cum se cuvine
Și nu a fost deloc ghinionist:
Îi bate inima mai bine,
Că-i prelevată dintr-un polițist...

Axiomă

De-ai să colinzi pe multe haturi,
În orice timp, întotdeauna,
Cu adevărul nu te saturi
Așa cum satură minciuna.

Un om ponderat

Nu-l supără vreun amănunt
Și nici nu se repede,
Ia lucrurile-așa cum sunt
Când nimeni nu îl vede...

Prețuire

În cercurile literare
E printre marile figuri;
E drept c-a scris doar o lucrare,
Dar mult mai multe lucrături.

Îndoieli și certitudini

Începând de mult, cu Galileu
Și cu doctori în filosofie,
Mulți s-au îndoit de Dumnezeu,
Dar nici unul singur de prostie.

Succintă prezentare

Se crede printre corifei
Și e așa de pricepută
Încât s-ajungi la mîntea ei
Ți-ar trebui o parașută.

Femeia

E cea mai pură creatură,
La griji, nevoi, ți-e un balsam,
Te scoate din încurcătură
La fel ca Eva pe Adam.

Pământul

Greu l-a blestemat norocul,
E-n continuă mișcare!
Prin vulcani își varsă focul
Și transpiră prin izvoare.

Mărul discordiei

E-un adevăr neîndoios
Că mărul-acesta are-un os...

Românul e născut poet

Sunt mulți, nici n-ai putea să-i numeri
Pe cei cu laurii pe... umeri.

Epitaf unui preț

Era un preț vânjos, prosper,
Dar azi s-a ridicat la cer.

Cauză și efect

Indiferent sub ce regim,
Ei se-nvârtesc, noi amețim.

Inventar complet

Un iaht, o vilă, limuzină,
Un club privat, ba și piscină,
Și câte lucruri n-are Tase...
Ba chiar și trei sau patru clase!

Rugăciune

O, Doamne bun și iubitor,
Cu proștii fii îndurător
Și dă-le pâine câtă vor,
Dar nu le da cuțitul lor!

Justiție

În tribunal domină
Perfecta echitate:
Se dă-n final dreptate
Cui are mai puțină.

Unui abil

Toti îl știm că mult mai fură
Chiar de-s polițisti de gardă.
Culmea! Are și cultură...
De cannabis, la mansardă.

Grija de aproapele nostru

Chai persoane sănătoase
Își plâng zilele rămase...
Geru-n casă-mi intră-n oase,
Și-am doar una, dar Năstase?!

Tăria vinului

Lăsat ne-a fost ca dar divin.
De-i negru, roșu, ori ca mierea,
Oricât de bun ar fi un vin
Tot nu îmbată ca puterea!

Șefa

Cu ochii ei adânci ca două stele
Și tenu-i alb ca fila de dosar,
Ea e femeia visurilor mele...
Ce-i prima dată când am un coșmar?!

Soț iubitor

El i-a oferit inele,
Vilă, cecuri în valută,
Barcă scumpă cu cinci vele,
Tot sperând s-o lase... mută!

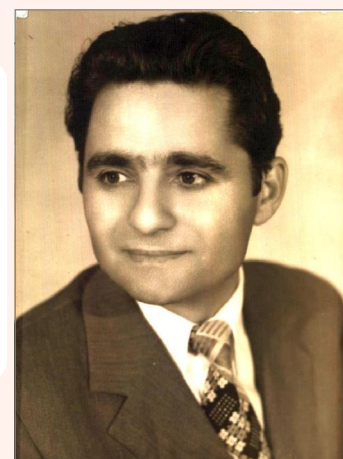
Quod erat demonstrandum

Iubiți de forțele divine,
Mai rezistenți decât o stâncă,
Noi am sperat s-o ducem bine
Și uite, o mai ducem încă...

Constantin E. UNGUREANU

Actori celebri, interpreții unor personaje din creațiile dramatice ale lui Ion Luca Caragiale

„Actorii sunt rezumatul și cronica scurtă a epocii”
(W. Shakespeare)

O dublă comemorare: centenarul morții, adică un secol de nemurire, și 160 de ani de la apariția în viață a Eternului Caragiale, părintele dramaturgiei românești, unul din marii clasici ai literaturii române, alături de Mihai Eminescu, Ion Creangă și Ioan Slavici, care, simbolic, reprezintă cele trei provincii românești. Toți, contemporani și prieteni, fiecare reprezentând un anumit gen literar.

Constantin Nottara

A comemora un scriitor este un minunat prilej de a-l citi și răscolii, de a răscolii arhivele și bibliotecile, a-l circumscrie epocii în care a trăit și literaturii din perioada respectivă și de a-i fixa valoarea sortită eternității.

Celebrarea lui Caragiale înseamnă a arunca „reflectorul puternic” asupra personalității sale complexe privite din perspectiva contemporaneității.

Se știe că chemarea spre teatru este moștenită de Caragiale din familie. Să nu uităm că se trăgea dintr-un neam de actori. Cei doi unchi ai săi, Costache și Iorgu Caragiale, actori, se numără printre deschizătorii de drum ai teatrului românesc, într-o vreme când,

pe scene improvizate, se perindau trupe care jucau, în limbi străine, piese pe gustul frivol al boierimii. Chiar și tatăl său jucase o vreme, fără vocație specială, alături de fratele lui, Costache.

A-l celebra pe Caragiale este și un moment oportun pentru a-i evoca pe marii actori care au interpretat roluri din piesele sale, reprezentate pe scenă atât în premieră cât și în etapele ulterioare. Actoria este o profesiune deosebit de grea, având în vedere că actorii trebuie să se identifice cu personajele, să facă în așa fel ca ele să devină vii, prin urmare, un actor trăiește mai multe vieți.

Referindu-se la actorul Ștefan Vellescu, într-un articol publicat în „Universul”, 8 octombrie 1889, cu ocazia morții vestitului actor și regizor, profesorul lui C. Nottara, Caragiale menționează: „Artist de valoare pe vremea lui, s-a retras de pe scenă desigur obosit de ingratitudea zdrobitoare a profesiei. Tinerii artiști de astăzi nu-și pot închipui cu ce aspre jertfe se cumpărau, în tinerețea bravului lor profesor, aplauzele”. Vellescu se retrăsese din teatru pentru a se devota catedrei de declamație de la Conservator. Unii actori și-au dat și bruma de avere, pentru ca teatrul să trăiască.

La 13 noiembrie 1884, este prezentată pe scena Teatrului Național, unde are loc premiera, capodopera „O scrisoare pierdută”. În sala arhiplină se afla și regina Elisabeta, în loja principală, de asemenea, Titu Maiorescu, în altă lojă. După fiecare act, spectatorii aplaudau minute în șir. Încasărilor sunt pe măsură. La fel se va întâmpla și în celelalte unsprezece reprezentații care vor urma în stagiunea 1884/1885. Triumful creațiilor dramatice ale lui Caragiale va fi neîntrerupt în anii ce vor urma, până în zilele noastre, cunoscând varii concepții regizorale și interpretări.

O pleiadă renumită de actori: C. Nottara, Ion Brezeanu, Ștefan Iulian, Maria Ciucurescu, Ion Niculescu, Ion (Iancu) Petrescu, M. Mateescu, Aristizza Romanescu, Grigore

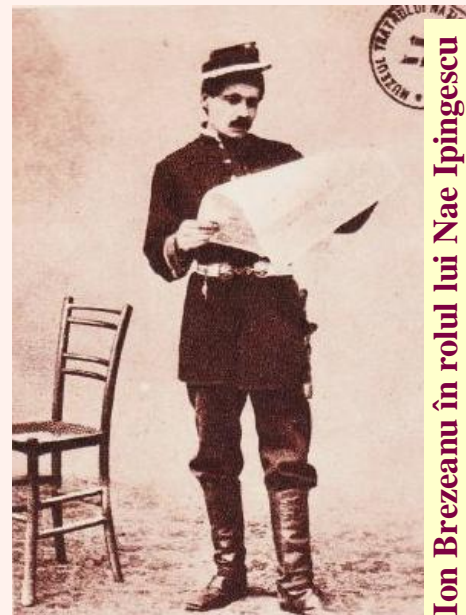
Manolescu, Ion Anestin. Aceștia și-au interpretat rolurile și după indicațiile lui I.L. Caragiale, așa cum reiese și din scrisoarea din data de 10/23 februarie 1912, expediată din Berlin, către actorul Ion Anestin:

„Frate Anestine, dragă Tizule, celebre artist, bătrâne și iubite prieten!

Sufer și-am fost, regizor și-am fost, director și-am fost, fabricant de roluri și-am fost și în toate m-am bucurat că și-am fost pe plac”.

Paul Gusty (1859-1944), regizor format în special la școala realistă a teatrului german și în contact cu orientările realiste profesate de I.L. Caragiale căruia i-a fost prieten, spunea despre Conu Iancu că nu ședea niciodată în primele rânduri de fotolii, asista la spectacole fie într-o lojă, fie în fundul sălii, întotdeauna la un cap de bancă.

Constantin Nottara (1859-1935), actor și regizor, elev al lui Ștefan Vellescu, una din personalitățile cele mai de seamă ale teatrului românesc, un simbol, un om de o mare conștiință profesională, cinste, un om cult și de o rară politețe în raporturile de fiecare zi, a

Ion Brezeanu în rolul lui Nae Ipingscu

realizat creații remarcabile prin interpretarea unor personaje din scrierile dramatice românești și universale. Vrednice de ținut minte sunt rolurile din piesele lui Caragiale, prezentate în premieră: Chiriac din „O noapte furtunoasă”, Ștefan Tipătescu din „O scrisoare pierdută”, Nae Girimea din „D-ale carnavalului” și Ion din „Năpasta”.

Ștefan Iulian în rolul lui Nae Ipingscu

Ștefan Iulian (1851-1892), continuator al lui Matei Millo, la Teatrul Național din București, s-a impus ca interpret al rolurilor comice: Nae Ipingscu din „O noapte furtunoasă”, Ghiță Pristanda din „O scrisoare pierdută” și Iancu Pampon din „D-ale carnavalului”.

Aristizza Romanescu (1854-1918), a studiat, ca bursieră, la Paris împreună cu Grigore Manolescu, prietenul și apoi soțul ei. A interpretat cu strălucire mai multe personaje: Spiridon (în travesti) și Zița din „O noapte furtunoasă”, apoi Zoe Trahanache din „O scrisoare pierdută”. În „Năpasta”, va spune Aristizza Romanescu, m-am întâlnit cu cel mai mare insucces din cariera mea (Anca). Ca profesoară, a pregătit și a dat scenei românești actori străluciți: Lucia Sturdza-Bulandra, Sonia Cluceru, Maria Filotti.

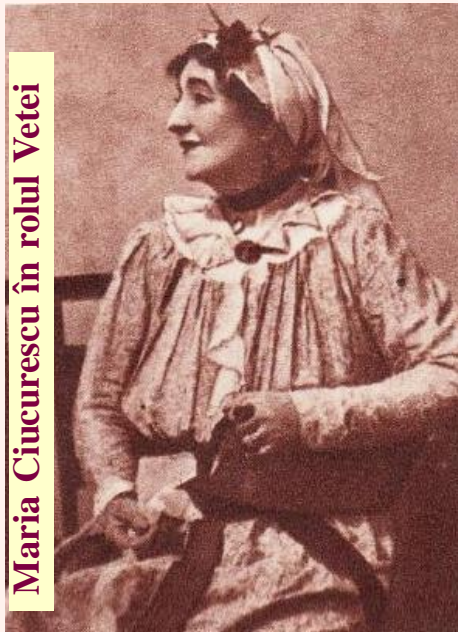
Maria Ciucurescu (1864-1933), vestită actriță a Teatrului Național, a avut roluri mai ales în comediile clasice. S-a remarcat prin vioiciunea și naturalitatea interpretării: „În Veta, din «O noapte furtunoasă», arăta Victor Eftimiu, Maria Ciucurescu iubea și plângea cu lacrimi adevărate, umaniza rolul. Era sinceră. O credeai”.

M. Mateescu, actor apreciat de însuși Caragiale, s-a distins în rolurile: Rică Venturiano din „O noapte furtunoasă”, Un Cetățean turmentat din „O scrisoare pierdută” și un catindat de la Percepție din „D-ale car-

navalului”.

Ion Brezeanu (1869-1940), promotor al realismului în arta teatrului comic din epoca sa, a îmbinat cu măiestrie comicul cu nuanțe tragice. „Brezeanu, afirmă Caragiale, este un extraordinar temperament, o natură desăvârșită de artist, unul din rarele fenomene care pun adânc marca lor pe o întregă epocă artistică. Este un Dragulici, e un Iulian, un Mateescu, probabil ar putea fi un Millo...”.

Ion Brezeanu a realizat mari creații în rolurile: Nae Ipingscu, Un cetățean turmentat și Ion din „Năpasta”. Interpretarea magistrală a primelor două roluri a fost apreciată de către Caragiale: „Uitați-vă la nenea Nae Ipingscu gravul ipistat din «Noaptea furtunoasă», cu cât tact și cu cât discreție știe el să cultive amiciția cetățeanului Titircă și stima întregii familii a acestuia! Cu câtă vervă lămurește pe amicul său asupra binefacerilor sufragiului universal, preconizat de tânărul liberal Venturiano! Cu câtă seriozitate dezleagă el, la sfârșitul piesei, încurcătura, când recunoaște pe romanticul publicist, pe

Maria Ciucurescu în rolul Vetei

care îl admiră prin luminata convingere! Ipingscu, acest tip de farsă groasă, se ridică, prin interpretarea sobră și rafinată a lui Brezeanu, la dignitatea adevăratei comedii”. Și în cazul Cetățeanului din „O scrisoare pierdută”, Brezeanu se afirmă „cu un talent de elită”. „Are acest Cetățean turmentat atâta dulceață în ochi și pe buze, atâta măsură în mișcări, atâta onestitate și mansuetudine în suflet, încât încetează a mai fi un tip real înjosit; el se ridică sus și ia proporțiile largi și demne ale unui tip abstract; simbolul unui popor întreg...”. A interpretat și rolul lui Conu Leonida din piesa „Conu Leonida față cu reacțiunea”, în 1912, când piesa a fost adusă în repertoriul Teatrului Național, deși fusese scrisă în 1880.

Ion (Iancu) Petrescu (1881-1932), apre-

ciat de cei care l-au cunoscut ca un actor cu remarcabile posibilități, debutând sub direcția de scenă a lui Mihail Pascaly, s-a distins în rolul lui Zaharia Trahanache (1884) și Jupân Dumitrache (1912). A știut cu pricepere să redea acel aer de senilitate și naivitate, înșelat de prietenul său cel mai bun, Ștefan Tipătescu, de asemenea, ascundea foarte bine șiretenia încornoratului politicianist.

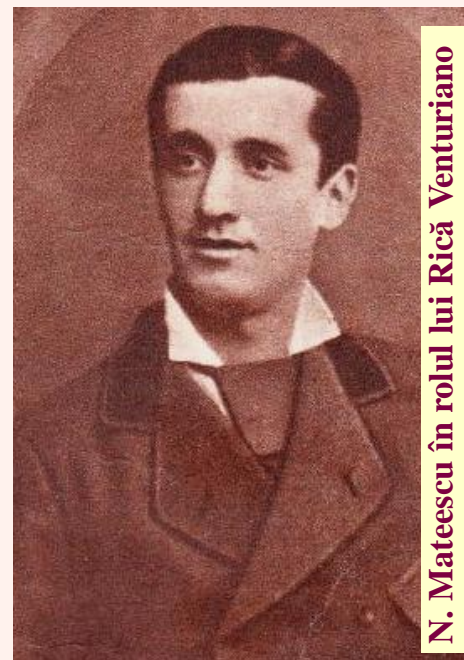
Ion Niculescu (1869-1917) s-a afirmat ca primul interpret al personajelor Nae Cațavencu din „O scrisoare pierdută”; Coana Efimița din „Conu Leonida față cu reacțiunea” și Iordache din „D-ale carnavalului” (1885).

„În Cațavencu, spunea Victor Eftimiu, Ion Niculescu avea un surâs nevinovat, stupid, care adăuga o notă de imbecilitate acestui personaj pehliivan”

Ion Anestin (1892-1955) a fost un interpret valoros al Cetățeanului turmentat.

Sonia Cluceru (1847-1919), elevă a lui Constantin Nottara, s-a dovedit o demnă continuatoare a marilor comediene: Maria Ciucurescu, Aristizza Romanescu, Eufrosima Popescu. Iubită și prețuită de publicul larg, talentata artistă a creat imagini de neuitat în comediile marelui nostru dramaturg clasic, interpretându-le pe Zoe din „O scrisoare pierdută”, pe Veta din „O noapte furtunoasă” și pe Efimița din „Conu Leonida față cu reacțiunea”.

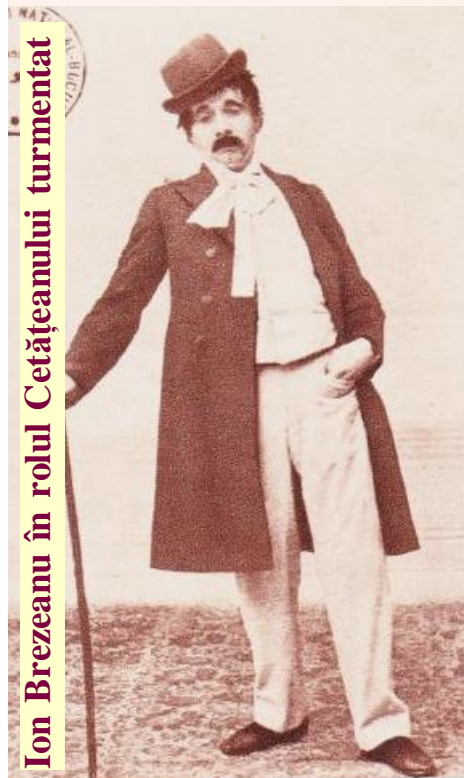
După Al Doilea Război Mondial, mai precis, după 1948, sunt reluate piesele lui Caragiale în repertoriul Teatrelor Naționale din București, Iași și Craiova și al teatrelor de stat din Pitești, Ploiești, Arad, Reșița, Brăila etc. Se apropia centenarul nașterii lui I.L. Caragiale (1952).

N. Mateescu în rolul lui Rică Venturiano

La Teatrul Național din București, stațiunea din 1948/1949 se deschide cu repre-

zentarea pe scenă a capodoperei „O scrisoare pierdută”, direcția de scenă, Sică Alexandrescu, decoruri și costume W. Siegfried. O distribuție de excepție: Al. Critico (Ștefan Tipătescu), Grigore Vasiliu-Birlic (Agamemnon Dandanache), Al. Giugaru (Zaharia Trahanache), Niky Atanasiu (Nae Cațavencu), Ion Finteșteanu (Tache Farfuridi), Marcel Angheliescu (Ghiță Pristanda), Costache Antoniu (Un Cetățean turmentat), Elvira Goideanu (Zoe Trahanache).

Ion Brezeanu în rolul Cetățeanului turmentat

La deschiderea stagiunii din 1949/1950, se reprezintă „O noapte furtunoasă”, regizor, Sică Alexandrescu. În distribuție: Alexandru Giugaru (Jupân Dumitrache), Marcel Angheliescu (Nae Ipingsescu), Niky Atanasiu (Chiriac), C. Dănescu (Spiridon), Radu Beligan (Rică Venturiano), Silvia Dumitrescu (Veta), Eugenia Popovici (Zița).

Tot în regia lui Sică Alexandrescu, în 1951, se prezintă comedia „D-ale carnavalului”, în distribuție, cam aceiași actori: Niky Atanasiu (Nae Girimea), Grigore Vasiliu Birlic (Mache Razachescu, ce-i mai zice și Crăcănel), Radu Beligan (Un Catindat de la Percepție), Marcel Angheliescu (Iordache), Marioara Voiculescu (Didina Mazu), Carmen Stănescu (Mița Baston).

Sică Alexandrescu a montat toate aceste piese într-o concepție scenică nouă.

După un sfert de secol de la premiera Teatrului Național, Liviu Ciulei a inițiat la Teatrul „Bulandra” un alt proiect scenic asupra „Scrisorii pierdute”. În distribuție: Toma Caragiu (Ștefan Tipătescu), Liviu Ciulei (Agamemnon Dandanache), Petre Gheorghiu

(Zaharia Trahanache), Dem Rădulescu (Tache Farfuridi), Mircea Diaconu (Iordache Brânzovenescu), Octavian Cotescu (Nae Cațavencu), Ștefan Bănică (Ghiță Pristanda), Aurel Cioranu (Cetățeanul turmentat), Rodica Tăpălagă (Zoe).

Paul Constantinescu, compozitor, elevul lui M. Jora, un fruntaș al componisticii noastre, creează comedia muzicală „O noapte furtunoasă”, prima audiție, 25 octombrie 1935, „o lucrare care, prin factura ei nouă, se singularizează oarecum de literatura lirică universală, în genere, și de cea românească, în special (Mihai Brediceanu)”. Personajele sunt vii și caracteristice, intrigă susținută, iar comedia realizată din plin.

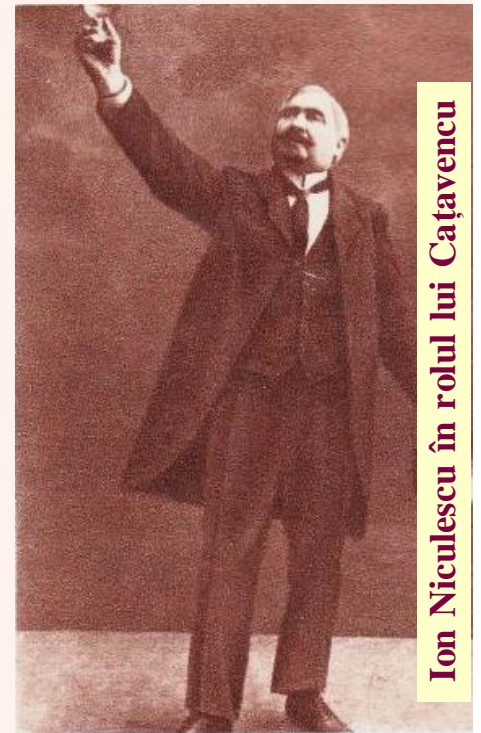
Aceasta este reluată în 1955, cu următoarea distribuție: Barbu Dumitrescu (Jupân Dumitrache), Silviu Gurău (Nae Ipingsescu), V. Teodorian (Rică Venturiano), George Mirea (Chiriac), Nella Dimitriu (Spiridon), Thea Rămurescu (Veta), și Iolanda Mărculescu (Zița), dirijor, Constantin Silvestri, regia, maestrul Jean Rinzescu.

Aristița Romanescu, vestită interpretă a rolului Coanei Zoîța din piesa O scrisoare pierdută care, la vârsta de 50 de ani, în plin talent, a fost izgonită din Teatrul Național

Au fost dramatizate schițe ca: „Un pedagog de școală nouă”, „Despre cometă”, „Five o'clock” etc. Marele actor al zilelor noastre, Florin Piersic, interpretează cu strălucire ambele roluri: Pedagogul și Școlerul. Au fost realizate și filme de scurt metraj: „Arendașul român”, „Lanțul slăbiciunilor” și „Vizită”.

Interpretează actori din așa-zisa generație de aur, nelipsind Grigore Vasiliu-Birlic și Radu Beligan.

Ion Niculescu în rolul lui Cațavencu

Actorii, prin interpretarea lor, au dat viață personajelor din creațiile dramatice ale marelui dramaturg, imaginile create de aceștia au pus în evidență și mai mult desăvârșirea artistică a pieselor, pentru că „Nimic nu e mai altceva, față cu artisticul, decât artificialul” (I. L. Caragiale).

Deviza teatrului „The Globe” din Londra este aceasta: „Întreaga lume mișcă pe actor”. Cu alte cuvinte, actorul întruchipează toate pasiunile lumii. „Actorii sunt rezumatul și cronica scurtă a epocii” (W. Shakespeare).

Este epoca lui Caragiale pe care a trăit-o intens nu ca simplu spectator, ci ca luptător dârz pe frontul literaturii și al culturii.

Majoritatea actorilor înșirați mai sus au pătruns deja în dicționarele enciclopedice și în Istoria teatrului românesc.

Opere celebre, actori celebri.

Costumul purtat de Aristița Romanescu, în rolul Coanei Zoîța